

Toepassingsprofiel projectbesluit

Versie v0.98-kern
Geonovum

Datum 10 september 2019

Colofon

Omgevingswet-besluit	projectbesluit
Identificatie	pb
Versie	v0.98-kern
Projectnaam	Standaard Officiële Publicaties met ToepassingsProfielen voor OmgevingsDocumenten (STOP/TPOD)
Projectnummer	PR33
Contactpersoon	Sandra van Wijngaarden
Auteur(s)	Nienke Jansen, Johan Ruijten, Satyan Ramlal, Wilko Quak, Luc de Horde, Paul Janssen, Maarten van Rooij

Versiehistorie

Versie	Datum	Wijziging
0.1	18-10-2017	Initiële versie
0.2	23-11-2017	Aangepaste kenschets (2017-11-23) verwerkt
0.3	21-12-2017	Opwerking t.b.v. versie 0.85, verwerken van resultaten uit twee werksessies met materiedeskundigen
0.4	10-1-2018	Toevoegen nieuw UML model, uitleg UML model, aanpassingen modelleringsprincipes, diverse kleine tekstuele wijzigingen
0.5	1-4-2018	Er hebben geen redactionele of inhoudelijke wijzigingen plaatsgevonden t.a.v. versie 0.4
0.95	1-6-2018	Consultatievragen en issues verwerkt, overige aanpassingen tbv betere harmonisatie met overige TPODs Aanvullingen/ correcties in tabel 1 Algemene kenmerken Projectbesluit Aanvulling overgangsrecht Onderdeel over instructies verwijderd Taalkundige wijzigingen uitleg vormvrije tekststructuur ("divisie" vermeden omdat dit een implementatie-oplossing voor vormvrije tekst is). Aanvullende toelichting 3D (o.a.). Aanvullende toelichting relaties en verwijzingen. Wijzigingen in de toelichting omtrent waardelijsten, annotaties en objecttypen. Vragen en issues: issues verwijderd en voorlopige denk/oplossingsrichtingen toegevoegd bij issues.
0.96	1-9-2018	Nieuwe uniforme opmaak, procesmodel aangepast n.a.v. feedback werkgroep, UML update, waardelijsten geïnventariseerd.
0.97	5-12-2018	De annotaties "Thema", "Onderwerp" en "Relatie" zijn toegevoegd
0.97	5-12-2018	Verbeteringen doorgevoerd t.b.v. de toelichting en terminologie voor de onderdelen van het projectbesluit in paragraaf 5.2.1.
0.97	5-12-2018	Toegevoegd paragraaf "5.6.1 Begrippen"

0.97	5-12-2018	Verwijderd implementatiemodel bijlage
0.97	5-12-2018	De uitwerking van het presentatiemodel voor het Projectbesluit a.d.h.v. voorbeelden toegelicht
0.97	20-12-2018	Beschrijving locatie aangepast. Tekstuele wijzigingen
0.98	04-09-2019	Splitsing doorgevoerd, Vrijetekst gemodelleerd, Gebiedsaanwijzing vervangt Onderwerp.

Inhoud

A	Uitgangspunten voor de modellering	10
1	Inleiding	11
1.1	Aanleiding	11
1.1.1	Nieuw stelsel omgevingsrecht	11
1.1.2	LVBB, Overheid.nl en DSO-LV	11
1.2	STOP, IMOW en TPOD.....	12
1.3	Leeswijzer	13
2	Inhoudelijke aspecten van het projectbesluit	15
2.1	Kenschets rechtsfiguur.....	15
2.2	Algemene kenmerken projectbesluit	15
2.3	De inhoud van het projectbesluit.....	18
2.3.1	Regels en onderwerpen projectbesluit.....	18
2.3.2	Regels en besluiten die leiden tot wijziging van het projectbesluit	19
2.3.2.1	Meervoudig bronhouderschap	20
2.3.2.2	Vorbereidingsbesluit en voorbeschermingsregels	20
2.3.2.3	Projectbesluit en projectprocedure	21
2.3.3	Omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit	21
2.3.4	Overgangsfase.....	21
3	Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten	22
3.1	Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten ...	22
3.2	Omgevingsdocumenten met en zonder regels	22
3.3	Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde versie.....	23
3.4	Annoteren	23
3.5	Waardelijsten	23
3.6	Presentatiemodel	24
3.7	Muteren en consolideren	24
3.8	Metadata.....	25
B	Modellering van het projectbesluit.....	26
4	Besluit, besluitonderdelen en projectbesluit	27
4.1	Besluit en besluitonderdelen	27
4.1.1	Toelichting	27
4.1.2	Norm	28
5	Toepassing van het IMOP-tekstmodel op omgevingsdocumenten	29
5.1	Soorten tekststructuur	29
5.2	Specificatie van de Vrijetekststructuur voor het Projectbesluit.....	29
5.2.1	Toelichting	29
5.2.2	Norm	29

5.3	Specificatie van de Artikelstructuur voor gewijzigde regels Omgevingsplan door het projectbesluit.....	31
5.3.1	Tekstelementen	31
5.3.1.1	Toelichting	31
5.3.1.2	Norm	31
5.3.2	Opschrift en nummering van de tekstelementen.....	33
5.3.2.1	Toelichting	33
5.3.2.2	Norm	34
5.4	Standaardindeling projectbesluit	36
5.4.1	Toelichting	36
5.4.2	Norm	36
5.5	Standaardindeling gewijzigde regels Omgevingsplan.....	37
5.5.1	Toelichting	37
5.5.2	Norm	38
5.5.3	Begripsbepalingen	38
5.5.3.1	Toelichting	38
5.5.3.2	Norm	38
5.5.4	Meet- en rekenbepalingen	39
5.5.4.1	Toelichting	39
5.5.4.2	Norm	39
5.6	Verwijzing	40
5.6.1	Toelichting	40
5.6.2	Norm	41
5.7	Thema	41
5.7.1	Toelichting	41
5.7.2	Norm	41
5.8	Groep	41
5.8.1	Toelichting	41
5.8.2	Norm	42
6	Het Informatiemodel Omgevingswet.....	43
6.1	Inleiding	43
6.2	Het IMOW voor omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur	43
6.2.1	FormeleInhoud en Tekstdeel.....	43
6.2.2	Informatieobject en Noemer	44
6.2.3	Locatie.....	45
6.2.4	Projectgebied.....	46
6.2.5	Annoteren met IMOW-objecten	46
6.2.6	Het IMOW-UML-diagram	47
6.2.7	Annoteren met IMOW-objecten: de objecten en hun attributen in detail beschouwd	47
6.2.8	Objecttype Regeltekst.....	48
6.2.9	Objecttype Juridische regel.....	48
6.2.10	Objecttype Tekstdeel	48
6.2.10.1	Toelichting op de toepassing.....	48
6.2.10.2	Definitie	48
6.2.10.3	Norm	48
6.2.11	Objecttype Locatie	49

6.2.11.1	Toelichting op de toepassing	49
6.2.11.2	Definitie	50
6.2.11.3	Norm	51
6.2.11.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten	52
6.2.11.5	Toepassing presentatiemodel	53
6.2.12	Objecttype Geometrie	53
6.2.12.1	Toelichting op de toepassing	53
6.2.12.2	Definitie	53
6.2.12.3	Norm	53
6.2.12.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten	53
6.2.12.5	Toepassing presentatiemodel	54
6.2.13	Objecttype Activiteit	54
6.2.14	Objecttype Omgevingswaarde	54
6.2.15	Objecttype Omgevingsnorm	54
6.2.16	Objecttype Gebiedsaanwijzing	54
6.2.16.1	Toelichting op de toepassing	54
6.2.16.2	Definitie	54
6.2.16.3	Norm	55
6.2.16.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten	55
6.2.16.5	Toepassing presentatiemodel	56
6.2.17	Gebiedsaanwijzingtype Functie	56
6.2.18	Gebiedsaanwijzingtype Beperkingengebied	56
6.2.19	Objecttype Hoofdlijn	56
6.2.19.1	Toelichting op toepassing	56
6.2.19.2	Definitie	56
6.2.19.3	Norm	57
6.2.19.4	Toelichting op attributen en waardelijsten	57
6.2.19.5	Toepassing presentatiemodel	57
6.3	Het IMOW voor de gewijzigde regels Omgevingsplan	57
6.3.1	Regeltekst en Juridische regel	57
6.3.2	Informatieobject en Noemer	58
6.3.3	Locatie	59
6.3.4	Werkingsgebied	60
6.3.5	Annoteren met IMOW-objecten	60
6.3.6	Het IMOW-UML-diagram	60
6.3.7	Annoteren met IMOW-objecten: de objecten en hun attributen in detail beschouwd	62
6.3.8	Objecttype Regeltekst	62
6.3.8.1	Toelichting op de toepassing	62
6.3.8.2	Definitie	62
6.3.8.3	Norm	63
6.3.8.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten	63
6.3.8.5	Toepassing presentatiemodel	64
6.3.9	Objecttype Juridische regel	64
6.3.9.1	Toelichting op de toepassing	64
6.3.9.2	Definitie	65
6.3.9.3	Norm	65
6.3.9.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten	67

6.3.9.5	Toepassing presentatiemodel.....	68
6.3.10	Objecttype Locatie	68
6.3.10.1	Toelichting op de toepassing	68
6.3.10.2	Definitie	70
6.3.10.3	Norm	71
6.3.10.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	72
6.3.10.5	Toepassing presentatiemodel.....	73
6.3.11	Objecttype Geometrie	73
6.3.11.1	Toelichting op de toepassing	73
6.3.11.2	Definitie	73
6.3.11.3	Norm	73
6.3.11.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	73
6.3.11.5	Toepassing presentatiemodel.....	74
6.3.12	Objecttype Activiteit	74
6.3.12.1	Toelichting op de toepassing	74
6.3.12.2	Definitie	74
6.3.12.3	Norm	75
6.3.12.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	75
6.3.12.5	Toepassing presentatiemodel.....	78
6.3.13	Objecttype Omgevingswaarde.....	78
6.3.13.1	Toelichting op de toepassing	78
6.3.13.2	Definitie	80
6.3.13.3	Norm	80
6.3.13.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	81
6.3.13.5	Toepassing presentatiemodel.....	82
6.3.14	Objecttype Omgevingsnorm	83
6.3.14.1	Toelichting op de toepassing	83
6.3.14.2	Definitie	85
6.3.14.3	Norm	85
6.3.14.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	86
6.3.14.5	Toepassing presentatiemodel.....	87
6.3.15	Objecttype Gebiedsaanwijzing	88
6.3.15.1	Toelichting op de toepassing	88
6.3.15.2	Definitie	88
6.3.15.3	Norm	89
6.3.15.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	89
6.3.15.5	Toepassing presentatiemodel.....	90
6.3.16	Gebiedsaanwijzingtype Functie	90
6.3.16.1	Toelichting op de toepassing	90
6.3.16.2	Definitie	91
6.3.16.3	Norm	91
6.3.16.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	91
6.3.16.5	Toepassing presentatiemodel.....	92
6.3.17	Gebiedsaanwijzingtype Beperkingengebied.....	93
6.3.17.1	Toelichting op de toepassing	93
6.3.17.2	Definitie	94
6.3.17.3	Norm	94

6.3.17.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	94
6.3.17.5	Toepassing presentatiemodel.....	95
6.3.18	Objecttype VrijeTekst	96
6.3.19	Standaardfrase als verbinding tussen regeltekst, werkingsgebied en waarden.....	96
6.4	Verplichte en facultatieve onderdelen van de standaard en hun juridische status.....	98
7	Van plan tot publicatie	100
7.1	Het aanleverproces.....	100
7.2	Raadplegen	100
7.2.1	Raadplegen in het officiële publicatieblad	100
7.2.2	Raadplegen in DSO-LV.....	100
C	Bijlagen.....	102
Bijlage 1	Ontwerpkeuzen.....	103
Bijlage 2	Projectprocedure.....	104
Bijlage 3	Begrippenlijst	106

A   Uitgangspunten voor de modellering

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het motto van de Omgevingswet is 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'. De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Met benutten wordt bedoeld het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om maatschappelijke behoeften te vervullen. Bij beschermen gaat het over het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.

1.1.1 Nieuw stelsel omgevingsrecht

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Met de Omgevingswet wordt het huidige stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien en wordt het fundament van het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht gelegd. Met het vernieuwen van het omgevingsrecht wil de wetgever vier verbeteringen bereiken:

- Het omgevingsrecht is inzichtelijk, voorspelbaar en gemakkelijk in het gebruik.
- De leefomgeving staat op een samenhangende manier centraal in beleid, besluitvorming en regelgeving.
- Een actieve en flexibele aanpak biedt overheden meer afwegingsruimte om doelen voor de leefomgeving te bereiken.
- Besluitvorming over projecten in de leefomgeving gaat sneller en beter.

Voor de realisatie van deze doelen biedt de wetgever diverse juridische instrumenten, waaronder de omgevingsdocumenten die verschillende bevoegde gezagen in staat stellen besluiten te nemen die ingrijpen in de leefomgeving. De belangrijkste omgevingsdocumenten zijn:

- Algemene Maatregel van Bestuur (Rijk)
- Ministeriële Regeling (Rijk)
- Omgevingsvisie (Rijk, provincies en gemeenten)
- Omgevingsverordening (Provincies)
- Waterschapsverordening (Waterschappen)
- Omgevingsplan (Gemeenten)
- Projectbesluit (Rijk, provincies en waterschappen)
- Programma (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen)

1.1.2 LVBB, Overheid.nl en DSO-LV

Omgevingsdocumenten moeten om werking te kunnen hebben, worden bekendgemaakt respectievelijk gepubliceerd. Daartoe moeten ze worden aangeleverd aan de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaarstellen (verder: LVBB). De LVBB verzorgt vervolgens de bekendmaking van de besluiten en de consolidatie van wijzigingsbesluiten in de (geconsolideerde) Regeling. Beide worden geplaatst op het internetportaal overheid.nl: de bekendmaking van de besluiten komt op officieelbekendmakingen.nl in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag en de geconsolideerde Regeling in de nationale respectievelijk lokale regelingenbank. De geconsolideerde Regeling (in IMOP-termen: de Toestand) wordt doorgeleverd aan de hierna te bespreken DSO-LV. Deze processen en de resultaten daarvan zijn nader beschreven in hoofdstuk B7.

Digitalisering is een ander belangrijk instrument voor het behalen van de vier verbeterdoelen. De Omgevingswet bevat de grondslagen voor de Landelijke Voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (verder: DSO-LV). Daarmee is de juridische basis gelegd voor de ontwikkeling van DSO-LV en kunnen er regels worden gesteld over onder andere gemeenschappelijke definities in de standaarden en voorzieningen die onderdeel zijn van het stelsel.

DSO-LV zorgt voor samenhangende, eenduidige en toegankelijke informatie van goede kwaliteit en draagt bij aan de verbetering van het stelsel van het omgevingsrecht. Het stimuleert een snellere en integrale besluitvorming onder de Omgevingswet en vergroot het gebruikersgemak.

DSO-LV biedt het digitale loket waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat kan en mag in de fysieke leefomgeving: het Omgevingsloket. Via het Omgevingsloket kunnen zij:

- informatie raadplegen over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, zoals gegevens over water- of luchtkwaliteit en geluidbelasting.
- vergunningen aanvragen en meldingen doen;
- zien welke regels en beleid van toepassing zijn op een locatie. De basis hiervoor zijn de omgevingsdocumenten, waaronder omgevingsvisies, omgevingsverordeningen en omgevingsplannen, projectbesluiten, AMvBs, Mr en op termijn ook programma's.

Om aan deze doelstellingen van DSO-LV te kunnen voldoen, is het nodig om de omgevingsdocumenten *machineleesbaar* te maken en de gebruikte gegevens *onderling uitwisselbaar* te maken. Dat betekent dat de omgevingsdocumenten vanuit informatiekundig en technisch oogpunt moeten worden gestructureerd en gestandaardiseerd.

De Omgevingswet biedt daartoe de mogelijkheid door het stellen van regels over de inrichting en vormgeving van de omgevingsdocumenten, die worden vastgelegd in de Standaard Officiële Publicaties (STOP) en het onderhavige document. Bij ministeriële regeling zullen regels worden opgenomen rond het gebruik van deze standaard voor officiële overheidspublicaties.

De standaard legt vast hoe tekst moet worden ingedeeld en geannoteerd, hoe tekst aan locaties moet worden gekoppeld, welke waardelijsten van toepassing zijn en hoe het resultaat vervolgens uitgewisseld moet worden. Het is aan de bevoegde gezagen om de inhoud van de regels te bepalen.

1.2 **STOP, IMOW en TPOD**

De Standaard voor Officiële Publicaties (verder: STOP) omvat de beschrijving van de manier waarop digitale officiële bekendmakingen worden opgesteld, uitgewisseld en gepresenteerd. STOP ondersteunt het beschikbaar stellen van alle officiële bekendmakingen. Het algemene doel is interoperabiliteit in dat proces van uitwisselen en beschikbaar stellen. STOP gaat daarbij niet over de inhoud van officiële bekendmakingen maar beschrijft wel de mechanismen en bouwstenen om die inhoud digitaal vast te leggen.

Per domein kan een specificatie van STOP gemaakt worden. Voor de Omgevingswet is die specificatie gegeven in het Conceptueel InformatieModel Omgevingswet (verder: CIMOW) en het InformatieModel Omgevingswet (verder: IMOW). CIMOW is het conceptuele model waarop informatiemodellen in de keten gebaseerd worden. IMOW is afgeleid van CIMOW en is het logische model dat is toegespitst op de keten 'Van plan tot publicatie'. IMOW richt zich

met name op omgevingsdocumenten in DSO-LV. IMOW omvat implementatierichtlijnen en -afspraken voor de omgevingsdocumenten. Daarnaast omvat het per type omgevingsdocument een UML-klassediagram voor het coderen van dat omgevingsdocument.

Op welke wijze STOP en IMOW moeten worden toegepast is per omgevingsdocument beschreven in een Toepassingsprofiel. Een Toepassingsprofiel is een nadere invulling c.q. beperking van de (algemene) STOP en bevat domeinspecifieke afspraken. De toepassingsprofielen geven voor het specifieke domein aan welke specifieke regels er gelden voor inhoud en metadata (eigenschappen en waardelijsten).

Voor de Omgevingswet is het gebruik van ToepassingsProfielen voor OmgevingsDocumenten (TPOD) vereist en is er voor elk soort omgevingsdocument een apart toepassingsprofiel. Een TPOD beschrijft de informatiekundige specificaties conform STOP en IMOW voor de (inhoudelijke) onderwerpen, de regels en richtlijnen die gelden voor het betreffende omgevingsdocument. Het is in feite de schakel tussen de juridisch(-inhoudelijke) bepalingen in de Omgevingswet en de technische specificaties voor het ontwikkelen van software ten behoeve van het opstellen van de afzonderlijke omgevingsdocumenten. Het TPOD is primair bedoeld voor informatie-specialisten, beleidsmedewerkers en juristen van de bevoegde gezagen, die de omgevingsdocumenten volgens de standaard inhoud en vorm zullen geven. De praktijkrichtlijn voor het betreffende omgevingsdocument vult dit aan met aanwijzingen en voorbeelden voor de concrete toepassing van de standaard.

Dit TPOD geeft uitwerking aan het projectbesluit en behoort bij een set van documenten die, als toepassing van STOP, ontwikkeld zijn voor het domein van de Omgevingswet:

- Het Conceptueel Informatiemodel voor de Omgevingswet (CIMOW);
- Het Informatiemodel Omgevingswet (IMOW);
- XSD's; schema's voor implementatie van IMOW in XML-formaat;
- Presentatiemodel;
- Berichtenmodel;
- Toepassingsprofielen (TPOD's) voor de omgevingsdocumenten;
- Waardelijsten behorende bij de TPOD's;
- Conformiteitsregels;
- Praktijkrichtlijnen op basis van de TPOD's.

1.3 Leeswijzer

Dit document is in twee delen verdeeld. Deel A beschrijft de uitgangspunten voor de modellering. In dit eerste hoofdstuk zijn de doelstellingen van de Omgevingswet en DSO-LV en de werking van LVBB en overheid.nl op hoofdlijnen toegelicht. Daarmee is het bredere kader en het doel van het TPOD geschetst. Hoofdstuk 2 beschrijft de juridische, inhoudelijke en procedurele aspecten van het projectbesluit en andere instrumenten die op het projectbesluit inwerken. Ook de overgangsfase na inwerkingtreden van de Omgevingswet komt aan de orde. Hoofdstuk 3 gaat in op de belangrijkste uitgangspunten voor de toepassingsprofielen. Ingegaan wordt op het proces van totstandkoming en bekendmaking, het verschil tussen omgevingsdocumenten met en omgevingsdocumenten zonder regels, het verschil tussen een initieel besluit, een wijzigingsbesluit en de geconsolideerde Regeling van het projectbesluit; daarna worden de hoofdlijnen van annoteren, waardelijsten en presentatiemodel toegelicht.

Deel B is volledig gewijd aan de modellering van het projectbesluit. Hoofdstuk B4 beschrijft de besluitonderdelen waaruit een besluit tot vaststelling of wijziging van het projectbesluit bestaat. In hoofdstuk B5 wordt het tekstmodel beschreven en de toepassing daarvan op het projectbesluit. Hoofdstuk B6 bevat een beschrijving IMOW. Na een inleiding op het model bevat het het IMOW-UML-klassediagram. Daarna worden de hoofdlijnen van het IMOW voor omgevingsdocumenten met vrijetekststructuur en artikelstructuur beschreven. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk worden de verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en hun juridische status beschreven. In hoofdstuk B7 is een korte schets gegeven van het proces van plan tot publicatie: het aanleverproces en het raadplegen van omgevingsdocumenten.

De TPOD's voor alle omgevingsdocumenten volgen dezelfde structuur en indeling, om de vergelijkbaarheid van de tekstblokken en het beheer daarvan nu en in de toekomst zo eenvoudig mogelijk te maken. Het kan zijn dat een paragraaf niet van toepassing is voor een bepaalde TPOD. In dat geval wordt dat ook in de betreffende paragraaf aangegeven.

Dit toepassingsprofiel stelt een aantal (overwegend technische en structurerende) normen voor het opstellen van het projectbesluit. Voorbeelden daarvan zijn het aantal besluitonderdelen waaruit een besluit moet bestaan, de eigenschappen die nodig zijn om een bepaalde annotatie vast te leggen en de manier waarop de relatie tussen tekst en (werkings)gebied wordt vormgegeven. Uiteraard bevat het toepassingsprofiel ook een toelichting op die normen. Om volstrekt helder te maken wat tot de norm behoort, wordt in de tekst een duidelijk onderscheid gemaakt tussen beide teksttypen. De toelichtende teksten staan steeds in de subparagraaf Toelichting, de normen staan in de subparagraaf Norm. Het gaat hier om de functionele normen uit de standaard, niet om juridische normen die regels stellen. Het onderdeel Norm beschrijft hoe bij het opstellen van het projectbesluit voldaan moet worden aan de TPOD-standaard. Doelstelling hiervan is dat de omgevingsdocumenten van verschillende bevoegde gezagen op eenzelfde manier geraadpleegd en bevraagd kunnen worden en het combineren van informatie uit verschillende omgevingsdocumenten over eenzelfde onderwerp vereenvoudigd wordt. Hiermee hebben deze normen een functionele invalshoek. Validatieregels die bepalen of een projectbesluit kan worden bekendgemaakt en/of in DSO-LV getoond kan worden, kennen een technische invalshoek: kan het geautomatiseerde systeem het document verwerken?

2 Inhoudelijke aspecten van het projectbesluit

Dit hoofdstuk beschrijft de inhoud van het projectbesluit en heeft als doel de functionele elementen in het toepassingsprofiel te kunnen identificeren.

Paragraaf A schetst het karakter van het projectbesluit. Deze schets bevat informatie op hoofdlijnen, die van belang is voor de functionele elementen in het toepassingsprofiel. In paragraaf 2.2 staan algemene kenmerken van het projectbesluit. Deze kenmerken geven de (juridische, procedurele, etc.) context weer van het projectbesluit, maar beschrijven geen domein-specifieke zaken.

Paragraaf 2.3 beschrijft domein-specifieke kenmerken van het projectbesluit. Dit zijn niet alleen inhoudelijke kenmerken van het projectbesluit zelf. Waar relevant zijn ook kenmerken beschreven die aangeven hoe het projectbesluit zich verhoudt tot zaken in breder verband, bijvoorbeeld ten opzichte van andere instrumenten.

2.1 Kenschets rechtsfiguur

Rijk, provincies en waterschappen kunnen besluiten tot het uitvoeren van een (vaak) complex project in de fysieke leefomgeving door middel van het projectbesluit. Het projectbesluit heeft alleen betrekking op projecten waar een nationaal, provinciaal of waterstaatsbelang mee gemoeid is of indien een privaat belang samenvalt met een publiek belang, zoals de aanleg van een windpark.

Het projectbesluit is gericht op het uitvoeren van een project en het in werking hebben of in stand houden daarvan. Voor een aantal categorieën van projecten is het vaststellen van een projectbesluit verplicht, voor andere projecten van publiek belang is het mogelijk om een projectbesluit, na toepassing van de projectprocedure, vast te stellen.

Het projectbesluit heeft een bijzonder karakter. Het bevat de maatregelen en kan alle toestemmingen bevatten die nodig zijn voor de uitvoering van het project. Het projectbesluit geldt als omgevingsvergunning voor de expliciet in het projectbesluit genoemde activiteiten en als toestemming voor andere in het projectbesluit benoemde activiteiten. Met het oog op de voorbereiding van een projectbesluit kunnen provinciale staten respectievelijk de minister een voorbereidingsbesluit nemen.

2.2 Algemene kenmerken projectbesluit

In Tabel 1 tot en met Tabel 3 zijn de algemene kenmerken van het projectbesluit opgenomen. Deze kenmerken leggen de algemene eigenschappen vast, waarmee informatie over het projectbesluit wordt bijgehouden. Doel van deze tabellen is het weergeven van de meest essentiële algemene kenmerken van het instrument zodat de lezer het beter kan plaatsen en vergelijken met bestaande instrumenten. Niet om een volledig sluitende beschrijving te geven.

Tabel 1 Juridische kenmerken

Onderwerp	Specificatie
Grondslag rechtsfiguur	Artikel 5.44 Omgevingswet.
Vorbereidingsprocedure	Verplichte kennisgeving van voornemen een verkenning uit te voeren en om projectbesluit vast te stellen met/zonder voorafgaande voorkeursbeslissing. Toepassen afdeling 3.4 Awb verplicht.
Tijdstip bekendmaking/terinzagelegging vastgesteld omgevingsplan	Het bevoegd gezag bepaalt het tijdstip waarop het projectbesluit wordt bekend gemaakt en ter inzage gelegd.
Inwerkingtreding	Projectbesluit door GS of minister treedt in werking 4 weken na terinzagelegging, bij spoedeisende omstandigheden kan GS/Minister een eerdere datum bepalen (art. 16.78Ow). Projectbesluit waterschap treedt in werking 4 weken na de dag waarop het besluit door GS over goedkeuring is bekendgemaakt.
Rechtsbescherming	Beroep bij Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State (ook tegen wijziging en uitwerking projectbesluit) (afd. 16.6, art 16.71Ow).
Geldt toepassingsprofiel ook voor ontwerpbesluit	Ja.
Rechtsfiguur roept meldingsplicht of vergunningplicht in het leven en/of bevat bepalingen waaraan aanvragen om omgevingsvergunning rechtstreeks getoetst moeten worden	Ja, voor zover projectbesluit regels omgevingsplan wijzigt.
Rechtsfiguur bevat voor een ieder bindende regels	Ja, voor zover projectbesluit regels omgevingsplan wijzigt.

Tabel 2 Kenmerken ten behoeve van metadata en annotaties

Onderwerp	Specificatie
Beleidsmatig verantwoordelijke overheid (bevoegde bestuurslaag)	• Rijk • provincie • waterschap
Bestuursorgaan	• minister • gedeputeerde staten • dagelijks bestuur waterschap

Onderwerp	Specificatie
omgevingsdocument kan rechtstreeks ander omgevingsdocument wijzigen (meervoudig bronhouderschap)	Ja, wijzigt omgevingsplan. In de overgangsfase hoeft tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip niet te worden voldaan aan deze voorwaarde (art. 22.16, lid 1 Ow).
Ander omgevingsdocument kan rechtstreeks onderhavig omgevingsdocument wijzigen (meervoudig bronhouderschap)	Nee
Rechtsfiguur kan gewijzigd worden door wijzigingsbesluiten	Ja
Onderdelen	In ieder geval (niet uitputtend): • Projectbeschrijving (verplicht) • Verkenning en motivering participatie (verplicht) • Tijdelijke maatregelen en voorzieningen (verplicht indien aan de orde) • Maatregelen ter voorkoming, beperking of compensatie van nadelige gevolgen (verplicht indien aan de orde) • Uitwerking (facultatief) • Buiten toepassing gelaten regels (facultatief) • Kan gelden als Omgevingsvergunningen (facultatief) • andere toestemmingen (facultatief) • Wijziging regels omgevingsplan (verplicht indien nodig) • Maatwerkvoorschriften (facultatief) • Termijn waarin gemeente geen regels mag stellen die projectbesluit belemmeren 4.19A 3e lid(verplicht)
Tekststructuur besluitonderdelen	Gedeelte dat regels omgevingsplan wijzigt: Artikelstructuur (waarbij gestructureerd gebruik wordt gemaakt van de Aanwijzingen voor de Regelgeving). Overige onderdelen: Vrijetekststructuur
Vanuit het projectbesluit (het tweede deel van het besluit tot vaststelling/wijziging projectbesluit) en de geconsolideerde versie daarvan moet kunnen worden geraadpleegd	Er moet een koppeling opgenomen worden (in de viewer en het besluit) zodat altijd achterhaald kan worden welk besluit (deel 1) bij welke regels (deel 2) horen.

Tabel 3   Vergelijking met huidige rechtsfiguren en RO Standaarden

Onderwerp	Specificatie
Vergelijkbaar met/ voortzetting van huidige rechtsfiguur	• inpassingsplan (Wet ruimtelijke ordening) • tracébesluit (Tracéwet) • projectplan (afd. 5.2 projectprocedure Waterwet)
Voortzetting van instrument in RO Standaarden	Projectbesluit heeft hybride karakter met één beschrijvend deel en indien nodig één regeldeel, daardoor niet een echte voortzetting van 1 specifiek instrument van RO-standaarden. Heeft gelijkenis met: • inpassingsplan uit Wro • Tracébesluit uit de Tracéwet
INSPIRE thema	Planned Land Use: SpatialPlan

2.3   De inhoud van het projectbesluit

In deze paragraaf wordt de inhoud van het projectbesluit beschreven, met in subparagraaf 2.3.1 een overzicht van de belangrijkste onderwerpen waarover in het projectbesluit regels moeten of kunnen worden gesteld. Vervolgens wordt in subparagraaf 2.3.2 aandacht besteed aan regels en besluiten van bestuursorganen die leiden tot wijziging van het omgevingsplan. Subparagraaf 2.3.3 heeft alleen betrekking op het omgevingsplan en is daarmee niet van toepassing voor het projectbesluit. Tenslotte wordt in subparagraaf 2.3.4 ingegaan op de overgang van de bestaande lokale regelgeving naar het omgevingsplan conform de Omgevingswet.

2.3.1   Regels en onderwerpen projectbesluit

De Omgevingswet geeft geen sluitend overzicht van onderwerpen waarover in het projectbesluit regels gesteld moeten of kunnen worden. Wel staat in de wet specifiekere bepalingen over de inhoud van het projectbesluit, zoals omschrijving van het project, maatregelen die getroffen worden hoe de participatie is verlopen.

Het projectbesluit heeft een ander karakter dan overige omgevingsdocumenten en bevat de maatregelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project. Tevens en kan het alle toestemmingen bevatten die nodig zijn voor de uitvoering van het project en kan het regels bevatten die het omgevingsplan wijzigen.

Tabel 4 biedt een overzicht van de bepalingen van de Omgevingswet over de inhoud van het projectbesluit. Voor de samenstelling van deze tabel is gebruik gemaakt van de Omgevingswet met de voorgenomen wijzigingen die in de Omgevingswet worden aangebracht door het wetsontwerp Invoeringswet Omgevingswet zoals in maart 2019 ingediend bij de Eerste Kamer.

Tabel 4 Procedurele kenmerken projectbesluit

Onderwerp	Bron	Karakterisering/Toelichting
Directe werking projectbesluit	art. 5.52 Ow	Geldt als omgevingsvergunning voor de expliciet in het projectbesluit genoemde activiteiten wijzigt -voor zover strijdig- het omgevingsplan (of meerdere omgevingsplannen) met regels die nodig zijn voor het uitvoeren, in werking hebben of in stand houden van het project.
Overdracht bevoegdheid tot vaststellen projectbesluit	art. 5.44b Ow	Het Rijk kan de bevoegdheid voor het vaststellen van het projectbesluit overdragen aan gedeputeerde staten van de provincie waar het project geheel of in hoofdzaak wordt uitgevoerd, als gedeputeerde staten daarmee instemmen.
Vorbereidingsbesluit	art. 4.16 Ow	Met het oog op de voorbereiding van een projectbesluit kunnen provinciale staten respectievelijk de minister een voorbereidingsbesluit nemen.
Projectbesluit door waterschap	art. 5.53a lid 1 Ow	In een projectbesluit dat wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur van een waterschap mogen geen regels worden gesteld die in strijd zijn met regels die op grond van een projectbesluit of een voorbereidingsbesluit van een bestuursorgaan van de provincie of het Rijk in het omgevingsplan zijn opgenomen. Uitzondering daarop vormen de gevallen waarin instructieregels dan wel instructies van Rijk respectievelijk provincie daartoe nopen.
Projectbesluit door provincie	art. 5.53a lid 2 Ow	In een projectbesluit dat wordt vastgesteld door gedeputeerde staten mogen geen regels worden gesteld die in strijd zijn met regels die op grond van een projectbesluit of een voorbereidingsbesluit van het Rijk in het omgevingsplan zijn opgenomen.

2.3.2 Regels en besluiten die leiden tot wijziging van het projectbesluit

Een bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen, vaststellen en wijzigen van het omgevingsdocument waarvoor het op grond van de Omgevingswet is aangewezen als bevoegd gezag. In specifieke gevallen hebben regels en besluiten van andere

bestuursorganen invloed op dat omgevingsdocument. Zo kunnen Rijk, provincie en waterschap met een projectbesluit de regels van het omgevingsplan wijzigen.

In deze paragraaf wordt speciaal aandacht besteed aan de regels en besluiten die invloed hebben op het omgevingsplan. De complexiteit die hiermee samenhangt en de impact die de regels in het omgevingsplan hebben op initiatiefnemers, burgers, bedrijven en instellingen rechtvaardigen een nadere uitwerking.

Paragraaf 2.3.2.1 beschrijft de regels en besluiten die verband houden met het zogenaamde meervoudige bronhouderschap. Paragraaf 2.3.2.2 gaat in op het voorbereidingsbesluit en voorbeschermingsregels. In paragraaf 2.3.2 wordt ten slotte kort aandacht besteed aan het projectbesluit en de projectprocedure.

2.3.2.1 Meervoudig bronhouderschap

De gemeenteraad (en na delegatie ook B&W) stelt het omgevingsplan vast. Andere bevoegde gezagen en de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State kunnen besluiten nemen respectievelijk uitspraken doen die leiden tot wijziging van dat omgevingsplan.

Gedeputeerde Staten (GS) kunnen met een reactieve interventie besluiten dat een onderdeel van een omgevingsplan geen deel van het omgevingsplan uitmaakt. Met een projectbesluit kunnen Dagelijks Bestuur (DB) van het waterschap, GS en de minister de regels van het omgevingsplan wijzigen. Een voorbereidingsbesluit (genomen door gemeenteraad, Provinciale Staten of minister) kan het omgevingsplan wijzigen met voorbeschermingsregels. Deze drie vormen van wijziging van het omgevingsplan noemen we meervoudig bronhouderschap. Daarnaast kan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een deel van een omgevingsplan vernietigen of daar juist aanvullingen op geven. De technische werking van het meervoudig bronhouderschap wordt beschreven in de toepassingsprofielen voor reactieve interventie, projectbesluit en voorbereidingsbesluit.

2.3.2.2 Voorbereidingsbesluit en voorbeschermingsregels

De minister, provinciale staten, gedeputeerde staten (in delegatie), de gemeenteraad en burgemeester en wethouders (in delegatie) kunnen een voorbereidingsbesluit nemen dat het omgevingsplan wijzigt met voorbeschermingsregels. Deze kunnen alleen inhouden:

- 1 het verbod om bepaalde activiteiten te verrichten die op grond van het omgevingsplan zijn toegestaan maar nog niet plaatsvinden, waarbij melding of vergunning kan worden vereist om de activiteit te verrichten;
- 2 de aanwijzing van onderwerpen waarvoor maatwerkvoorschriften gesteld kunnen worden of voorschriften aan vergunning kunnen worden verbonden;
- 3 het buiten toepassing verklaren van regels van het omgevingsplan die in strijd zijn met voorbeschermingsregels als genoemd onder a of b.

Voorbeschermingsregels vervallen op de volgende manieren:

- 1 voorbeschermingsregels naar aanleiding van een voorbereidingsbesluit gemeente:
  - a na een jaar en zes maanden, dus van rechtswege, of
  - b als binnen een jaar en zes maanden het besluit tot vaststelling of wijziging van het omgevingsplan waarvan de voorbeschermingsregels deel uitmaken is bekendgemaakt: op het tijdstip waarop dat besluit in werking treedt of is vernietigd.
- 2 voorbeschermingsregels naar aanleiding van een voorbereidingsbesluit provincie of Rijk:
  - a na een jaar en zes maanden, dus van rechtswege, of
  - b als binnen een jaar en zes maanden het projectbesluit, de instructieregel of de instructie is bekendgemaakt:

- i op het tijdstip waarop het projectbesluit in werking treedt of is vernietigd;
- ii op het tijdstip waarop het overeenkomstig de instructieregel of de instructie gewijzigde omgevingsplan in werking treedt of is vernietigd.

In het laatste geval (2 onder b onder ii) blijven de voorbeschermingsregels dus bestaan totdat het omgevingsplan overeenkomstig de instructie(regel) is gewijzigd, is bekendgemaakt en in werking is getreden. Dat moment kan (ruim) na de periode van een jaar en zes maanden liggen.

Opgemerkt wordt dat het voorbereidingsbesluit een eigen toepassingsprofiel kent.

2.3.2.3 *Projectbesluit en projectprocedure*

Rijk, provincies en waterschappen kunnen overgaan tot nemen van een projectbesluit. Het is het sluitstuk van een projectprocedure (zie bijlage 2) waarin de volgende (tussen)producten worden opgeleverd:

- kennisgeving van het voornemen om een verkenning uit te voeren
- kennisgeving participatie
- de voorkeursbeslissing (indien aan de orde)
- het projectbesluit

Het projectbesluit zelf is aangewezen als omgevingsdocument, maar bestaat weer uit een aantal onderdelen die zelf omgevingsdocumenten zijn of dat mogelijk worden (enige tijd) na de inwerkingtreding van de Omgevingswet:

- omgevingsplan
- omgevingsvergunning

Het projectbesluit kan tijdens de implementatie van de Omgevingswet dan ook nog een aantal veranderingen in vorm doormaken als gevolg van nader te ontwikkelen standaarden voor andere omgevingsdocumenten.

2.3.3 **Omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit**

Deze paragraaf is niet van toepassing op het projectbesluit.

2.3.4 **Overgangsfase**

Door de Invoeringswet wordt aan de Omgevingswet een hoofdstuk over overgangsrecht toegevoegd. Artikel 22.16 voorziet in een overgangsfase voor het projectbesluit waar het de relatie met het omgevingsplan betreft.

Deze overgangsfase bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste hoeft tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip het projectbesluit niet de regels van het omgevingsplan te wijzigen.

Voor zover een projectbesluit in deze periode in strijd is met het omgevingsplan, geldt het als een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Ten tweede hoeft, voor zover een projectbesluit geldt als omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit, het omgevingsplan niet eerder dan een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip met die vergunning in overeenstemming te zijn gebracht.

In de overgangsperiode is het dus niet verplicht dat het projectbesluit de regels van het omgevingsplan wijzigt, maar het is wel mogelijk.

3 Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten beschreven. Deze uitgangspunten zijn mede gebruikt als bouwstenen voor de ontwikkeling van de TPOD's. Deze informatie is met name beschrijvend van aard en dient het doel achtergrond te bieden voor deel B, dat de modellering van het projectbesluit beschrijft en voortbordurt op de uitgangspunten beschreven in dit hoofdstuk.

3.1 Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten

Het proces begint intern bij het bevoegd gezag en/of bij de initiatiefnemer. Daarna volgt een informeel deel dat bestaat uit participatie en (voor)overleg. Daarbij legt het bevoegde gezag dan wel een initiatiefnemer een voorstel, voornemen of een vraagstuk voor aan externe partijen, zoals bewoners en bedrijven uit de betreffende omgeving en andere bevoegde gezagen. Deze informele fase is vormvrij. Het bevoegd gezag (dan wel de initiatiefnemer) kan zelf een medium kiezen voor participatie en/of overleg: een document, een website, een film etc. In het informele deel van het proces kan ook een informele versie van het omgevingsdocument gebruikt worden die aan de STOP- en TPOD-standaarden voldoet. De standaarden maken dat mogelijk door ook een conceptversie van omgevingsdocumenten aan te bieden.

Bij het opstellen van het omgevingsdocument ten behoeve van het formele deel van het proces moet gebruik gemaakt worden van de standaarden STOP en TPOD. De standaarden ondersteunen ook dit opstelproces. Na het opstellen van het omgevingsdocument volgen publicatie en kennisgeving van het ontwerp van het omgevingsdocument en later publicatie of bekendmaking van het besluit op overheid.nl.

Op overheid.nl worden alleen ontwerp- en vastgestelde besluiten gepubliceerd respectievelijk bekendgemaakt. Op dit moment is nog niet bekend of, en zo ja waar, zal worden voorzien in een landelijk beschikbare omgeving waarin ook informele versies van de omgevingsdocumenten beschikbaar gesteld en geraadpleegd kunnen worden.

In dit document worden verschillende begrippen en termen gebruikt. Om de leesbaarheid en de beheerbaarheid te vergroten is ervoor gekozen deze begrippen en termen in een separaat document toe te lichten. In dat document vindt u de toelichting en de definitie van elk begrip met, waar nodig, een voorbeeld. De link naar het document met de toelichting op de begrippen vindt u in CBijlage 3.

3.2 Omgevingsdocumenten met en zonder regels

Er is onderscheid tussen omgevingsdocumenten die regels bevatten, zoals het omgevingsplan, en omgevingsdocumenten die geen regels bevatten, zoals de omgevingsvisie.

Omgevingsdocumenten die regels bevatten, zullen vanuit de gebruikerstoepassing van het DSO het meest bevestigd worden. Daarom worden aan die omgevingsdocumenten extra eisen gesteld ten behoeve van de bekendmaking en zijn er extra mogelijkheden aan toegevoegd voor bevestiging en raadpleging. Om deze reden besteden de standaarden extra

aandacht aan deze categorie als het gaat om tekststructuur, relatie met werkingsgebieden en weergave.

De omgevingsdocumenten zonder regels hebben een ander karakter. Ze hebben een vrijere opzet en kennen geen artikelsgewijze indeling. Hiervoor geldt dan ook een aantal eisen niet die wel voor de omgevingsdocumenten met regels gelden, zoals vaste tekststructuren.

De specificaties voor de tekststructuur zijn opgenomen in hoofdstuk B5.

3.3 Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde versie

Het grootste deel van het projectbesluit is vormvrij. Dit vormt de basis voor de weergave die via het Digitaal Stelsel Omgevingswet te raadplegen is. Het projectbesluit kan in principe niet gewijzigd worden. Wel is het mogelijk een uitwerking of een wijziging in de vorm van een nieuw wijzigingsbesluit, aan de hand van een verkorte procedure, op te stellen.

Bij een verkorte procedure moet een relatie opgenomen worden naar het oorspronkelijke projectbesluit zodat belanghebbenden die informatie zoeken een compleet beeld krijgen.

Voor zover het projectbesluit de regels van het omgevingsplan wijzigt, worden deze wijzigingen opgenomen in de geconsolideerde versie van het omgevingsplan. Deze zijn te raadplegen nadat het besluit in werking is getreden, en alleen voor die besluitonderdelen die in werking zijn getreden.

Beide delen wijzigen via een zogeheten was-wordt mutatie (stop). Hierdoor kan een verschilweergave opgesteld worden voor het vormvrije deel en kan een consolidatie plaatsvinden voor het artikeldeel.

Indien er een artikelsgewijze toelichting gegeven is op de regels die het omgevingsplan wijzigen zullen deze tevens opgenomen worden in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Via de (gekoppelde) ID is het projectbesluit die de wijziging initieert terug te vinden.

3.4 Annoteren

Onder annoteren verstaan we het toevoegen van gegevens aan (onderdelen van) besluiten en regelingen, gegevens die de besluiten en regelingen machineleesbaar maken. Dit zorgt er voor dat het besluit of de regeling gestructureerd bevroegbaar is en dat werkingsgebieden en andere gegevens op een kaart weergegeven worden. Het annoteren helpt ook bij het verbinden van toepasbare regels, oftewel vragenbomen, aan regels met werkingsgebieden. De gegevens die bij het annoteren worden toegevoegd worden niet in de voor de mens leesbare tekst weergegeven. Voor degene die dat wil zijn ze wel terug te vinden. Het annoteren van omgevingsdocumenten met IMOW-objecten is beschreven in hoofdstuk B6.

3.5 Waardelijsten

Een waardelijst is een collectie van waarden die gebruikt kunnen worden bij het annoteren. Bij veel attributen van annotaties hoort een waardelijst met vooraf gedefinieerde waarden. Waardelijsten zijn er in twee vormen: gesloten waardelijsten en open waardelijsten. In de toepassingsprofielen voor de omgevingsdocumenten bedoelen we daar het volgende mee:

- gesloten waardelijst: een lijst met vooraf gedefinieerde waarden waaruit gekozen moet worden. Deze waardelijst wordt centraal beheerd en kan alleen beheermatig gewijzigd worden, aangezien een wijziging direct effect heeft op de werking van en functionaliteiten van de applicaties van DSO-LV en LVBB;
- open waardelijst: een lijst met vooraf gedefinieerde waarden. Wanneer de gewenste waarde op de waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. Als de gewenste waarde niet op de waardelijst voorkomt, wordt door het bevoegd gezag een eigen waarde gedefinieerd. Deze waarde wordt niet aan de waardelijst toegevoegd.

In paragraaf B6.3.6 is aangegeven voor welke attributen een waardelijst geldt en of deze gesloten of open is.

3.6 Presentatiemodel

De inhoud van een omgevingsdocument dient kenbaar te zijn. Daarom moet een omgevingsdocument niet alleen machineleesbaar worden aangeboden, maar is ook een voor de mens te interpreteren presentatie noodzakelijk. Uitgangspunt is dat de tekst, de bijbehorende locaties en de waarden die normen op de verschillende locaties hebben zo overzichtelijk worden gepresenteerd dat de raadpleger ze kan interpreteren.

Het presentatiemodel richt zich op de mensleesbare vorm van het presenteren. Onder presenteren verstaan we het weergeven en visualiseren van de inhoud van een besluit of regeling in een voorgedefinieerde vorm (gebruik van symbolen, kleur, lijndikte, arcering, karakterset) conform een afgesproken standaard. Het presentatiemodel beschrijft daarbij de wijze van presenteren van tekst, locaties en waarden en het presenteren van wijzigingen in een wijzigingsbesluit.

De mensleesbare presentatie van tekst toont de hiërarchie van de structuurelementen van die tekst. De mensleesbare presentatie van locaties maakt gebruik van de annotaties met IMOW-objecten, waardelijsten en symbolisatietabellen. Een symbolisatietabel is de koppeling die gebruikt wordt bij de presentatie van een locatie en waarden op een kaartbeeld. In de symbolisatietabel zijn afspraken vastgelegd over de symboliek waarmee een annotatie wordt gepresenteerd. Het mechanisme koppelt de waarde uit een gesloten waardelijst aan de bijbehorende, afgesproken, symboolcode. De symbolisatietabel wordt gebruikt bij de standaard geharmoniseerde weergave. Het bevoegd gezag kan voor de officiële bekendmaking hiervan afwijken en een eigen symbolisatie kiezen.

Naast de presentatie van tekst, locaties en waarden legt het presentatiemodel ook vast hoe wijzigingen in een wijzigingsbesluit worden gepresenteerd. In een wijzigingsbesluit moet in mensleesbare, inzichtelijke en begrijpelijke vorm datgene getoond worden wat door het besluit verandert in de geconsolideerde versie; dit betreft zowel tekst, locatie als waarden.

3.7 Muteren en consolideren

In dit toepassingsprofiel zijn vooral de specificaties voor de initiele versie van het projectbesluit beschreven. Er zullen echter ook uitwerkingen of wijziging in het projectbesluit uitgewerkt worden. Hoe wijzigingsbesluiten er voor de bekendmaking en consolidatie uit moeten zien en hoe ze moeten worden aangeleverd, is beschreven in de STOP-documentatie. Hoe het wijzigen van IMOW-objecten in zijn werk gaat is in het document 'IMOW Muteren – in de keten bevoegd gezag – LVBB – DSO-LV' beschreven.

3.8 Metadata

Informatie en specificaties voor de metadata bij omgevingsdocumenten is te vinden in de STOP-documentatie.

B Modellerings van het projectbesluit

Dit deel beschrijft de modellering van het projectbesluit en voorziet in de vertaling van (een deel van) de kenmerken van Tabel 1 tot en met Tabel 4 uit hoofdstuk 2 naar het model dat de kenmerken structureert en aan elkaar relateert. Het model legt uit hoe het projectbesluit zodanig gestructureerd wordt, dat het machineleesbaar en op een gestandaardiseerde manier uitwisselbaar wordt.

Hoofdstuk 4 beschrijft besluit, besluitonderdelen en geldende en geconsolideerde Regeling van het projectbesluit. In hoofdstuk 5 wordt het tekstmodel beschreven en de toepassing daarvan op het projectbesluit. Hoofdstuk 6 beschrijft het Informatiemodel Omgevingswet. Hoofdstuk 7 tot slot beschrijft het proces van planmaken tot publicatie: het aanleveren aan LVBB en het raadplegen op overheid.nl en in DSO-LV.

IMOW en de toepassing daarvan vormen een domeinspecifieke toepassing van STOP. Om een omgevingsdocument op te stellen en juridisch juist te kunnen bekendmaken is het uiteraard ook nodig om te voldoen aan de specificaties van STOP. Hoe dat moet is beschreven in de STOP-standaard.

4 Besluit, besluitonderdelen en projectbesluit

Deze paragraaf geeft een beschrijving van de onderdelen waaruit het besluit waarbij een projectbesluit of een wijziging daarvan wordt vastgesteld, bestaat.

4.1 Besluit en besluitonderdelen

4.1.1 Toelichting

Het besluit waarbij een projectbesluit of een wijziging daarvan wordt vastgesteld, bestaat uit twee onderdelen. Facultatief kan daar een derde deel aan worden toegevoegd.

Deel één: projectbesluit

Het projectbesluit zelf (of de wijziging daarvan) bestaat alleen uit het eerste deel van het besluit tot vaststelling of wijziging van het projectbesluit en eventueel bijgevoegde bijlagen. De toelichting over de onderdelen die het projectbesluit kan bevatten staat in paragraaf 5.4. Deel één bevat in ieder geval de volgende onderdelen (geen exclusieve opsomming):

- Motivering en overwegingen (verplicht)
- Projectbeschrijving (verplicht)
- Verkenning en motivering participatie (verplicht)
- Tijdelijke maatregelen en voorzieningen (verplicht)
- Maatregelen ter voorkoming, beperking of compensatie van nadelige gevolgen (verplicht indien aan de orde)
- Buiten toepassing gelaten regels (facultatief)
- Omgevingsvergunningen & andere toestemmingen (facultatief)
- Uitwerking (facultatief)

Ter ondersteuning van de motivering kunnen bijlagen met onderzoeksgegevens en bescheiden bij dit eerste deel van het vaststellingsbesluit gevoegd zijn.

Deel twee: wijziging regels omgevingsplan

Het projectbesluit kent een vast onderdeel waarin de regels voor het wijzigen van het omgevingsplan worden opgenomen. In dit onderdeel staat - vergelijkbaar met een wetwijziging of de wijziging van een verordening - aangegeven of het betrokken omgevingsplan wordt aangepast. Aangegeven wordt op welke wijze regels worden toegevoegd, geschrapt, gewijzigd of vervangen door andere regels. Dit onderdeel gaat op in de geconsolideerde (doorlopende) versie van het omgevingsplan dat digitaal raadpleegbaar beschikbaar moet zijn gesteld. De regels van het omgevingsplan wijzigen tegelijk met de bekendmaking van het projectbesluit. Indien het projectbesluit geen regels van het omgevingsplan wijzigt hoeft dit deel ook niet meegestuurd te worden. In tegenstelling tot de rest van het document is voor dit onderdeel een vormvaste opmaak verplicht om integratie in het omgevingsplan mogelijk te maken. Dit wordt in paragraaf 5.3 nader toegelicht.

Deel drie: artikelsgewijze en algemene toelichting

Dit deel kan aan het besluit worden toegevoegd als het bevoegd gezag er voor kiest om bij iedere regel - van het deel dat één of meerdere omgevingsplannen wijzigt - een artikelsgewijze toelichting te geven. De artikelsgewijze toelichting is facultatief, niet verplicht. Als er voor een artikelsgewijze toelichting is gekozen bestaat dit deel van het besluit uit de volledige artikelsgewijze toelichting (bij de eerste vaststelling van een projectbesluit) dan wel uit de wijzigingen die worden aangebracht in de geconsolideerde artikelsgewijze toelichting (bij een besluit tot wijziging van het projectbesluit). Dit deel van

het vaststellingsbesluit zal dus overeenkomen met de artikelsgewijze toelichting zoals die bij wetten en verordeningen gebruikelijk is. Bij elke wijziging van regels van het omgevingsplan wordt dan ook de artikelsgewijze toelichting op die regels geactualiseerd.

De besluitonderdelen zijn schematisch weer gegeven in Figuur 1.

Figuur 1 Schematische weergave besluitonderdelen

4.1.2

Norm

Het besluit tot vaststelling of wijziging van het projectbesluit bestaat uit ten minste één en ten hoogste drie onderdelen, met de volgende inhoud:

- Deel een: projectbesluit, verplicht onderdeel
- Deel twee: gewijzigde regels omgevingsplan, verplicht mits de regels van het omgevingsplan gewijzigd worden door het projectbesluit
- Deel drie: artikelsgewijze toelichting met optioneel algemene toelichting, facultatief onderdeel.

Aan ieder van deze drie onderdelen kunnen bijlagen worden toegevoegd

5 Toepassing van het IMOP-tekstmodel op omgevingsdocumenten

In het IMOP is een volledige beschrijving van het IMOP-tekstmodel opgenomen. Het IMOP-tekstmodel benoemt tekstobjecten en beschrijft de structuur waarin die tekstobjecten toegepast kunnen worden. Het tekstmodel geldt voor alle officiële overheidspublicaties. Specifieke typen publicaties hebben een specifiek profiel op het IMOP-tekstmodel.

In dit document wordt beschreven hoe het IMOP-tekstmodel op het projectbesluit moet worden toegepast.

5.1 Soorten tekststructuur

IMOP onderscheidt voor inhoudelijke tekst twee soorten tekststructuren:

- Artikelstructuur: de tekststructuur waarbij het lichaam¹ van een (formele) regeling is opgebouwd uit één of meer artikelen;
- Vrijetekststructuur: de tekststructuur die wordt gebruikt voor juridische juridisch authentieke documenten die geen artikelen bevatten, zoals visiedocumenten en projectbesluiten. Deze tekststructuur wordt ook toegepast in documentdelen buiten het lichaam van de regeling met een artikelstructuur, zoals het motiveringsdeel en bijlagen.

Het projectbesluit zelf, de initiële versie en eventuele wijzigingen daarop, bestaat uit vrije tekst en kent derhalve een Vrijetekststructuur. Ook de eventuele bijlagen bij het projectbesluit en artikelsgewijze toelichting (deel 3) hebben een Vrijetekststructuur echter wordt dit via een ander soort object opgebouwd gezien dit deel niet naar het DSO doorgaat. De regels die het omgevingsplan wijzigen hebben een Artikelstructuur.

5.2 Specificatie van de Vrijetekststructuur voor het Projectbesluit

5.2.1 Toelichting

De Vrijetekststructuur is een manier voor het structureren van tekst die voor deze standaard in twee gevallen wordt gebruikt:

- voor de tekst van juridisch authentieke documenten die geen artikelen bevatten, zoals de omgevingsvisie, het projectbesluit en de reactieve interventie. In dit geval worden de structuurelementen FormeleDivisie en FormeleInhoud toegepast.
- voor het motiveringsdeel, voor de artikelsgewijze toelichting en voor bijlagen bij alle onderdelen van het projectbesluit. In dat geval worden de structuurelementen Divisie en Inhoud gebruikt.

Bij de vrijetekststructuur zijn vormvereisten tot een minimum beperkt, zodat bestuursorganen flexibel zijn om het instrument zoveel mogelijk naar eigen inzicht vorm te geven.

5.2.2 Norm

Voor de Vrijetekststructuur voor de tekst van juridisch authentieke documenten die geen artikelen bevatten geldt het volgende:

- Vrijetekststructuur kent de structuurelementen FormeleDivisie en FormeleInhoud

¹ Lichaam van de regeling als bedoeld in Aanwijzing 3.53 van de Aanwijzingen voor de regelgeving en in IMOP

- Een FormeleDivisie is een structuurelement dat gebruikt wordt voor de opbouw van een lichaam van een regeling met een vrijetekststructuur.
- De opsteller kan de tekst naar eigen inzicht hiërarchisch indelen in FormeleDivisies.
- FormeleDivisie kan alleen structuurelementen bevatten, te weten FormeleDivisie of FormeleInhoud.
- Iedere FormeleDivisie heeft een verplichte Kop, waarbij geldt dat de opsteller vrij is in de vormgeving van de Kop. De Kop kan bestaan uit een Label (zoals hoofdstuk, paragraaf, etc.) en Opschrift. Nummering van Koppen is eveneens niet verplicht.
- FormeleDivisie kan kenmerken (Thema, Groep, Verwijzing) of een Geometrie bevatten (bevat dus geen Inhoud)
- FormeleInhoud bevat juridische inhoud, de feitelijke inhoud binnen een FormeleDivisie.
- FormeleInhoud kan optioneel een of meerdere Koppen bevatten. De opsteller is vrij om zelf het aantal (niveaus van) Koppen te bepalen.
- FormeleInhoud bevat een verplichte inhoud die kan bestaan uit Alinea, Lijst (opsomming), Tabel en/of een Figuur (bevat dus geen structuurelementen FormeleDivisie of FormeleInhoud)
- Tekst in FormeleInhoud kan gemarkeerd worden, bijvoorbeeld als een citaat, een casus of een voorbeeld.
- Daarnaast kan de FormeleInhoud kenmerken (Thema, Groep, Verwijzing) of een Geometrie bevatten.
- Voor Lijsten gelden de volgende regels:
  - Voorkomen: Lijsten mogen voorkomen onder FormeleInhoud.
  - Een Lijst wordt altijd voorafgegaan door een inleidende tekst.
  - Niveaus: Lijsten mogen in ten hoogste drie niveaus gebruikt worden.
  - Nummer: De onderdelen van de Lijst op het eerste niveau worden aangegeven met letters, op het tweede niveau met Arabische cijfers en op het derde niveau met romeinse cijfers.
  - Lijstitems: Het aantal Lijstitems per niveau is onbeperkt.
  - Opschrift: n.v.t.

Voor Vrijetekststructuur voor overige tekstonderdelen geldt het volgende:

- Vrijetekststructuur kent de structuurelementen Divisie en Inhoud
- Een Divisie is een structuurelement dat gebruikt wordt voor de opbouw van een document(deel) buiten het lichaam van een regeling, zoals motivering, toelichting of bijlagen.
- De opsteller kan de tekst naar eigen inzicht hiërarchisch indelen in Divisies.
- Divisie kan alleen structuurelementen bevatten, te weten Divisie of Inhoud.

Iedere Divisie heeft een verplichte Kop, waarbij geldt dat de opsteller vrij is in de vormgeving van de Kop. De Kop kan bestaan uit een Label (zoals hoofdstuk, paragraaf, etc.) en Opschrift. Nummering van Koppen en een inhoudsopgave zijn eveneens niet verplicht. Het betreft afgeleide inhoud, die in de weergave van tekst kunnen toegevoegd worden.

- De Inhoud behorende bij een Divisie is verplicht en bestaat uit Alinea, Lijst (opsomming) Tabel en/of Figuur (bevat dus geen structuurelementen Divisie of Inhoud).
- Tekst in Inhoud kan gemarkeerd worden, bijvoorbeeld als een citaat, een casus of een voorbeeld.

5.3 Specificatie van de Artikelstructuur voor gewijzigde regels Omgevingsplan door het projectbesluit

5.3.1 Tekstelementen

De tekstelementen staan hier beschreven om te duiden hoe de gewijzigde regels van het omgevingsplan moeten worden aangeleverd (deel 2).

5.3.1.1 Toelichting

De tekststructuren van IMOP kennen structuurelementen, elementen met inhoud, de inhoud zelf en een overkoepelend element. Structuurelementen zijn die elementen die de tekst structureren maar geen inhoud bevatten; voorbeelden zijn Hoofdstuk en Paragraaf.

Elementen met inhoud zijn, zoals de term al zegt, die elementen die inhoud bevatten: Artikel en Lid. Voorbeelden van de inhoud zelf zijn Alinea, Tabel en Figuur. Het overkoepelende element van het Lichaam is Regeling. In de navolgende tekst gebruiken we 'tekstelement' als term voor de vier element-soorten tesamen.

De tekstelementen die kunnen worden gebruikt voor de structurering van het lichaam van de gewijzigde regels Omgevingsplan, oftewel het onderdeel dat de artikelen bevat, zijn Regeling, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel en Lid. Deze tekstelementen zijn ontleend aan de Aanwijzingen voor de regelgeving (aanwijzingen 3.54, 3.56, 3.57, 3.58, 3.59), met enige nadere specificaties en toevoegingen.

De indeling werkt als volgt:

- 4 Regeling is het overkoepelende element, de kapstok waar alle regels van het Omgevingsplan onder hangen.
- 5 Hoofdstuk en Artikel komen altijd voor.
- 6 Als er behoefte is om in een Hoofdstuk Artikelen te groeperen wordt Afdeling gebruikt.
- 7 In hoofdstukken waarin een onderverdeling in Afdelingen niet volstaat (bijvoorbeeld vanwege de omvang van het hoofdstuk of de verscheidenheid aan onderwerpen in het hoofdstuk) wordt Paragraaf gebruikt; dit tekstonderdeel komt tussen Afdeling en Artikel.
- 8 Een volgende onderverdeling ontstaat door Subparagraaf te gebruiken; dit tekstelement komt tussen Paragraaf en Artikel.
- 9 Bij behoefte aan nog verder gaande onderverdeling wordt Subsubparagraaf gebruikt; dit tekstelement komt tussen Subparagraaf en Artikel. Een nog verder gaande onderverdeling kan vervolgens bereikt worden door gebruik te maken van Titel; dit tekstonderdeel komt dan tussen Hoofdstuk en Afdeling.
- 10 Artikelen kunnen worden onderverdeeld in Leden.
- 11 Leden kunnen niet worden onderverdeeld in Subleden, in het model komt Sublid namelijk niet voor.
- 12 Concrete regeltekst kan alleen voorkomen onder Artikel en Lid: de Inhoud.
- 13 Inhoud bestaat uit onder andere Alinea, Figuur, Lijst en Tabel; deze kunnen alleen voorkomen onder Artikel en Lid. Een compleet overzicht van alle inhoud-elementen is te vinden in het IMOP-tekstschema met de bijbehorende documentatie.
- 14 Lijsten kunnen in meerdere niveaus gebruikt worden, zogenaamde geneste lijsten.
- 15 Voet- en eindnoten zijn niet toegestaan.

5.3.1.2 Norm

Voor tekstelementen gelden de regels uit Tabel 5.

Tabel 5 Regels voor tekstelementen en hun invulling

Type tekstelement	Aantal	Mag voorkomen onder	Mag bevatten	Mag niet bevatten
Regeling	1	n.v.t.		
Boek	0	-	-	
Deel	0	-	-	
Hoofdstuk	1..n	Regeling	Titel, Afdeling, Artikel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf
Titel	0..n	Hoofdstuk	Afdeling	Boek, Deel, Titel, Hoofdstuk, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel
Afdeling	0..n	Hoofdstuk, Titel	Paragraaf, Artikel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Subparagraaf, Subsubparagraaf
Paragraaf	0..n	Afdeling	Subparagraaf, Artikel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf
Subparagraaf	0..n	Paragraaf	Subsubparagraaf, Artikel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf
Subsubparagraaf	0..n	Subparagraaf	Artikel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf
Artikel	1..n	Hoofdstuk, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf	Lid, Alinea, Figuur, Lijst, Tabel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel

Type tekstelement	Aantal	Mag voorkomen onder	Mag bevatten	Mag niet bevatten
Lid	0..n	Artikel	Alinea, Figuur, Lijst, Tabel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid
Alinea	1..n	Artikel, Lid	-	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid
Overige inhoud-elementen zoals Figuur, Lijst en Tabel ²	0..n	Artikel, Lid	-	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid

5.3.2 Opschrift en nummering van de tekstelementen

Ten behoeve van de leesbaarheid en een goede oriëntatie in de tekst krijgen de tekstelementen van de regels die door het projectbesluit wijzigen een Kop die bestaat uit een aantal Kopelementen.

5.3.2.1 Toelichting

Kopelementen bestaan uit een Label (de naam van het type tekstelement, zoals Hoofdstuk en Artikel), een Nummer en een Opschrift. Met uitzondering van Lid is het verplicht alle tekstelementen te voorzien van een Opschrift; over het algemeen kan het bevoegd gezag het Opschrift zelf kiezen. Lijsten kunnen voorkomen in Artikelen en Leden. Er gelden regels voor het maximum aantal niveaus in Lijsten en de nummering van Lijsten.

Zoals uit de navolgende norm blijkt bestaat de nummering van Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel en Lid uit Arabische cijfers. Daaraan worden geen letters toegevoegd. Dat betekent dat wanneer met een wijzigingsbesluit een nieuw tekstelement wordt toegevoegd of een bestaand tekstelement wordt verwijderd, in de geconsolideerde Regeling vernummering van de daaropvolgende tekstelementen van hetzelfde type plaatsvindt. Wanneer bijvoorbeeld in een reeks artikelen 2.1 t/m 2.6 na artikel 2.1 een nieuw artikel wordt toegevoegd, dat nieuwe artikel het nummer 2.2 krijgt en de bestaande artikelen 2.2 t/m 2.6 worden vernummerd tot 2.3 t/m 2.7. Dit betekent ook dat verwijzingen naar vernummerde tekstelementen moeten worden vernummerd. Bij Lijsten vindt overeenkomstige toepassing van dit principe plaats. Ieder tekstelement en onderdeel

² Een compleet overzicht van alle inhoud-elementen is te vinden in het IMOP-tekstschemata met de bijbehorende documentatie

van een lijst heeft een unieke identificatie die, ook bij henummering, gelijk blijft. Dit principe zorgt er voor dat software tekstelementen en lijstonderdelen automatisch kan nummeren en verwijzingen naar andere tekstelementen en lijstonderdelen automatisch kan vernummen bij een wijziging.

5.3.2.2 Norm

Koppen

De verschillende tekstelementen moeten worden voorzien van een Kop. Een Kop bevat de volgende Kop-elementen:

- Label: de tekstuele aanduiding van het type van het tekstelement
- Nummer: de unieke, numerieke aanduiding van het tekstelement
- Opschrift: de tekstuele aanduiding van het tekstelement, waarmee de inhoud van het onderdeel beknopt wordt aangeduid³.

Toegepast op de tekstelementen die in de gewijzigde regels van het Omgevingsplan zijn toegestaan gelden voor de Kop de onderstaande regels, waarbij geldt dat alle onderdelen verplicht zijn, tenzij expliciet anders is vermeld. Het ligt voor de hand om in de koppen enige scheiding aan te brengen tussen Nummer en Opschrift. Het toepassingsprofiel schrijft niet voor hoe dat moet gebeuren. De keuze daarvoor wordt aan het bevoegd gezag overgelaten. Aanbevolen wordt om hier een consequente en vooral duidelijke keuze in te maken.

- Hoofdstuk:
  - Label: Hoofdstuk
  - Nummer: Hoofdstukken worden olopend genummerd in Arabische cijfers, achter het cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
  - Opschrift:
    - Hoofdstuk 1 heeft het Opschrift Algemene bepalingen
    - Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van het Opschrift van de overige hoofdstukken.
- Titel:
  - Label: Titel
  - Nummer: De nummering van Titels begint met het nummer van het Hoofdstuk waarin de Titel voorkomt, gevolgd door een punt, daarna olopende nummering van de Titels in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
  - Opschrift: Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van het Opschrift van Titels.
- Afdeling:
  - Label: Afdeling
  - Nummer:
    - In het geval dat tussen Hoofdstuk en Afdeling Titel voorkomt: De nummering van Afdelingen begint met het samengestelde nummer van de Titel waarin de Afdeling voorkomt, gevolgd door een punt, daarna olopende nummering van de Afdelingen in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
    - In het geval dat tussen Hoofdstuk en Afdeling geen Titel voorkomt: De nummering van Afdelingen begint met het nummer van het Hoofdstuk waarin de Afdeling voorkomt, gevolgd door een punt, daarna olopende nummering van de Afdelingen

³ Aanwijzing 3.57 van de Aanwijzingen voor de regelgeving

in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.

- Opschrift: Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van het Opschrift van Afdelingen.
- Paragraaf:
  - Label: Paragraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
  - Nummer: De nummering van Paragrafen begint met het samengestelde nummer van de Afdeling waarin de Paragraaf voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Paragrafen in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
  - Opschrift: Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van het Opschrift van Paragrafen.
- Subparagraaf:
  - Label: Subparagraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
  - Nummer: De nummering van Subparagrafen begint met het samengestelde nummer van de Paragraaf waarin de Subparagraaf voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Subparagrafen in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
  - Opschrift: Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van het Opschrift van Subparagrafen.
- Subsubparagraaf:
  - Label: Subsubparagraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
  - Nummer: De nummering van Subsubparagrafen begint met het samengestelde nummer van de Subparagraaf waarin de Subsubparagraaf voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Subsubparagrafen in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
  - Opschrift: Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van het Opschrift van Subsubparagrafen.
- Artikel:
  - Label: Artikel
  - Nummer: De nummering van Artikelen begint met het nummer van het Hoofdstuk waarin het Artikel voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Artikelen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie. NB: De nummering van Artikel wordt dus alleen bepaald door de plaats van het Artikel in het Hoofdstuk en niet door de positie van het Artikel in Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf of Subsubparagraaf.
  - Opschrift: Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van het Opschrift van Artikelen.
- Lid:
  - Label: n.v.t., Lid heeft geen Label
  - Nummer: Leden worden per artikel oplopend genummerd in Arabische cijfers, waarbij het eerste lid van ieder artikel het nummer 1 krijgt. Achter het cijfer komt een punt.
  - Opschrift: Bij Lid kan een Opschrift worden toegevoegd maar dat is niet verplicht. Wanneer gebruik gemaakt wordt van een Opschrift is het bevoegd gezag vrij in de keuze van het Opschrift van Leden.

Lijsten

Voor Lijsten gelden de volgende regels:

- Voorkomen: Lijsten mogen voorkomen onder Artikel en Lid.
- Een Lijst wordt altijd voorafgegaan door een inleidende tekst.
- Niveaus: Lijsten mogen in ten hoogste drie niveaus gebruikt worden.

- Nummer: De onderdelen van de Lijst op het eerste niveau worden aangegeven met letters, op het tweede niveau met Arabische cijfers en op het derde niveau met Romeinse cijfers.
- Lijstitems: Het aantal lijstitems per niveau is onbeperkt.
- Opschrift: n.v.t., een lijst heeft geen opschrift

5.4 Standaardindeling projectbesluit

Het projectbesluit kent in beperkte mate een voorgeschreven inhoudsopgave. In de navolgende subparagrafen wordt dat toegelicht en wordt de norm geformuleerd die dit toepassingsprofiel op dit punt stelt.

5.4.1 Toelichting

Om het bestuursorgaan de mogelijkheid te bieden het projectbesluit naar eigen inzicht in te delen schrijft dit toepassingsprofiel slechts een zeer beperkte vorm van standaardinhoudsopgave voor.

5.4.2 Norm

Ieder projectbesluit kent in ieder geval de volgende onderdelen:

- Motivering en overwegingen (verplicht)

Dit deel bevat de motivering van het besluit met de overwegingen van het dagelijks bestuur waterschap, gedeputeerde staten of de minister die leiden tot het nemen van het besluit, waaronder de wijze waarop met ingekomen zienswijzen is omgegaan. Er wordt een inhoudelijke onderbouwing van het besluit gegeven waarbij kan worden verwezen naar relevant beleid uit de omgevingsvisie van gemeente, provincie of Rijk.

- Projectbeschrijving (verplicht)

Een beschrijving van het project waarvoor het projectbesluit wordt vastgesteld. De projectbeschrijving geeft aan wat op basis van het projectbesluit definitief wordt gerealiseerd.

- Verkenning en motivering participatie (verplicht)

De wijze waarop invulling is gegeven aan het participatieproces en de resultaten hiervan moeten worden beschreven in het projectbesluit. Dit is geregeld in artikel 5.51. Als ter voorbereiding van een projectbesluit een voorkeursbeslissing wordt genomen, wordt de invulling van het participatieproces tijdens de verkenning al beschreven in de voorkeursbeslissing. Bij het projectbesluit kan dan ook gebruik worden gemaakt van deze beschrijving.

- Tijdelijke maatregelen en voorzieningen (verplicht)

Een beschrijving van de tijdelijke maatregelen en voorzieningen die voor het project worden getroffen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het tijdelijk aanleggen van bouwwegen en werkterreinen.

- Maatregelen ter voorkoming, beperking of compensatie van nadelige gevolgen (verplicht indien aan de orde)

Maatregelen die nodig zijn om de nadelige gevolgen van het project ongedaan te maken, te beperken of te compenseren. Het gaat dan bijvoorbeeld om geluidschermen, het toepassen van stil asfalt, het aanleggen of verlengen van een ecopassage of het treffen van maatregelen in het belang van het behoud van cultureel erfgoed.

De volgende onderdelen zijn voor het projectbesluit facultatief:

- Buiten toepassing gelaten regels (facultatief)

Bij het projectbesluit kan besloten worden regels van andere overheden buiten toepassing te laten. Dit is mogelijk als hier gemotiveerd kan worden aangegeven dat deze regels de uitvoering van het projectbesluit onevenredig belemmeren. Bijvoorbeeld: een beoordelingsregel in de Waterschapsverordening die een absoluut verbod inhoudt op het uitvoeren van een wateractiviteit en belemmerend is voor het uitvoeren van het project kan bij besluit van de Minister buiten toepassing gelaten worden.

- Omgevingsvergunningen & andere toestemmingen (facultatief)

Het projectbesluit geldt als omgevingsvergunning voor de expliciet in het projectbesluit genoemde activiteiten en als toestemming voor andere in het projectbesluit benoemde activiteiten. Het projectbesluit geldt daarnaast, als dit expliciet is bepaald, als verkeersbesluit of een besluit tot onttrekking van (een deel van) een weg aan de openbaarheid. Voor de vergunningen opgenomen in het projectbesluit is het bevoegd gezag dat het besluit genomen heeft tevens verantwoordelijk voor de handhaving hiervan.

- Uitwerking (facultatief)

In de uitwerking wordt ingegaan op de voorwaarden waaronder de uitwerking mag plaatsvinden. Hierbij kan worden aangegeven op welk deel van het projectgebied het uit te werken projectbesluit betrekking heeft. De uitwerking vindt plaats na de vaststelling van het projectbesluit en kan, zolang de uitwerking nog niet is verwezenlijkt, door een nieuwe uitwerking worden vervangen (art. 5.54 lid 2 Ow). Bijvoorbeeld: In het projectbesluit is bepaald dat een brug over een rivier gebouwd wordt, maar de exacte hoogte en locatie van de brug moet nog bepaald worden.

5.5 Standaardindeling gewijzigde regels Omgevingsplan

Het onderdeel met de gewijzigde regels van het omgevingsplan kent in beperkte mate een voorgeschreven inhoudsopgave. In de navolgende subparagrafen wordt dat toegelicht en wordt de norm geformuleerd die dit toepassingsprofiel op dit punt stelt.

5.5.1 Toelichting

Om het bestuursorgaan de mogelijkheid te bieden het omgevingsplan naar eigen inzicht in te delen schrijft dit toepassingsprofiel slechts een zeer beperkte vorm van standaardinhoudsopgave voor.

De eerste verplichting is dat ieder omgevingsplan een eerste hoofdstuk heeft met het opschrift 'Algemene bepalingen'. Uitgangspunt is dat in hoofdstuk 1 'Algemene bepalingen' alleen algemene bepalingen worden opgenomen waarvan het werkingsgebied het hele werkingsgebied van het omgevingsplan is. Doel van dit uitgangspunt is tweeledig. Enerzijds wordt het gehanteerd om ervoor te zorgen dat een gebruiker alle regels die op een locatie gelden gepresenteerd krijgt. Anderzijds voorkomt dit uitgangspunt dat een gebruiker die de regels die voor een bepaalde locatie gelden wil raadplegen ook allerlei regels te zien krijgt die daar niet van toepassing zijn, alleen omdat ze als algemene bepaling zijn geformuleerd zonder er een specifiek werkingsgebied aan te koppelen. In hoofdstuk 1 'Algemene bepalingen' komen verplicht een artikel Begripsbepalingen en een artikel Meet- en rekenbepalingen voor. Die artikelen kunnen alle begrippen en meet- en rekenbepalingen bevatten. Wanneer de begrippen en/of de meet- en rekenbepalingen in een bijlage zijn opgenomen bevatten deze artikelen tekstuele verwijzingen naar die bijlagen.

De tweede verplichting is dat ieder omgevingsplan een bijlage bevat waarin de noemers en identificatiecodes van de informatieobjecten (waarin de Locaties en normwaarden zijn vastgelegd) zijn opgenomen.

5.5.2 Norm

Ieder Omgevingsplan kent in ieder geval de volgende onderdelen:

- een hoofdstuk 1 Algemene bepalingen, met in dat hoofdstuk in ieder geval een artikel Begripsbepalingen en een artikel Meet- en rekenbepalingen;
- een bijlage met noemers en identificatiecodes van de informatieobjecten.

5.5.3 Begripsbepalingen

5.5.3.1 Toelichting

Het doel van begripsbepalingen is om eenduidig vast te leggen wat wordt bedoeld met een term die in een regeling wordt gebruikt. Begripsbepalingen bestaan uit één of meer begrippen, die ieder bestaan uit een term en de definitie van die term.

Begripsbepalingen worden uitsluitend opgenomen in het artikel Begripsbepalingen in hoofdstuk 1 dan wel in een specifieke bijlage met begripsbepalingen en niet (ook) op andere plaatsen in de regeltekst. Dit zorgt er voor dat de begrippen goed vindbaar zijn en draagt bij aan de eenduidigheid van regels: voorkomen wordt dat eenzelfde begrip op meerdere plaatsen wordt gedefinieerd en dat voor eenzelfde begrip onbedoeld verschillende definities worden gebruikt. Op deze manier is voor een opsteller makkelijk terug te vinden of een begrip in het omgevingsdocument al gedefinieerd is; iets wat ook meervoudig bronhouderschap kan vergemakkelijken. Ook wordt op deze manier voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over bij welke locatie een begripsdefinitie hoort.

Het is dus niet toegestaan om op andere plaatsen dan in een specifiek daarvoor bestemd artikel in hoofdstuk 1 of in een specifieke bijlage in een omgevingsdocument begrippen te definiëren, waardoor het ook niet mogelijk is om eenzelfde begrip in verschillende tekstgedeelten verschillende betekenissen te geven. Wanneer er behoefte is aan verschillende betekenissen kan dat worden opgelost door de begrippen een wat specifiekere naam mee te geven. Een (willekeurig gekozen) voorbeeld is de bebouwde kom. Vanuit verschillende aspecten moeten c.q. kunnen regels worden gesteld waarvan het werkingsgebied de bebouwde kom is, waarbij de bebouwde kom niet steeds hetzelfde gebied is. Een oplossing zou kunnen zijn om het begrip te specificeren tot bijvoorbeeld 'bebouwde kom bouwregels', 'bebouwde kom verkeersregels'.

Om het met wijzigingsbesluiten invoegen en verwijderen van begrippen eenvoudig te houden worden de begrippen in alfabetische volgorde geplaatst zonder gebruik te maken van nummering.

Het is mogelijk om met de systematiek voor Verwijzingen die in paragraaf 5.6 is beschreven, een verwijzing te maken van een term die in een regeltekst voorkomt naar een begrip in de begripsbepalingen waar die term wordt gedefinieerd. Die verwijzing maakt het, bijvoorbeeld op overheid.nl en in DSO-LV, mogelijk dat de raadpleger de definitie van een term te zien krijgt als die term in de regeltekst voorkomt. Het maken van zo'n verwijzing gebeurt in de software waarmee het omgevingsdocument wordt opgesteld en/of geannoteerd en vergt een menselijke handeling. Het gebeurt niet automatisch in bijvoorbeeld LVBB of DSO-LV en dus ook niet onbedoeld.

5.5.3.2 Norm

Voor de begripsbepalingen gelden de volgende regels:

- begripsbepalingen worden uitsluitend opgenomen in het artikel Begripsbepalingen in hoofdstuk 1 of in een specifieke bijlage met begripsbepalingen;

- het artikel Begripsbepalingen dan wel de bijlage met begripsbepalingen begint met een introducerende zin;
- ieder begrip bestaat uit een term en een definitie;
- de begrippen worden in alfabetische volgorde opgenomen en krijgen geen nummer.

Om machineleesbaar te maken dat iets een begrip is wordt gebruik gemaakt van de IMOP-systematiek Begrippenlijst: een specifieke vorm van een Lijst die gericht is op het coderen van een lijst met definities. Hiervoor wordt verwezen naar de betreffende STOP-documentatie.

5.5.4 Meet- en rekenbepalingen

5.5.4.1 Toelichting

In het Omgevingsplan zullen regels voorkomen waarvan duidelijk moet zijn hoe er bij de toepassing ervan gemeten en/of gerekend moet worden. Dit zal onder andere het geval zijn bij omgevingswaarden (zie paragraaf 6.3.13) en omgevingsnormen (zie paragraaf 6.3.14). Hoe gemeten en/of gerekend moet worden, wordt vastgelegd in meet- en rekenbepalingen.

Door meet- en rekenbepalingen bij elkaar in één artikel of een bijlage te plaatsen zijn ze goed vindbaar en draagt dit bij aan de eenduidigheid van regels. Voorkomen wordt dat van eenzelfde onderwerp op meerdere plaatsen wordt vastgelegd hoe er bij de toepassing gemeten en/of gerekend moet worden en dat er daarbij onbedoeld verschillende wijzen van meten en/of rekenen worden voorgeschreven. Op deze manier is voor een opsteller makkelijk terug te vinden of een meet- of rekenbepaling al in het bestaande Omgevingsplan zijn opgenomen; iets wat ook meervoudig bronhouderschap kan vergemakkelijken. Ook wordt op deze manier voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over bij welk werkingsgebied een meet- of rekenbepaling hoort. Zoals in paragraaf 5.4 is bepaald worden de meet- en rekenbepalingen bij deze methode in het artikel Meet- en rekenbepalingen in Hoofdstuk 1 dan wel in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen geplaatst. Het kan echter ook voorkomen dat een meet- of rekenbepaling zo contextgebonden is dat deze slechts voor één of een beperkt aantal artikelen van toepassing is. In zo'n geval kan het bevoegd gezag het wenselijk vinden om de meet- of rekenbepaling niet in het artikel Meet- en rekenbepalingen in hoofdstuk 1 te plaatsen maar direct in of bij de artikelen waarop zij van toepassing is. Beide methoden zijn toegestaan.

Aanbevolen wordt om in ieder geval de meet- en rekenbepalingen die in meerdere artikelen en op verschillende plaatsen van toepassing zijn, bij elkaar te zetten in één artikel, te weten het artikel Meet- en rekenbepalingen in Hoofdstuk 1, dan wel in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen.

Om het met wijzigingsbesluiten invoegen en verwijderen van meet- en rekenbepalingen eenvoudig te houden worden de meet- en rekenbepalingen die bij elkaar in het artikel Meet- en rekenbepalingen of in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen worden geplaatst, in alfabetische volgorde geplaatst zonder gebruik te maken van nummering. Om machineleesbaar te maken dat iets een meet- of rekenbepaling is, wordt gebruik gemaakt van de IMOP-systematiek Begrippenlijst: een specifieke vorm van een Lijst die gericht is op het coderen van een lijst met definities.

5.5.4.2 Norm

Voor de meet- en rekenbepalingen gelden de volgende regels:

- meet- en rekenbepalingen worden bij voorkeur opgenomen in het artikel Meet- en rekenbepalingen in hoofdstuk 1 of in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen; het is ook toegestaan ze direct in of bij de artikelen te plaatsen waarop zij van toepassing zijn.
- het artikel Meet- en rekenbepalingen dan wel de specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen begint met een introducerende zin;
- iedere meet- of rekenbepaling bestaat uit een term en een beschrijving van de te gebruiken meet- of rekenwijze;
- wanneer de meet- en rekenbepalingen worden opgenomen in het artikel Meet- en rekenbepalingen in hoofdstuk 1 dan wel in de specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen worden ze in alfabetische volgorde opgenomen en krijgen ze geen nummer.

Om machineleesbaar te maken dat iets een meet- of rekenbepaling is, wordt gebruik gemaakt van de IMOP-systematiek Begrippenlijst: een specifieke vorm van een Lijst die gericht is op het coderen van een lijst met definities. Hiervoor wordt verwezen naar de betreffende STOP-documentatie.

5.6 Verwijzing

Het kenmerk Verwijzing kan zowel in tekst met Artikelstructuur als Vrijetekststructuur toegevoegd worden.

5.6.1 Toelichting

Een stuk tekst kan een verwijzing naar een ander tekstelement of ander document bevatten. Voorbeelden hiervan zijn:

- de verwijzing vanuit een begrip in een regel naar de begripsbepaling waarin dat begrip wordt gedefinieerd;
- de verwijzing vanuit een regel met een open norm naar de beleidsregel waarin algemene regels zijn opgenomen over de toepassing van die open norm;
- de verwijzing vanuit een artikel naar de artikelsgewijze toelichting op dat artikel (en vice versa);
- de verwijzing vanuit een regel naar een wettelijke bepaling.

Het gaat hier om een simpele verwijzing; de verhouding tussen het ene tekstelement en het andere tekstelement of document is niet gekwalificeerd. Met de hier beschreven verwijzing wordt ook uitdrukkelijk niet de verwijzing vanuit een regel naar een informatieobject bedoeld.

Het model maakt het mogelijk de hier bedoelde verwijzing te maken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de generieke xml-elementen IntRef (voor verwijzingen tussen tekstelementen binnen een omgevingsdocument) en ExtRef (voor verwijzingen vanuit een omgevingsdocument naar (tekstelementen in) andere documenten; dat kunnen omgevingsdocumenten maar ook andere typen documenten zijn). Een verwijzing kan gemaakt worden naar een tekstelement in het projectbesluit zelf, maar ook naar (tekstelement in) een ander document.

Bij een verwijzing naar een ander document is aandacht nodig voor de formulering van de verwijzing. Wanneer een algemene verwijzing naar het andere document wordt gemaakt, dus zonder te verwijzen naar een specifieke versie daarvan, zou een wijziging in het andere document onbedoeld kunnen leiden tot wijziging van het projectbesluit zonder dat daar een

besluit van het bevoegd gezag aan ten grondslag ligt. Zo'n algemene verwijzing zonder specifieke versie noemen we een dynamische verwijzing. Wanneer het ongewenst is dat een wijziging in het andere document doorwerkt in het projectbesluit kan een statische verwijzing worden gemaakt. Er wordt dan expliciet verwezen naar een specifieke versie van dat andere document, of meer algemeen naar de versie die geldig is op het moment van terinzageleggen van het ontwerpbesluit tot vaststelling of wijziging van het projectbesluit dan wel het moment van inwerkingtreden van dat besluit.

Ten behoeve van de goede raadpleegbaarheid van het projectbesluit of de regels in het Omgevingsplan die het wijzigt wordt sterk aanbevolen om in ieder geval gebruik te maken van de verwijzing vanuit een begrip in een regel naar de begripsbepaling waarin dat begrip wordt gedefinieerd.

5.6.2 Norm

Voor het maken van de verwijzing wordt gebruik gemaakt van de generieke xml-elementen IntRef (voor de verwijzing naar een ander tekstelement in hetzelfde document) en ExtRef (voor de verwijzing naar (tekstelementen in) een ander document).

5.7 Thema

Het kenmerk Thema kan zowel in tekst met Artikelstructuur als Vrijetekststructuur toegevoegd worden.

5.7.1 Toelichting

In het projectbesluit kan worden aangegeven welk Thema een tekst heeft. Doel van het kenmerken van Thema is het kernachtig weergeven van de grondgedachte achter een onderdeel van het OW-besluit of om samenhang te creëren tussen verschillende omgevingsdocumenten. Er is een uitbreidbare waardelijst voor Thema. Een voorbeeld van een waarde voor Thema is Energie. Thema wordt niet op een kaartbeeld weergegeven.

5.7.2 Norm

Voor het annoteren van Thema is de volgende eigenschap nodig:

- Thema: de naam van het thema. Voor Thema geldt een uitbreidbare waardelijst.

5.8 Groep

Het kenmerk Groep kan zowel in tekst met Artikelstructuur als Vrijetekststructuur toegevoegd worden.

5.8.1 Toelichting

In het projectbesluit kunnen tekstelementen in groepen ingedeeld worden middels de annotatie Groep. Groep biedt de mogelijkheid alinea's, tussenkoppen en lijst-items te voorzien worden van een tekstlabel waarin de strekking van de geselecteerde tekst aan de hand van enkele steekwoorden weergegeven kan worden. Hierbij wordt geen gebruik gemaakt van waardelijsten zodat alle flexibiliteit bestaat om veranderlijke termen of kenmerken die niet geüniformeerd gebruikt worden op te nemen. Een voorbeeld hiervan zijn de ambities die in een visie beschreven worden. Groep wordt niet op het kaartbeeld weergegeven.

5.8.2 Norm

Voor het annoteren van Groep zijn de volgende gegevens nodig:

- Groepsnaam: Het is verplicht een naam bestaande uit letters en evt. cijfers op te geven.

6 Het Informatiemodel Omgevingswet

6.1 Inleiding

IMOW beschrijft vanuit een informatiekundige blik de aspecten die van belang zijn voor het annoteren van omgevingsdocumenten bij het opstellen van omgevingsdocumenten en ten behoeve van de informatieverschaffing in DSO-LV.

In dit hoofdstuk wordt de toepassing van IMOW voor het projectbesluit toegelicht. In paragraaf 6.2 worden de hoofdlijnen beschreven voor het Vormvrije deel. Paragraaf 6.3 beschrijft de hoofdlijnen van IMOW indien het Projectbesluit de regels van het Omgevingsplan wijzigt. Tot beschrijft paragraaf 6.4 de verplichte en facultatieve onderdelen van de standaard en hun juridische status.

6.2 Het IMOW voor omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur

6.2.1 FormeleInhoud en Tekstdeel

FormeleInhoud is de STOP/TPOD-term voor de kleinste zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende Tekstdelen in een tekst met Vrijetekststructuur.

Tekstdeel is een conceptuele constructie die, zoals we hierna in paragraaf 6.4.2 zullen zien, noodzakelijk is om onderdelen van een FormeleInhoud een eigen Locatie te kunnen geven.

FormeleInhoud bevat altijd ten minste één Tekstdeel; wanneer dat gewenst is kan FormeleInhoud meerdere Tekstdelen bevatten. In een FormeleInhoud met meerdere Tekstdelen zijn de individuele Tekstdelen minder makkelijk als zelfstandige eenheden te identificeren.

Bij bevraging in bijvoorbeeld DSO-LV zal altijd de volledige FormeleInhoud als resultaat worden weergegeven en niet het individuele Tekstdeel.

Een voorbeeld waarin een FormeleInhoud één tekstdeel bevat:

6 Leeswijzer

Het bestemmingsplan bestaat uit regels, een verbeelding en gaat vergezeld van een toelichting. Op de verbeelding zijn de bestemmingen in het plangebied weergegeven. Deze bestemmingen zijn gerelateerd aan de in de regels opgenomen juridische regeling. De verbeelding en de planregels vormen samen de bestemmingsplanregeling zoals deze door de gemeenteraad wordt vastgesteld. De toelichting geeft de achtergronden (relevant beleid, resultaten van onderzoeken en gemaakte keuzes) bij de bestemmingsplanregeling en licht deze vanzelfsprekend toe.

Een voorbeeld waarin een FormeleInhoud meerdere tekstdelen bevat:

Artikel 2: Maatregelen ter voorkoming, beperking of compensatie van nadelige gevolgen Project

1. De in Tabel 5 opgenomen geluidschermen worden gerealiseerd. Op de detailkaarten zijn de geluidschermen weergegeven als 'Geluidscherm'.
2. In Tabel 6 worden de wegdekken aangeduid waar geluidreducerend asfalt van het type tweelaags ZOAB wordt gerealiseerd, dan wel een asfalttype met akoestisch gelijkwaardige eigenschappen.
3. In de open tunnelbakken wordt geluidsabsorberende wandbekleding aangebracht welke over enkele tientallen meters doorloopt in de gesloten tunnelbakken.
4. De voegovergangen van vaste bruggen worden geluidsarm gerealiseerd conform de richtlijn RTD-1007-3.
5. Ter beperking van de geluidafstraling van de nieuwe beweegbare Schinkelbrug in de noordelijke parallelrijbaan van de A10 worden de volgende maatregelen getroffen:
  - a. voegovergangen tussen de vaste en beweegbare brugdelen worden aan de zijkant en aan de onderzijde afgesloten;
  - b. zijwanden onder het beweegbare brugdeel worden voorzien van een akoestische absorberende bekleding;
  - c. de constructie van de brugval wordt geoptimaliseerd om de geluidproductie te minimaliseren

6.2.2 Informatieobject en Noemer

In besluiten kan informatie worden opgenomen die niet in tekstuele vorm op een voor de mens leesbare manier weergegeven kan worden. De geometrische begrenzing van een projectgebied is daar een voorbeeld van; ook kan gedacht worden aan een geluidsfragment. STOP gebruikt het informatieobject als bedoeld in Aanwijzing 3.50 van de Aanwijzingen voor de regelgeving om dergelijke informatie op een juridisch juiste manier vast te leggen en er vanuit een besluit naar te verwijzen. Een informatieobject dat de geometrische begrenzing van een projectgebied vastlegt (oftewel de coördinaten van de grens van een projectgebied bevat), wordt een geografisch informatieobject genoemd.

Een informatieobject is een op zichzelf staand object voor het opslaan en via internet ontsluiten van informatie die niet op een voor de mens leesbare manier in de tekst van het besluit kan worden weergegeven. In de tekst van het besluit wordt een verwijzing opgenomen naar het informatieobject waardoor de inhoud ervan onderdeel wordt van het besluit. De systematiek waarmee informatieobjecten machineleesbaar worden vastgelegd en de manier waarop in het besluit naar het informatieobject wordt verwezen zorgen ervoor dat:

- 1 de informatie permanent via de verwijzing is terug te vinden;
- 2 de informatie met algemeen beschikbare software op een voor de mens begrijpelijke manier gepresenteerd kan worden;
- 3 de onveranderlijkheid van het informatieobject voldoende is gewaarborgd.

Het informatieobject is geen onderdeel of bijlage bij de tekst van het besluit, maar is een zelfstandige entiteit. Het wordt wel tegelijk met het besluit in het publicatieblad van het betreffende bevoegd gezag op officiëlebekendmakingen.nl gepubliceerd. Door in de tekst van het besluit naar het informatieobject te verwijzen krijgt het informatieobject juridische status.

Het in de tekst van omgevingsdocumenten (juridisch juist) verwijzen naar het geografisch informatieobject gebeurt als volgt:

- In het Tekstdeel wordt de Noemer van het geografisch informatieobject (en dus ook van de Locatie(s)) opgenomen: een tekstuele aanduiding van de gegevensset, waaruit een lezer kan begrijpen waar het geografisch informatieobject betrekking op heeft.

- In de besluitbijlage Informatieobjecten wordt de Noemer opgenomen op een manier vergelijkbaar met een begrip en zijn definitie: bij wijze van definitie komt achter de Noemer de volledige identificatie van het geografisch informatieobject.
- In of bij het geografisch informatieobject wordt de Noemer opgenomen.

Het is praktisch wanneer de Noemer in het Tekstdeel wordt vormgegeven als link naar de betreffende Noemer in de bijlage en de identificatie van het geografisch informatieobject in de bijlage als link naar het geografisch informatieobject.

Een voorbeeld van deze verwijzing zoals (eveneens) gebruikt in de Artikelstructuur is weergegeven in de volgende figuur:

Figuur 2 Noemer en Informatieobject

Een geografisch informatieobject kan door meerdere regelingen en/of besluiten worden gebruikt. In het besluit wordt immers *verwezen* naar het geografisch informatieobject. Dat maakt het ook mogelijk om te verwijzen naar een geografisch informatieobject van een ander bevoegd gezag of een geografisch informatieobject van het eigen bevoegd gezag dat voor een ander instrument is gecreëerd. Voorwaarde is uiteraard dat het geografisch informatieobject voldoet aan de in STOP vastgelegde eisen aan een geografisch informatieobject.

De verwijzing naar een geografisch informatieobject kan statisch of dynamisch zijn. Bij een statische verwijzing wordt verwezen naar een specifieke versie van het geografisch informatieobject. Bij een dynamische verwijzing wordt versie-onafhankelijk verwezen naar een geografisch informatieobject. Wanneer dynamisch wordt verwezen naar een geografisch informatieobject van een ander bevoegd gezag is het mogelijk dat het Werkingsgebied van een Regeltekst of de Locatie van een Tekstdeel wijzigt zonder dat het verwijzende bevoegde gezag daarover een besluit heeft genomen. Bij de keuze tussen dynamisch en statisch verwijzen naar een geografisch informatieobject dienen deze gevolgen afgewogen te worden.

6.2.3 Locatie

IMOW kent Locatie voor het Tekstdeel en de inhoudelijke annotatie Gebiedsaanwijzing (voorheen Onderwerp). Met Locatie wordt vastgelegd waar het Tekstdeel en de inhoudelijke annotaties van toepassing zijn.

De Locaties in een omgevingsdocument moeten voor de bekendmaking c.q. publicatie worden vastgelegd en aangeleverd in de vorm van een geografisch informatieobject en kennen een corresponderende Noemer, zie daarvoor paragraaf 6.2.2. Locatie heeft een aantal verschijningsvormen. Ze worden vastgelegd met Geometrie. Locatie en de toepassing ervan worden in detail beschreven in paragraaf 6.2.2.

6.2.4 Projectgebied

Uitgangspunt van STOP is dat ieder besluit een werkingsgebied heeft. Werkingsgebied is een abstract, conceptueel begrip: het gebied waar een Regeltekst (dus een Artikel of een Lid) zijn werking heeft. Het Werkingsgebied van de Regeltekst is de optelling van de Locaties van alle Juridische regels die samen de Regeltekst vormen. Het Werkingsgebied van de Regeltekst wordt vastgelegd door middel van een verwijzing naar de Locatie van de Regeltekst dan wel de Locaties van de Juridische regels in de Regeltekst.

Wanneer een Regeltekst geen Juridische regels met eigen Locaties heeft, dan geldt het Werkingsgebied van de hele regeling. Voor OW-besluiten moet dat Werkingsgebied expliciet worden aangegeven. Het wordt niet door LVBB of DSO-LV afgeleid.

Omdat het Projectbesluit zelf geen Regeltekst bevat en het ambtsgebied (het gebied waar het bevoegd gezag uitspraken over mag doen) nagenoeg altijd groter is dan het gebied waar het project uitgevoerd wordt **moet** bij het Projectbesluit altijd een projectgebied door middel van een Locatie bijgesloten worden, bij voorkeur in het Tekstdeel waarin het project beschreven wordt. Deze Locatie dient exact begrensd te worden. Tot het projectgebied worden gerekend; de gebieden waarin Projectmatige werkzaamheden plaatvinden plus de beperkingsgebieden. De voor de fysieke leefomgeving relevante permanente of tijdelijke maatregelen en voorzieningen om het project te realiseren en de maatregelen die zijn gericht op het ongedaan maken, beperken of compenseren van de nadelige gevolgen van het project of van het in werking hebben of in stand houden daarvan voor de fysieke leefomgeving zijn onderdeel van het Projectbesluit en dienen binnen het projectgebied te vallen, mits de maatregelen en voorzieningen een ruimtelijke component hebben/invloed hebben op de fysieke leefomgeving.

Naast het projectgebied zelf kunnen in de verschillende Tekstdelen aanvullende Locaties opgenomen worden om bepaalde specifieke gebieden aan te duiden. Deze aanvullende Locaties mogen Exact of Indicatief begrensd zijn.

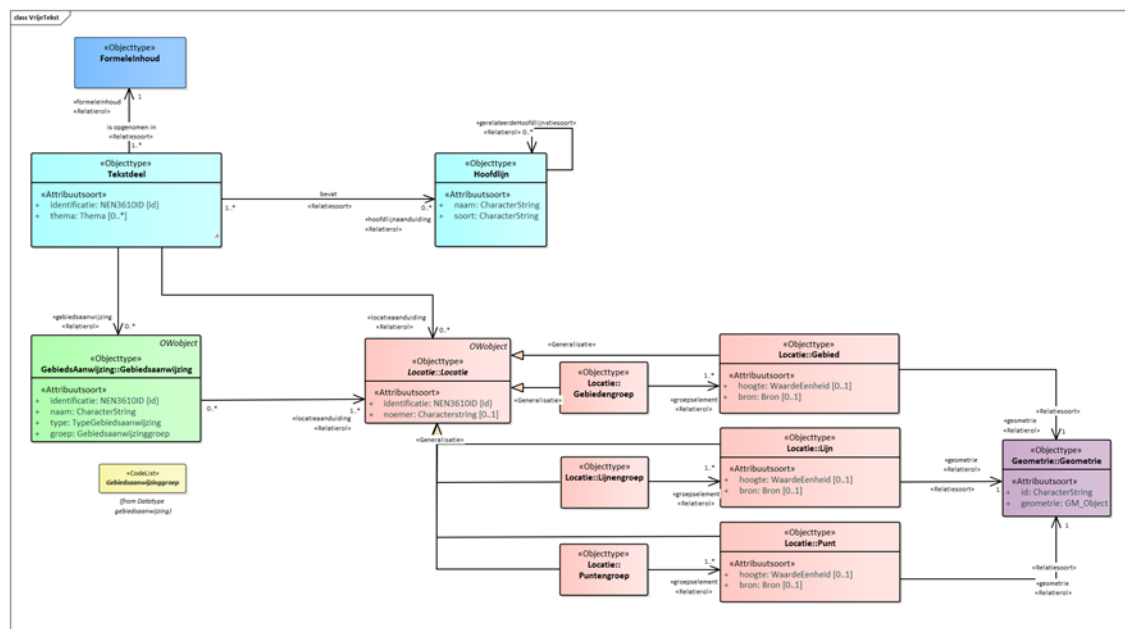
Werkingsgebieden van de omgevingsplannen vallen niet onder het projectgebied. Het projectbesluit wijzigt alleen het omgevingsplan maar vervangt het niet, zodat de werkingsgebieden door opname in het omgevingsplan verankerd zijn en blijven. Meer hierover in paragraaf 6.3.4.

6.2.5 Annoteren met IMOW-objecten

STOP en IMOW maken het mogelijk om een Tekstdeel een Locatieaanduiding te geven door een verwijzing naar de Locatie van een Tekstdeel op te nemen. Een computer weet dan dat beide bij elkaar horen maar kan geen verdere betekenis aan die relatie geven en kan het gebied ook niet voor een mens betekenisvol op een kaart weergeven.

Dat kan wel met het in paragraaf 6.2.7 beschreven mechanisme annoteren: het toevoegen van gegevens aan (onderdelen van) besluiten en regelingen die die besluiten en regelingen machineleesbaar maken. Annoteren zorgt er voor dat het besluit of de regeling gestructureerd bevraagbaar is en dat gebieden en andere gegevens op een kaart weergegeven worden. Het annoteren kan ook helpen bij het verbinden van toepasbare

Figuur 3 toont het volledige IMOW-diagram in UML van het projectbesluit.

Figuur 3 Het IMOW-UML-diagram

In het diagram zijn in blauw de tekstobjecten weergegeven. Tekstdeel waarmee FormeleInhoud uit STOP/IMOP aan IMOW gekoppeld kan worden staat daarin centraal. In roze is Locatie met zijn verschijningsvormen weergegeven. Dit zijn de hoofdlijnen van IMOW die in paragraaf 6 al zijn beschreven. Het groene blokje staat voor het inhoudelijke annotatie-object Gebiedsaanwijzing. In de gele blokjes staan nadere specificaties. In het model is aangegeven welke waardelijsten van toepassing zijn. Het model bevat ook de attributen die het Presentatiemodel gebruikt om inhoudelijke annotaties te kunnen presenteren op een kaart.

In de volgende paragraaf worden de objecten in detail beschreven.

6.2.7 Annoteren met IMOW-objecten: de objecten en hun attributen in detail beschouwd

Deze paragraaf beschrijft hoe het annoteren met IMOW-objecten in zijn werk gaat. De objecten, de bijbehorende attributen en waardelijsten worden gedetailleerd toegelicht. Ook wordt de toepassing van het presentatiemodel voor de verschillende objecten beschreven en getoond.

Ieder onderdeel wordt volgens een vast stramien beschreven. Het begint met een toelichting op de toepassing: waarvoor en wanneer wordt het object of attribuut gebruikt. Daarna volgt een definitie van het object, om precies aan te geven waar het over gaat. Vervolgens wordt de norm gesteld. Deze subparagraaf begint steeds met een uitsnede van het IMOW-diagram met daarin die objecten en relaties die relevant zijn. De norm somt op welke attributen vereist zijn om correct te kunnen annoteren met dit IMOW-object, of het attribuut verplicht of optioneel is, hoe vaak het attribuut kan of moet voorkomen en of er een waardelijst voor het attribuut bestaat. De daarop volgende subparagraaf geeft een toelichting op de

attributen en de waardelijsten. De laatste subparagraaf toont, indien aan de orde, hoe de toepassing van het presentatiemodel op het object er uit ziet.

6.2.8 Objecttype Regeltekst

Het objecttype Regeltekst is niet van toepassing op het projectbesluit.

6.2.9 Objecttype Juridische regel

Het objecttype Juridische regel is niet van toepassing op het projectbesluit.

6.2.10 Objecttype Tekstdeel

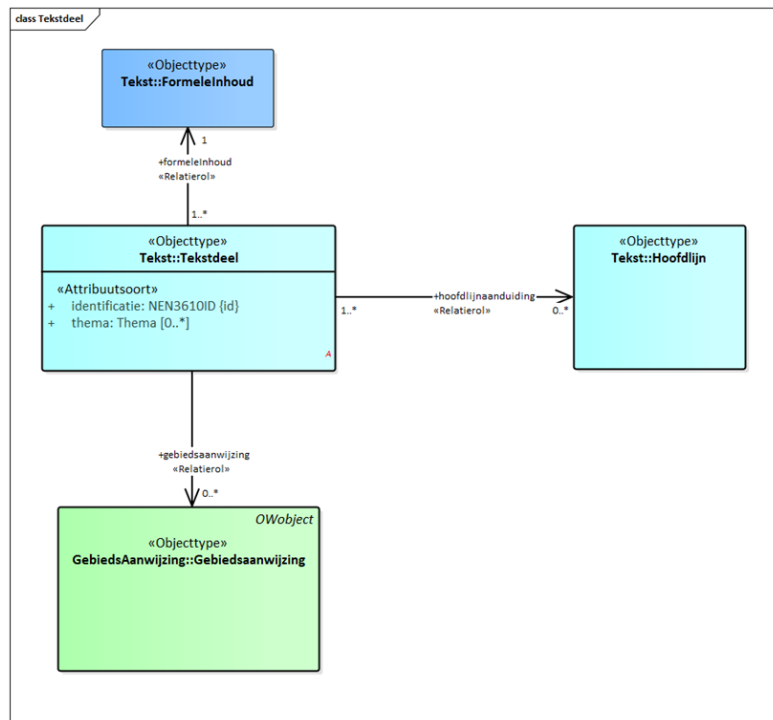
6.2.10.1 Toelichting op de toepassing

Tekstdeel is de STOP-TPOD-term voor de kleinste zelfstandige eenheid van ordening en informatie in een tekst met Vrijetekststructuur: FormeleInhoud.

6.2.10.2 Definitie

Tekstdeel is de kleinste zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende Juridische teksten in een tekst met Vrijetekststructuur, te weten een FormeleInhoud.

6.2.10.3 Norm

Figuur 4 Objecttype Tekstdeel

Tekstdeel kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform NEN3610. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

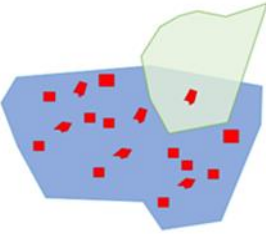

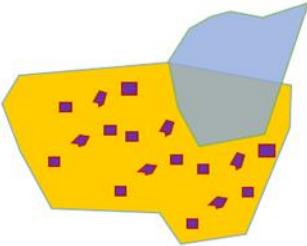
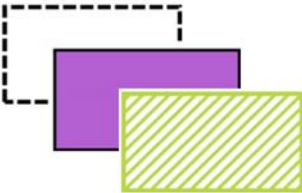
- *thema*: de naam van het thema van de FormeleInhoud. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van het thema, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Thema'. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *Gebiedsaanwijzing*: de verwijzing van een specifieke FormeleInhoud naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat een of meer specifieke Locatie(s) aanduidt waar deze FormeleInhoud van toepassing is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *hoofdljnaanduiding*: de verwijzing van een specifieke FormeleInhoud naar (de identificatie van) de bijbehorende Hoofdljn(en); attribuut dat een aan de hand van een tekstlabel FormeleInhoud verrijkt met aanvullende informatie ten behoeve van filtering. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

6.2.11 Objecttype Locatie

6.2.11.1 Toelichting op de toepassing

Het IMOW-object Locatie legt vast wat de locatieaanduiding van een Tekstdeel is en geeft aan waar de inhoudelijke annotatie GebiedsAanwijzing van toepassing is. Locatie heeft 6 verschijningsvormen: Gebied, Gebiedengroep, Lijn, Lijnengroep, Punt en Puntengroep. Gebied, Lijn en Punt worden vastgelegd met Geometrie en worden verrijkt met gegevens die de bron van de Geometrie beschrijven. Bij Lijn en Punt kan optioneel ook de hoogteligging van de lijn of de punt worden vastgelegd. Toegestane vormen van Gebied zijn Vlak en Multivlak. Bij Multivlak worden meerdere Vlakken samengevoegd tot één onlosmakelijk geheel. Wanneer slechts een onderdeel gewijzigd moet worden, leidt dat toch tot een wijziging van het hele Multivlak. Bij voor beroep vatbare omgevingsdocumenten betekent dat dat die volledige wijziging appellabel is. Een andere manier van groepering is het samenvoegen van twee of meer Gebieden, Lijnen of Punten tot een Gebiedengroep, Lijnengroep respectievelijk Puntengroep. Iedere Locatie heeft een eigen Noemer, waardoor ook ieder van de zes verschijningsvormen van Locatie een eigen Noemer heeft. Op deze manier is het mogelijk om één van de Gebieden van een Gebiedengroep, één van de Lijnen van een Lijnengroep of één van de Punten van een Puntengroep te wijzigen en kan alleen beroep worden ingesteld tegen de wijziging van het Gebied, Lijn of Punt. Punt is noodzakelijk voor het als omgevingswaarde vaststellen van geluidproductieplafonds; die hebben de vorm van een puntlocatie. Voor het overige is het aan te bevelen om Punt en Lijn als Geometrie zoveel mogelijk te vermijden omdat bij raadplegen een punt en een lijn lastig te vinden zijn.

Locaties kunnen onbeperkt gestapeld worden, dat wil zeggen dat Locaties elkaar geheel of gedeeltelijk kunnen overlappen. Dat geldt zowel voor Locaties voor eenzelfde als voor verschillende annotaties c.q. IMOW-objecten. Het is dus mogelijk om op exact dezelfde plek bijvoorbeeld de Locaties van verschillende Juridische regels, van een aantal Activiteiten, van een Omgevingswaarde, van een aantal Omgevingsnormen en diverse Functies neer te leggen. Ook kunnen die Locaties elkaar gedeeltelijk overlappen. Figuur 5 geeft inzicht in de mogelijkheden hiervan.

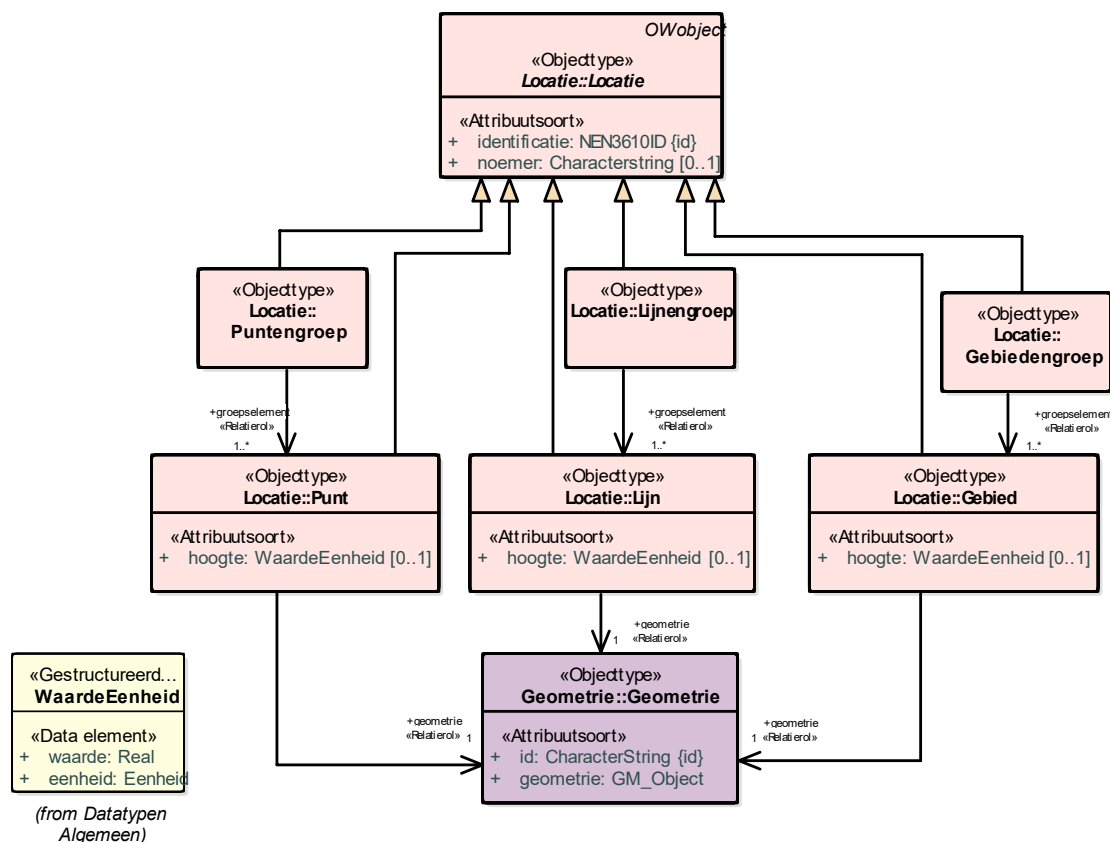
functie: Herstructureringsgebied functie: Centrumgebied functie: Beschermd monument	functie: Groen functie: Woongebied functie: Bedrijf
Gedeeltelijke stapeling van Locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende functies die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen	Volledige stapeling van locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende functies die precies op dezelfde plek liggen
omgevingswaarde: luchtkwaliteit functie: woongebied activiteit: bouwactiviteit	omgevingswaarde: fijnstof functie: Bedrijf activiteit: slopen
Gedeeltelijke stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen	Volledige stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de Locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die precies op dezelfde plek liggen

Figuur 5 Stapelingsmogelijkheden locatie

6.2.11.2 Definitie

Locatie legt vast wat het gebied van een Tekstdeel is en geeft aan waar een inhoudelijke annotatie van toepassing is.

6.2.11.3 Norm

Figuur 6 IMOW-afbeelding objecttype Locatie

Locatie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *noemer*: de mensleesbare beschrijving waarmee een Locatie wordt aangeduid. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.

Locatie kent zes verschijningsvormen:

- **Gebied**: op zichzelf staande geometrisch afgebakende 'ruimte' in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Voor de Geometrie van het Gebied moet een keuze gemaakt worden tussen Vlak en Multivlak. Gebied heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *hoogte*: de hoogte waarop het Gebied ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element.
    - *eenheid*: de grootte waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element.
  - *geometrie*: de verwijzing van een specifiek Gebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **Gebiedengroep**: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Gebieden, die samen de Locatie vormen. Gebiedengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:

- *groepselement*: de verwijzing van een Gebiedengroep naar de Gebieden die samen de Gebiedengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Lijn: op zichzelf staande geometrisch afgebakende lijnlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Lijn heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *hoogte*: de hoogte waarop de Lijn ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element.
    - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element.
  - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Lijn naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Lijnengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Lijnen, die samen de Locatie vormen. Lijnengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *groepselement*: de verwijzing van een Lijnengroep naar de Lijnen die samen de Lijnengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Punt: op zichzelf staande geometrisch afgebakende puntlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Punt heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *hoogte*: de hoogte waarop de Punt ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element.
    - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element.
  - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Punt naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Puntengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Punten, die samen de Locatie vormen. Puntengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *groepselement*: de verwijzing van een Puntengroep naar de Punten die samen de Puntengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

6.2.11.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *noemer* is de mensleesbare naam die de tekst verbindt met de locatie (vastgelegd in een juridisch vastgesteld geografisch informatieobject), waaruit de lezer kan begrijpen waar de locatie betrekking op heeft. De noemer komt voor in het Tekstdeel en is een attribuut van Locatie. Hierdoor is duidelijk dat Locatie en het Tekstdeel bij elkaar horen. Voorbeelden van noemer voor omgevingsplan respectievelijk omgevingsverordening, waarbij de noemer in cursieve tekst is weergegeven, zijn:
  - Ter plaatse van de functie Levendig stadscentrum zijn de volgende activiteiten toegestaan.
  - Nieuwe luidruchtige activiteiten en gedragingen zijn in een stiltegebied verboden. Zie voor een beschrijving van noemer ook paragraaf 6.2.2.
- *hoogte*: optioneel attribuut waarmee voor Gebied, Lijn en Punt de hoogteligging kan worden vastgelegd. *hoogte* wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de elementen Waarde en Eenheid. Waarde legt de hoogte in een getal vast, Eenheid geeft aan in welke grootheid de hoogte moet worden gemeten. Voor de hand liggende eenheden zijn 'meter t.o.v. NAP', 'meter t.o.v. maaiveld' en 'meter t.o.v. peil'. Om een

ligging onder NAP, maaiveld of peil aan te geven moet het getal een negatieve waarde krijgen.

- *geometrie*: attriboot dat de verwijzing bevat van een specifiek Gebied, Lijn of Punt naar de identificatie van de bijbehorende Geometrie. Dit attriboot legt dus vast dat deze Geometrie bij het betreffende Gebied, Lijn of Punt hoort.

6.2.11.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel kent geen specifieke presentatie van Locatie, althans niet zonder annoteren met de hierna beschreven inhoudelijke IMOW-objecten.

6.2.12 **Objecttype Geometrie**

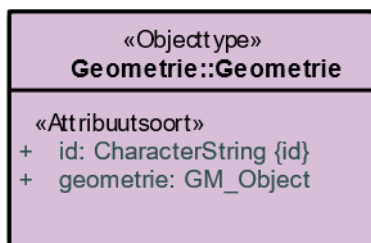
6.2.12.1 *Toelichting op de toepassing*

De verschillende typen van Locatie, die in de vorige paragraaf zijn besproken, worden vastgelegd met Geometrie. Het object Geometrie legt de positie en vorm van een Gebied, Lijn of Punt vast door middel van coördinaten om het te kunnen begrenzen en op een kaart op de juiste positie te kunnen weergeven. Geometrie wordt door zowel IMOW als IMOP gebruikt. Het bevoegd gezag hoeft daardoor Geometrie maar één keer aan te leveren. Vanwege dat gezamenlijk gebruik is Geometrie in een zelfstandig bestand geplaatst waar vanuit IMOP en IMOW apart naar wordt verwezen.

6.2.12.2 *Definitie*

Geometrie is het object dat de geometrie bevat: de geometrische bepaling van een gebied, lijn of punt door middel van coördinaten.

6.2.12.3 *Norm*

Figuur 7 IMOW-afbeelding objecttype Geometrie

Geometrie kent de volgende attributen:

- *id*: het identificerend attriboot dat gebruikt wordt om naar de Geometrie te verwijzen. Verplicht attriboot. Komt 1 keer voor.
- *geometrie*: het attriboot dat de coördinaten van de Geometrie bevat. Verplicht attriboot. Komt 1 keer voor.

6.2.12.4 *Toelichting op de attributen en de waardelijsten*

- *geometrie*: dit attriboot bevat de coördinaten van de Geometrie. De geometrische typen die gebruikt worden binnen dit attriboot dient overeen te komen met de gekozen verschijningsvorm van Locatie. Bij Gebied dient dit polygon of multipolygon te zijn, bij Lijn curve en bij Punt point.

6.2.12.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel kent geen specifieke presentatie voor Geometrie.

6.2.13 **Objecttype Activiteit**

Het objecttype Activiteit is niet van toepassing op het projectbesluit.

6.2.14 **Objecttype Omgevingswaarde**

Het objecttype Omgevingswaarde is niet van toepassing op het projectbesluit.

6.2.15 **Objecttype Omgevingsnorm**

Het objecttype Omgevingsnorm is niet van toepassing op het projectbesluit.

6.2.16 **Objecttype Gebiedsaanwijzing**

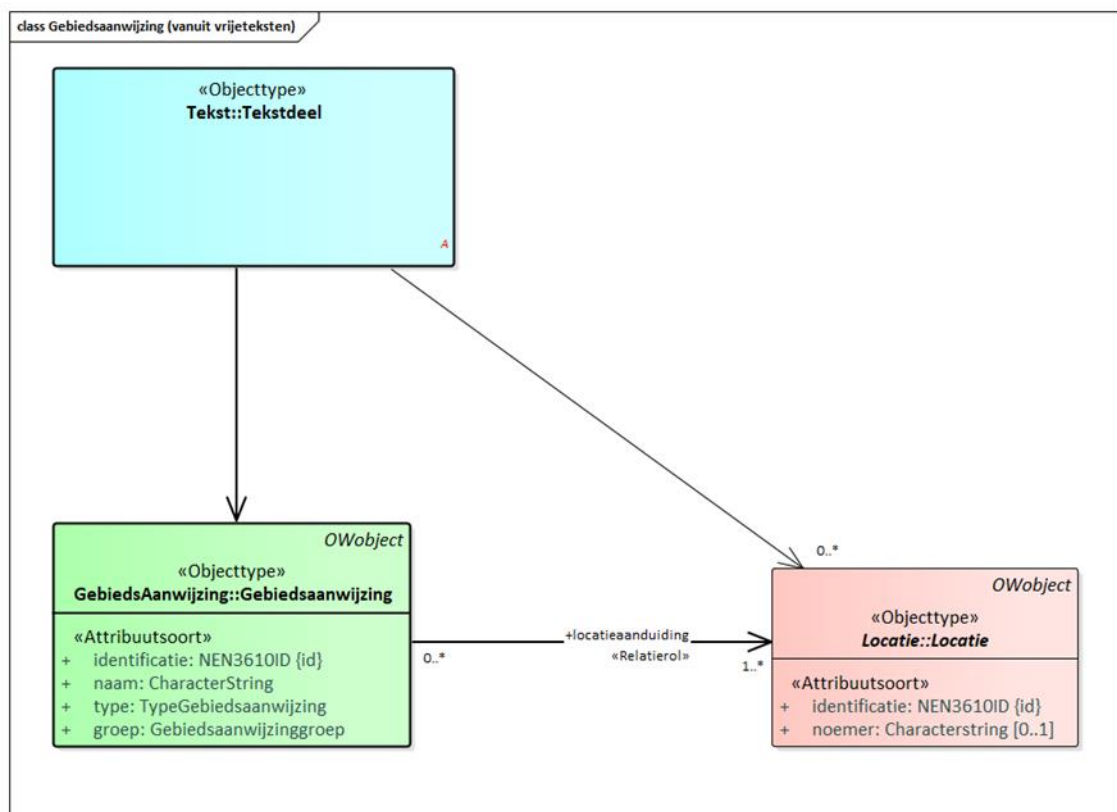
6.2.16.1 *Toelichting op de toepassing*

In omgevingsdocumenten zullen over veel verschillende gebiedstypen regels gesteld worden respectievelijk beleidsuitspraken gedaan worden. Voor het vastleggen van die gebieden kent IMOW het generieke objecttype Gebiedsaanwijzing. Gebiedsaanwijzing is een modelmatig constructie die het mogelijk maakt allerlei typen gebieden te gebruiken zonder steeds een nieuw object aan het model toe te hoeven voegen. Per type gebied kent Gebiedsaanwijzing een specialisatie. Voorbeelden van typen Gebiedsaanwijzing zijn Functie en Beperkingengebied.

6.2.16.2 *Definitie*

Gebiedsaanwijzing is een type gebied dat een locatie aanduidt en is aangewezen door een Tekstdeel.

6.2.16.3 Norm

Figuur 8 Gebiedsaanwijzing UML diagram

Gebiedsaanwijzing kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke variant van een bepaald type Gebiedsaanwijzing. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de groep waartoe de Gebiedsaanwijzing behoort, te kiezen uit de voor het betreffende type Gebiedsaanwijzing van toepassing zijnde gesloten waardelijst 'Gebiedsaanwijzinggroep'. Verplicht attribuut.

6.2.16.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *type*: zoals gezegd is Gebiedsaanwijzing een generiek objecttype dat gespecificeerd wordt naar type Gebiedsaanwijzing. Het type wordt vastgelegd met het attribuut Type. De typen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. Vooralsnog kent IMOW twee typen gebiedsaanwijzing: Functie en Beperkingengebied. Wanneer de waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' gereed is worden de overige typen toegevoegd.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de gebiedsaanwijzingen. Het gaat hier om de naam van een specifiek voorkomen van een bepaald type gebiedsaanwijzing, bijvoorbeeld 'Centrumgebied' als voorkomen van het Gebiedsaanwijzingtype Functie.

- *groep*: om een groot aantal verschillende gebiedsaanwijzingen van een bepaald type op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, wordt ieder type Gebiedsaanwijzingen gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. Ieder type Gebiedsaanwijzing heeft een eigen, gesloten, waardelijst voor de groepen. Afhankelijk van het type wordt de bijbehorende waardelijst gekozen. Een voorbeeld van het Gebiedsaanwijzingtype Functie om het gebruik van Gebiedsaanwijzing te verduidelijken: De functie Supermarkt (*naam*) hoort tot de functiegroep Detailhandel (*groep*) van het gebiedsaanwijzingtype Functie (*type*).

6.2.16.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel kent geen specifieke weergave voor Gebiedsaanwijzing, wel voor de verschillende typen Gebiedsaanwijzing.

6.2.17 **Gebiedsaanwijzingtype Functie**

Het Gebiedsaanwijzingtype Functie is niet van toepassing op het projectbesluit.

6.2.18 **Gebiedsaanwijzingtype Beperkingengebied**

Het Gebiedsaanwijzingtype Beperkingengebied is niet van toepassing op het projectbesluit.

6.2.19 **Objecttype Hoofdlijn**

6.2.19.1 *Toelichting op toepassing*

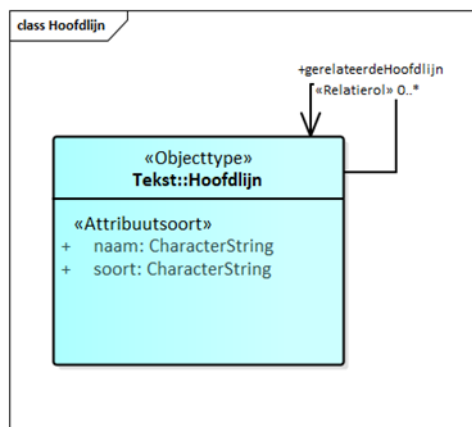
Hoofdlijn biedt aan de hand van twee parameters de mogelijkheid Tekstdeel een kenmerk mee te geven die als tekstlabel fungeert zodat informatie in documenten opgesteld in de Vrijetekststructuur volgens een door het bevoegd gezag gekozen indeling te structureren is. In de eerste parameter kan het bevoegd gezag een herkenbare term kiezen die in het document terugkomt zoals bijvoorbeeld 'ambitie', 'doelstelling' of 'pijler'. In de tweede parameter kan vervolgens een meer specifieke naam die correspondeert met het gekozen tekstdeel opgenomen worden. Omdat er geen gebruik gemaakt wordt van waardelijsten biedt dit de hoogst mogelijk flexibiliteit voor documenten met een dynamisch karakter.

6.2.19.2 *Definitie*

Element dat de hoofdlijn weergeeft van het beleid voor of de kwaliteit, ontwikkeling of staat van de fysieke leefomgeving dat of die in het Tekstdeel wordt beschreven.

6.2.19.3 Norm

Figuur 9 Hoofdlijn UML diagram

Hoofdlijn kent de volgende attributen:

- *Naam*: de naam van de hoofdlijn. Invulbaar tekstveld. Verplicht attribuut, komt 1 keer voor.
- *Soort*: het soort hoofdlijn. Invulbaar tekstveld. Verplicht attribuut, komt 1 keer voor.

6.2.19.4 Toelichting op attributen en waardelijsten

naam: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de Hoofdlijn. Bijvoorbeeld: 'Een klimaatbestendige delta', 'Duurzaam, concurrerend en circulair'.
soort: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor het soort van de Hoofdlijn. Bijvoorbeeld: 'ambitie', 'doel', 'opgave'.

6.2.19.5 Toepassing presentatiemodel

Het presentatiemodel kent geen specifieke weergave voor Hoofdlijn.

6.3 Het IMOW voor de gewijzigde regels Omgevingsplan

6.3.1 Regeltekst en Juridische regel

Regeltekst is de STOP/TPOD-term voor de kleinste *zelfstandige* eenheid van (een of meer) bij elkaar horende Juridische regels in een tekst met Artikelstructuur: artikel en lid. De Regeltekst is in een tekst concreet aan te wijzen.

Juridische regel is een conceptuele constructie die, zoals we hierna in paragraaf 6.3.9 zullen zien, noodzakelijk is om verschillende onderdelen van een Regeltekst een eigen Locatie te kunnen geven.

Regeltekst bevat altijd ten minste één Juridische regel; wanneer dat gewenst is kan Regeltekst meerdere Juridische regels bevatten. In een Regeltekst met meerdere Juridische regels zijn de individuele Juridische regels minder makkelijk als zelfstandige eenheden te identificeren. Bij bevraging in bijvoorbeeld DSO-LV zal altijd de volledige Regeltekst als resultaat worden weergegeven en niet de individuele Juridische regel.

Een voorbeeld waarin een Regeltekst één Juridische regel bevat:

Artikel 2.9 Meldingsplicht

Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegedeeld is het verboden de gebruiksactiviteit 'het exploiteren van een hospice' te verrichten zonder dat daarvoor aan het bevoegd gezag een melding is gedaan.

Een voorbeeld waarin een Regeltekst meerdere Juridische regels bevat:

Artikel 2.10 Activiteiten die zonder vergunning of melding zijn toegestaan

Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegedeeld is het in ieder geval toegestaan om de volgende activiteiten te verrichten:

- a. het exploiteren van een bedrijf;
- b. het exploiteren van een speelautomatenhal, uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied 'exploiteren speelautomatenhal'.

6.3.2 Informatieobject en Noemer

In besluiten kan informatie worden opgenomen die niet in tekstuele vorm op een voor de mens leesbare manier weergegeven kan worden. De geometrische begrenzing van een werkingsgebied is daar een voorbeeld van; gedacht kan ook worden aan een geluidsfragment. STOP gebruikt het informatieobject als bedoeld in Aanwijzing 3.50 van de Aanwijzingen voor de regelgeving om dergelijke informatie op een juridisch juiste manier vast te leggen en er vanuit een besluit naar te verwijzen. Een informatieobject dat de geometrische begrenzing van een werkingsgebied vastlegt (oftewel de coördinaten van de grens van een werkingsgebied bevat), wordt een geografisch informatieobject genoemd. Een informatieobject is een op zichzelf staand object voor het opslaan en via internet ontsluiten van informatie die niet op een voor de mens leesbare manier in de tekst van het besluit kan worden weergegeven. In de tekst van het besluit wordt een verwijzing opgenomen naar het informatieobject waardoor de inhoud ervan onderdeel wordt van het besluit. De systematiek waarmee informatieobjecten machineleesbaar worden vastgelegd en de manier waarop in het besluit naar het informatieobject wordt verwezen zorgen ervoor dat:

- 1 de informatie permanent via de verwijzing is terug te vinden;
- 2 de informatie met algemeen beschikbare software op een voor de mens begrijpelijke manier gepresenteerd kan worden;
- 3 de onveranderlijkheid van het informatieobject voldoende is gewaarborgd.

Het informatieobject is geen onderdeel of bijlage bij de tekst van het besluit, maar is een zelfstandige entiteit. Het wordt wel tegelijk met het besluit in het publicatieblad van het betreffende bevoegd gezag op officiëlebekendmakingen.nl gepubliceerd. Door in de tekst van het besluit naar het informatieobject te verwijzen krijgt het informatieobject juridische status.

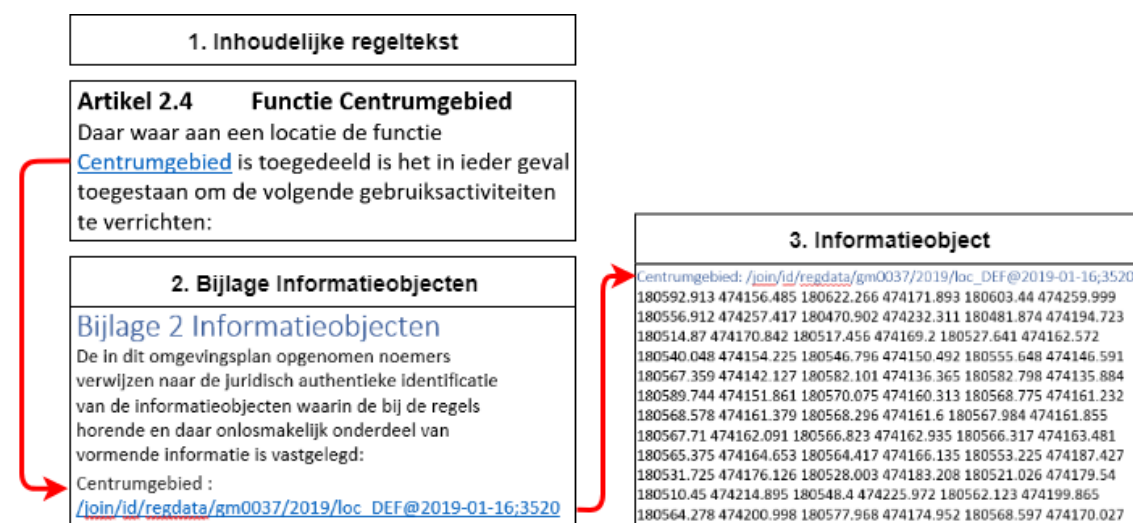
De Locatie of Locaties die het werkingsgebied van Juridische regel in omgevingsdocumenten betreft, moet worden vastgelegd in een geografisch informatieobject. Het in de tekst van omgevingsdocumenten (juridisch juist) verwijzen naar het geografisch informatieobject gebeurt als volgt:

- In de Juridische regel wordt de Noemer van het geografisch informatieobject (en dus ook van de Locatie(s)) opgenomen: een tekstuele aanduiding van de gegevensset, waaruit een lezer kan begrijpen waar het geografisch informatieobject betrekking op heeft.

- In de besluitbijlage Informatieobjecten wordt de Noemer opgenomen op een manier vergelijkbaar met een begrip en zijn definitie: bij wijze van definitie komt achter de Noemer de volledige identificatie van het geografisch informatieobject.
- In of bij het geografisch informatieobject wordt de Noemer opgenomen.

Het is praktisch wanneer de Noemer in de Regeltekst of Juridische regel wordt vormgegeven als link naar de betreffende Noemer in de bijlage en de identificatie van het geografisch informatieobject in de bijlage als link naar het geografisch informatieobject.

Een voorbeeld van deze verwijzing is weergegeven in de volgende figuur:

Figuur 10 Noemer en Informatieobject

Een geografisch informatieobject kan door meerdere regelingen en/of besluiten worden gebruikt. In het besluit wordt immers *verwezen* naar het geografisch informatieobject. Dat maakt het ook mogelijk om te verwijzen naar een geografisch informatieobject van een ander bevoegd gezag of een geografisch informatieobject van het eigen bevoegd gezag dat voor een ander instrument is gecreëerd. Voorwaarde is uiteraard dat het geografisch informatieobject voldoet aan de in STOP vastgelegde eisen aan een geografisch informatieobject.

De verwijzing naar een geografisch informatieobject kan statisch of dynamisch zijn. Bij een statische verwijzing wordt verwezen naar een specifieke versie van het geografisch informatieobject. Bij een dynamische verwijzing wordt versie-onafhankelijk verwezen naar een geografisch informatieobject. Wanneer dynamisch wordt verwezen naar een geografisch informatieobject van een ander bevoegd gezag is het mogelijk dat het Werkingsgebied van een Regeltekst wijzigt zonder dat het verwijzende bevoegde gezag daarover een besluit heeft genomen. Bij de keuze tussen dynamisch en statisch verwijzen naar een geografisch informatieobject dienen deze gevolgen afgewogen te worden.

6.3.3 Locatie

IMOW kent Locatie voor de Juridische regel en de inhoudelijke annotaties Activiteit, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde en Omgevingsnorm. Met Locatie wordt vastgelegd waar de Juridische regel en de inhoudelijke annotaties van toepassing zijn. IMOP kent Locatie ook in de rol van Werkingsgebied van een Regeltekst.

De Locaties in een omgevingsdocument moeten voor de bekendmaking c.q. publicatie worden vastgelegd en aangeleverd in de vorm van een geografisch informatieobject en kennen een corresponderende Noemer, zie daarvoor paragraaf 6.2.2. Locatie heeft een aantal verschijningsvormen. Ze worden vastgelegd met Geometrie. Locatie en de toepassing ervan worden in detail beschreven in paragraaf 6.2.11.

6.3.4 Werkingsgebied

Uitgangspunt van STOP is dat iedere Regeltekst een werkingsgebied heeft. Werkingsgebied is een abstract, conceptueel begrip: het gebied waar een Regeltekst (dus een Artikel of een Lid) zijn werking heeft. Het Werkingsgebied van de Regeltekst is de optelling van de Locaties van alle Juridische regels die samen de Regeltekst vormen. Het Werkingsgebied van de Regeltekst wordt vastgelegd door middel van een verwijzing naar de Locatie van de Regeltekst dan wel de Locaties van de Juridische regels in de Regeltekst.

Wanneer een Regeltekst geen Juridische regels met eigen Locaties heeft, dan geldt het Werkingsgebied van de hele regeling. Voor omgevingsdocumenten moet dat Werkingsgebied expliciet worden aangegeven. Het wordt niet door LVBB of DSO-LV afgeleid.

Als het Werkingsgebied in de Regeltekst in woorden wordt beschreven, bijvoorbeeld met een geografische of vergelijkbare term (in het Stadspark, op de Veluwe, in ieder hoekpand) kunnen LVBB en DSO-LV de exacte ligging van het Werkingsgebied niet afleiden (zij weten immers niet waar het Stadspark is of waar de hoekpanden zijn). Het Werkingsgebied van zo'n regel is dan het specifieke Werkingsgebied van de volledige Regeltekst dan wel het Werkingsgebied van de hele regeling. Het is dan aan de lezer van de Regeltekst om te interpreteren waar de Regeltekst wel en niet werking heeft.

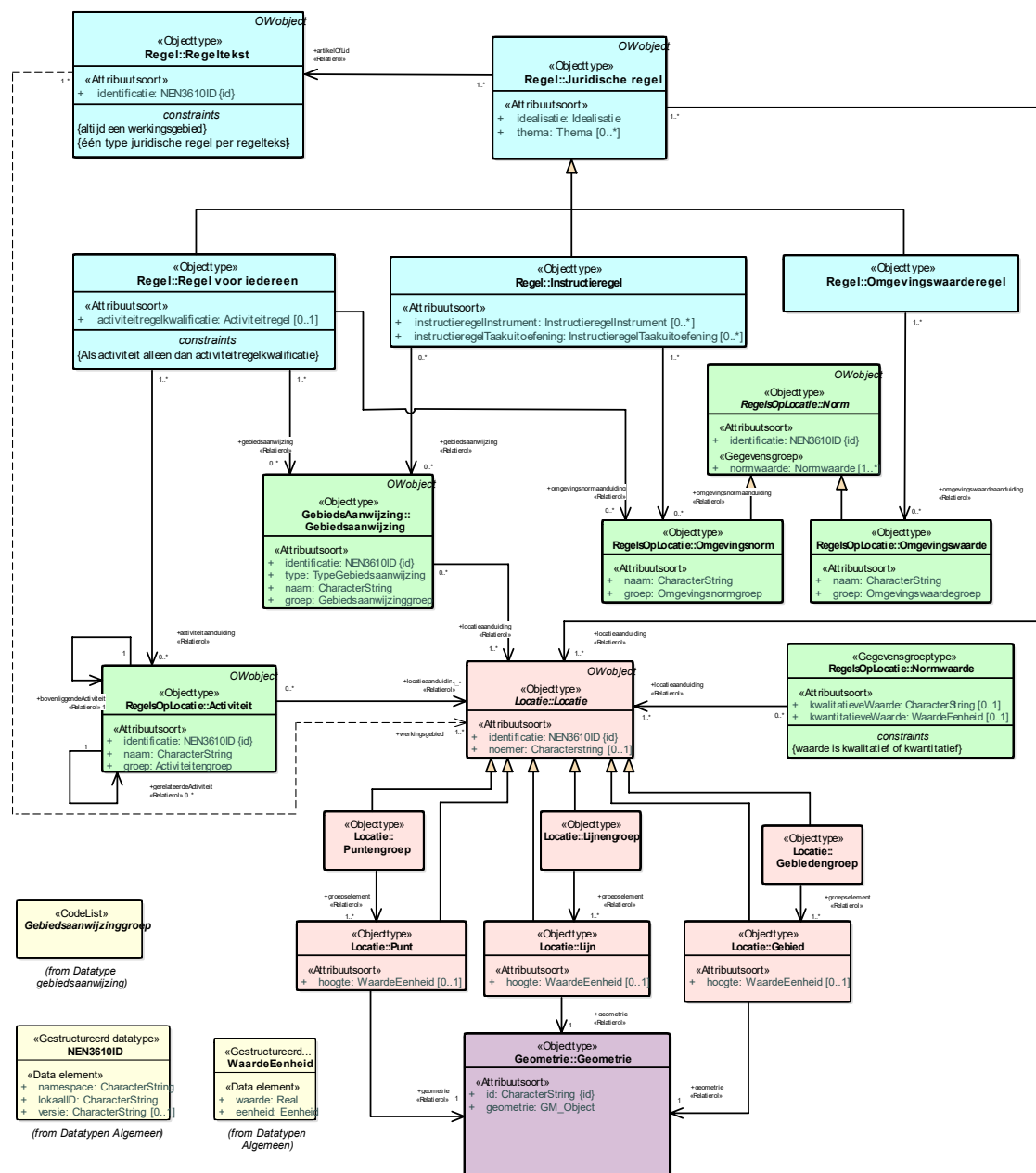
6.3.5 Annoteren met IMOW-objecten

STOP en IMOW maken het mogelijk om een Regeltekst een Werkingsgebied te geven door een verwijzing naar de Locatie van de Regeltekst op te nemen. Een computer weet dan dat beide bij elkaar horen maar kan geen verdere betekenis aan die relatie geven en kan het Werkingsgebied ook niet voor een mens betekenisvol op een kaart weergeven.

Dat kan wel met het in paragraaf A3.4 beschreven mechanisme annoteren: het toevoegen van gegevens aan (onderdelen van) besluiten en regelingen die die besluiten en regelingen machineleesbaar maken. Annoteren zorgt er voor dat het besluit of de regeling gestructureerd bevraagbaar is en dat werkingsgebieden en andere gegevens op een kaart weergegeven worden. Het annoteren kan ook helpen bij het verbinden van toepasbare regels, oftewel vragenbomen, aan regels met werkingsgebieden. In de volgende paragrafen wordt het annoteren van omgevingsdocumenten met IMOW-objecten toegelicht. Daarnaast gelden specificaties vanuit STOP. Die worden in de STOP-documentatie beschreven.

6.3.6 Het IMOW-UML-diagram

Figuur 9 toont het volledige IMOW-diagram in UML van de gewijzigde regels in het Omgevingsplan als gevolg van een projectbesluit.

Figuur 11 UML-klassediagram van IMOW toegepast op de gewijzigde regels Omgevingsplan

In het diagram zijn in blauw de tekstobjecten weergegeven. Regeltekst en Juridische regel staan daarin centraal. In roze is Locatie met zijn verschijningsvormen weergegeven. Dit zijn de hoofdlijnen van IMOW die in paragraaf 6.3 al zijn beschreven. De groene blokjes staan voor de inhoudelijke annotatie-objecten Activiteit, Omgevingswaarde, Omgevingsnorm en Gebiedsaanwijzing. In de gele blokjes staan nadere specificaties. In het model is aangegeven welke waardelijsten van toepassing zijn. Het model bevat ook de attributen die het Presentatiemodel gebruikt om inhoudelijke annotaties te kunnen presenteren op een kaart. In de volgende paragraaf worden de objecten in detail beschreven.

6.3.7 Annoteren met IMOW-objecten: de objecten en hun attributen in detail beschouwd

Deze paragraaf beschrijft hoe het annoteren met IMOW-objecten in zijn werk gaat. De objecten, de bijbehorende attributen en waardelijsten worden gedetailleerd toegelicht. Ook wordt de toepassing van het presentatiemodel voor de verschillende objecten beschreven en getoond.

Ieder onderdeel wordt volgens een vast stramien beschreven. Het begint met een toelichting op de toepassing: waarvoor en wanneer wordt het object of attribuut gebruikt. Daarna volgt een definitie van het object, om precies aan te geven waar het over gaat. Vervolgens wordt de norm gesteld. Deze subparagraaf begint steeds met een uitsnede van het IMOW-diagram met daarin die objecten en relaties die relevant zijn. De norm somt op welke attributen vereist zijn om correct te kunnen annoteren met dit IMOW-object, of het attribuut verplicht of optioneel is, hoe vaak het attribuut kan of moet voorkomen en of er een waardelijst voor het attribuut bestaat. De daarop volgende subparagraaf geeft een toelichting op de attributen en de waardelijsten. De laatste subparagraaf toont, indien aan de orde, hoe de toepassing van het presentatiemodel op het object er uit ziet.

6.3.8 Objecttype Regeltekst

6.3.8.1 Toelichting op de toepassing

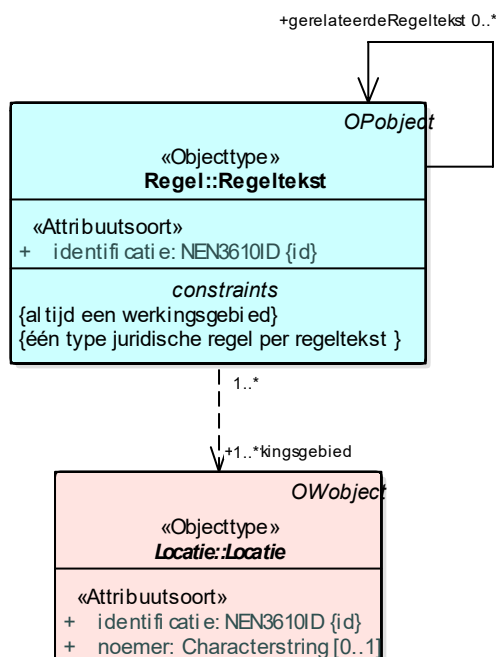
Regeltekst is de STOP/TPOD-term voor de kleinste *zelfstandige* eenheid van ordening en informatie in een tekst met Artikelstructuur: artikel en lid. Regeltekst bevat altijd ten minste één Juridische regel; wanneer dat nodig is kan Regeltekst meerdere Juridische regels bevatten. Iedere Regeltekst heeft een Werkingsgebied: het gebied waar een Regeltekst zijn werking heeft.

Bij de Regeltekst kan als extra informatie worden aangegeven of de Regeltekst een bijzondere relatie met een andere Regeltekst heeft.

6.3.8.2 Definitie

Regeltekst is de kleinste zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende Juridische regels in (het lichaam van) een tekst met Artikelstructuur, te weten een artikel of een lid.

6.3.8.3 Norm

Figuur 12 IMOW-afbeelding objecttype Regeltekst

Regeltekst kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *gerelateerdeRegeltekst*: de verwijzing van een specifieke Regeltekst naar een andere Regeltekst die aangeeft dat er een bijzondere relatie bestaat tussen die twee Regelteksten. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

6.3.8.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

gerelateerdeRegeltekst: een regel kan in een bijzondere relatie tot een andere regel staan waardoor het van belang is dat de gebruiker ook de andere regel leest of althans daarop wordt geattendeerd. Een Regeltekst kan een afwijking, aanvulling of uitzondering vormen op een andere Regeltekst. Zo'n relatie doet zich onder andere voor wanneer in een omgevingsplan, omgevingsverordening of waterschapsverordening met maatwerkregels wordt afgeweken van regels uit een AMvB. Een ander voorbeeld is de situatie waarin in een omgevingsdocument met regels algemene regels staan waarvan voor een bepaalde locatie of een bepaald onderwerp met een specifieke regel kan worden afgeweken of waarop een bepaalde uitzondering wordt gemaakt. Regeltekst kent geen waardelijsten.

Voor Regeltekst geldt de voorwaarde 'één type Juridische regel per Regeltekst'. Dit wordt toegelicht bij Juridische regel in paragraaf 6.3.9.4. Let op dat dat in dit geval geldt op het niveau van Artikel: alle Juridische regels in een Artikel en alle Juridische regels in alle Leden van een Artikel moeten van hetzelfde type zijn.

In de uitsnede van het diagram is ook het attribuut *werkingsgebied* te zien. Dit attribuut is de verwijzing van een specifieke Regeltekst naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s). De relatie is in een onderbroken lijn weergegeven omdat *werkingsgebied* een

IMOP-attribuut is dat in IMOW niet voorkomt. Daarom wordt dit attribuut in dit toepassingsprofiel niet besproken; voor een toelichting wordt verwezen naar de STOP-documentatie.

6.3.8.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel geeft regels voor de presentatie van tekst in omgevingsdocumenten. Die regels gelden ook voor Regeltekst.

6.3.9 **Objecttype Juridische regel**

6.3.9.1 *Toelichting op de toepassing*

Juridische regel is een conceptuele constructie, die in het Informatiemodel Omgevingswet wordt gebruikt om verschillende onderdelen van een Regeltekst, bijvoorbeeld de onderdelen van een Lijst of de verschillende activiteiten die in een Regeltekst worden genoemd, een eigen Locatie te kunnen geven. Juridische regel is altijd onderdeel van een Regeltekst en, zoals we in de paragrafen 6.3.1 en 6.3.8 al hebben gezien, Regeltekst kan meerdere Juridische regels bevatten. In een Regeltekst met meerdere Juridische regels is een individuele Juridische regel minder makkelijk als zelfstandige eenheid te identificeren. Bij de Juridische regel kan worden aangegeven hoe nauwkeurig het bevoegd gezag de Locatie van die Juridische regel bedoeld heeft en hoe Locatie geïnterpreteerd moet worden. Een Locatie kan exact bedoeld zijn, maar ook indicatief. Een voorbeeld van dat laatste is als een grens met een formule berekend is; de grens houdt dan geen rekening met de situering van objecten als woningen e.d. terwijl dat in de interpretatie wel zou moeten. Ook kan een Locatie in een omgevingsdocument bedoeld zijn als indicatie of zoekzone voor de plek voor een toekomstige ontwikkeling: pas later wordt de daadwerkelijke plek bepaald.

Met het IMOW-object Juridische regel kan extra informatie aan de Juridische regel worden gekoppeld: tot welke regelsoort de Juridische regel behoort, wat het thema is waarover de Juridische regel gaat en met welk IMOW-object de Juridische regel geannoteerd is.

Juridische regel heeft drie typen: Regel voor iedereen, Instructieregel en Omgevingswaarderegel. Doel van deze typen is het eenvoudig kunnen selecteren van regeltekst voor een specifieke gebruikersgroep, waardoor iedere gebruikersgroep als uitgangssituatie alleen die regels krijgt voorgelegd die voor die groep van belang zijn. Daartoe wordt onderscheid gemaakt tussen instructieregels, die alleen voor andere overheden zijn bedoeld, omgevingswaarderegels, die op zichzelf alleen werking hebben voor de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld, en regels die voor iedereen van belang zijn. Uiteraard wordt alleen dat type gekozen die in het betreffende omgevingsdocument kan voorkomen. Instructieregels kunnen alleen voorkomen in AMvB, ministeriële regeling en omgevingsverordening. Omgevingswaarden kunnen alleen in AMvB, omgevingsverordening en omgevingsplan voorkomen. Regels voor iedereen tot slot kunnen voorkomen in alle omgevingsdocumenten met regels. Het type Juridische regel geeft dus aan tot welke soort een Juridische regel behoort en voor wie de Juridische regel bedoeld is.

Bij regels die voor iedereen van belang zijn én die geannoteerd zijn met het IMOW-object Activiteit, is het voor de raadpleger van het Omgevingsloket en bij het opstellen en gebruiken van vragenbomen behulpzaam wanneer extra informatie wordt vastgelegd, bijvoorbeeld of een regel over een vergunningplicht, een verbod of een meldingsplicht gaat. Instructieregels kunnen worden gesteld over de uitoefening van een bevoegdheid of een taak. Ze richten zich dus tot een bepaald instrument of een taakuitoefening. Om met behulp van een computer snel te kunnen selecteren welke instructieregels relevant zijn, wordt aan Instructieregel extra informatie toegevoegd: richt de instructieregel zich tot een instrument,

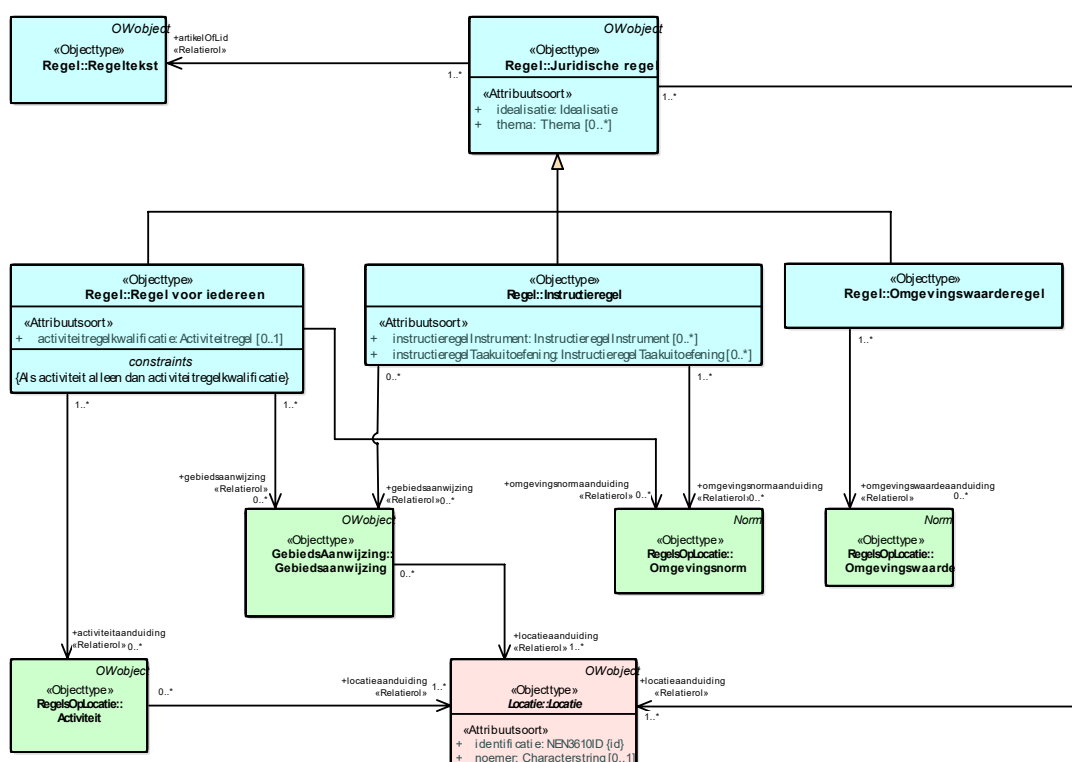
en zo ja tot welk instrument, of gaat het over de uitoefening van een taak en zo ja wie moet die taak uitoefenen.

Bij Regeltekst is de voorwaarde opgenomen dat alle Juridische regels binnen één Regeltekst van hetzelfde type moeten zijn. Op deze manier wordt voorkomen dat verschillende typen juridische regels bij elkaar in één lid respectievelijk artikel worden geplaatst. Dit komt het tonen van regels per doelgroep ten goede.

6.3.9.2 Definitie

Juridische regel is een conceptuele constructie die een regel met juridische werkingkracht beschrijft.

6.3.9.3 Norm

Figuur 13 IMOW-afbeelding objecttype Juridische regel

Juridische regel kent de volgende attributen:

- *idealisatie*: attribuut dat vastlegt op welke manier de begrenzing van Locatie voor deze Juridische regel geïnterpreteerd moet worden en door het bevoegd gezag bedoeld is. *idealisatie* wordt gekozen uit de gesloten waardelijst 'Idealisatie'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *thema*: de naam van het thema van de Juridische regel. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van het thema, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Thema'. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat een of meer specifieke Locatie(s) aanduidt waar deze Juridische regel van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

- *artikelOfLid*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar de Regeltekst oftewel het artikel of lid waar de Juridische regel onderdeel van is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Juridische regel kent drie typen:

- Regel voor iedereen: een Juridische regel die voor een ieder relevant is of relevant kan zijn en geen Instructieregel of Omgevingswaarderegel is. Regel voor iedereen heeft alle attributen van Juridische regel, aangevuld met:
  - *activiteitregelkwalificatie*: de naam van de kwalificatie van de Juridische regel over een activiteit. Alleen te gebruiken wanneer de regel is geannoteerd met het IMOW-object Activiteit. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Activiteitregel'. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
  - *activiteitaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Activiteit; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met het object Activiteit geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
  - *gebiedsaanwijzing*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Gebiedsaanwijzing; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met (één van de typen van) het object Gebiedsaanwijzing geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
  - *omgevingsnormaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Omgevingsnorm; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met het object Omgevingsnorm geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- Instructieregel: regel als bedoeld in paragraaf 2.5.1 Omgevingswet, gericht tot een ander bestuursorgaan of bestuurlijke organisatie. Instructieregel heeft alle attributen van Juridische regel, aangevuld met:
  - *instructieregelInstrument*: de naam van het instrument waartoe de instructieregel zich richt. Onder voorwaarde verplicht attribuut: alleen te gebruiken wanneer de instructieregel zich richt tot een instrument; dan verplicht. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'InstructieregelInstrument'. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
  - *instructieregelTaakuitoefening*: het type bestuurslaag of organisatie dat de taak waarover de instructieregel gaat, moet uitvoeren. Onder voorwaarde verplicht attribuut: alleen te gebruiken wanneer de instructieregel gaat over de uitoefening van een taak; dan verplicht. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Adressaat'. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
  - *gebiedsaanwijzing*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Gebiedsaanwijzing; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met (één van de typen van) het object Gebiedsaanwijzing geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
  - *omgevingsnormaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Omgevingsnorm; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met het object Omgevingsnorm geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- Omgevingswaarderegel: regel over een omgevingswaarde als bedoeld in afdeling 2.3 Omgevingswet, die op zichzelf alleen gericht is tot de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld. Omgevingswaarderegel heeft alle attributen van Juridische regel, aangevuld met:
  - *omgevingswaardeaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Omgevingswaarde; attribuut dat vastlegt dat de Juridische

regel met het object Omgevingswaarde geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Alle Juridische regels in een Regeltekst moeten van het zelfde type zijn. Dit is als voorwaarde bij het objecttype Regeltekst vastgelegd.

6.3.9.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *idealisatie*: attribuut voor de manier waarop de begrenzing van Locatie voor een Juridische regel door het bevoegd gezag bedoeld is: is het een exacte of een indicatieve afbakening? Het attribuut *idealisatie* is in IMOW gepositioneerd als attribuut van Juridische regel. Dat lijkt misschien vreemd omdat het informatie geeft over de gewenste interpretatie van Locatie. Toch hoort Idealisatie bij Juridische regel omdat het vertelt hoe de Locatie voor déze Juridische regel geïnterpreteerd moet worden. Op deze manier is het mogelijk om dezelfde Locatie ook voor een andere Juridische regel te (her)gebruiken en voor die Juridische regel een andere Idealisatie te geven. De *waardelijst* 'Idealisatie' kent twee waarden: exact en indicatief. Hiermee kan worden aangegeven of de begrenzing van Locatie exact of indicatief bedoeld is.
- *thema*: attribuut dat kernachtig de grondgedachte van de tekst weergeeft. Vaak aanduiding van het sectorale aspect waar de Juridische regel over gaat. Het bevoegd gezag kan zelf een naam voor *thema* kiezen. Om harmonisatie tussen bevoegde gezagen en tussen instrumenten te bevorderen is er een open waardelijst voor *thema*. *thema* is een attribuut en geen object. Het kent daardoor geen eigen weergave.
- *locatieaanduiding*: attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de Locatie(s) die bij de Juridische regel horen én aangeeft wat de betekenis van die Locatie(s) is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Juridische regel. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie(s) de locatie(s) is (zijn) waar deze Juridische regel van toepassing is.
- *artikelOfLid*: attribuut voor de verwijzing van een Juridische regel naar de identificatie van de Regeltekst oftewel het artikel of lid waarin de Juridische regel voorkomt.
- *activiteitaanduiding, gebiedsaanwijzing, omgevingswaardeaanduiding en omgevingsnormaanduiding*: de attributen die de verwijzing bevatten van de Juridische regel naar de identificatie van de specifieke inhoudelijke annotatie. Samen met die inhoudelijke annotatie duidt dit attribuut aan waar de Juridische regel over gaat: over een activiteit, over een van de typen gebiedsaanwijzing, over een omgevingswaarde of een omgevingsnorm.

De drie typen van Juridische regel geven aan tot welke soort een Juridische regel behoort en geven daarvan indien nodig een nadere specificatie.

Daartoe wordt onderscheid gemaakt tussen instructieregels, die alleen voor andere overheden zijn bedoeld, omgevingswaarderegels, die op zichzelf alleen werking hebben voor de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld, en regels die voor iedereen van belang zijn.

Wanneer de Juridische regel een instructieregel is, wordt gekozen voor het type 'Instructieregel'. Instructieregels zijn regels die door provincie of Rijk bij omgevingsverordening of AMvB worden gesteld over de uitoefening van taken of bevoegdheden door bestuursorganen om te voldoen aan in de omgevingsverordening of AMvB vastgestelde omgevingswaarden of voor het bereiken van andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving. Ze zijn dus in principe alleen voor andere overheden bedoeld. Bij een instructieregel moet worden gekozen tussen de attributen *instructieregelInstrument* en *instructieregelTaakuitoefening*. Met het attribuut *instructieregelInstrument* wordt gespecificeerd in welk instrument (of welke instrumenten) de instructieregel moet worden uitgewerkt. Bij dit attribuut hoort de (gesloten) waardelijst 'InstructieregelInstrument',

waarop alle instrumenten voorkomen waarvoor instructieregels gesteld kunnen worden. Het attribuut *instructieregelTaakuitoefening* wordt gebruikt als de instructieregel gaat over de uitoefening van taken. Dit attribuut kent de gesloten waardelijst 'Adressaat'. Op deze waardelijst staan de bestuurslagen en organisaties aan wie de uitoefening van taken door middel van een instructieregel kan worden opgedragen.

Het type 'Omgevingswaarderegel' is voor de Juridische regels die gaan over een omgevingswaarde. Dit type wordt gekozen voor die Juridische regels over omgevingswaarden die alleen werking hebben voor de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld. Voor regels die omgevingswaarden concreet maken, bijvoorbeeld regels met een vergunningplicht die bijdraagt aan het bereiken van de omgevingswaarde, is dit type niet bedoeld, dan wordt gekozen voor het type 'Regel voor iedereen'. Het type 'Omgevingswaarderegel' kent geen nadere specificatie of waardelijst.

Wanneer de Juridische regel geen instructieregel is en ook geen omgevingswaarderegel, wordt het type 'Regel voor iedereen' gekozen. Als de Juridische regel over een activiteit gaat en met het IMOW-object Activiteit wordt geannoteerd, kan de regel met het attribuut *activiteitregele kwalificatie* nog verder worden gespecificeerd. Dat kan in de gevallen waarin het soort regel voorkomt op de waardelijst 'Activiteitregel'. Voorbeelden van waarden van deze waardelijst zijn verbod, gebod en vergunningplicht. Deze waardelijst kent een beperkt aantal waarden, die allen zijn gericht op een zinvolle, snelle selectie in het Omgevingsloket. Alle andere soorten regels, zoals begripsbepalingen, oogmerkbepalingen et cetera, kunnen worden gesteld maar krijgen geen nadere specificatie: daarvoor wordt alleen het type 'Regel voor iedereen' gekozen.

In AMvB, MR en omgevingsverordening kunnen alle drie de typen Juridische regel voorkomen. Het omgevingsplan kan de typen 'Regel voor iedereen' en 'Omgevingswaarderegel' bevatten. In de Waterschapsverordening ten slotte kan alleen het type 'Regel voor iedereen' voorkomen.

Alle Juridische regels in een Regeltekst moeten van het zelfde type zijn. Dit vloeit voort uit de voorwaarde 'één type Juridische regel per Regeltekst' bij het objecttype Regeltekst. Deze voorwaarde dient het doel van het onderscheid in de verschillende typen Juridische regel, namelijk het als uitgangssituatie alleen tonen van die regels die op die groep gericht zijn. Let op dat dat in dit geval geldt op het niveau van Artikel: alle Juridische regels in een Artikel en alle Juridische regels in alle Leden van een Artikel moeten van hetzelfde type zijn.

6.3.9.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel geeft regels voor de presentatie van tekst in omgevingsdocumenten. Die regels gelden ook voor Juridische regel.

6.3.10 **Objecttype Locatie**

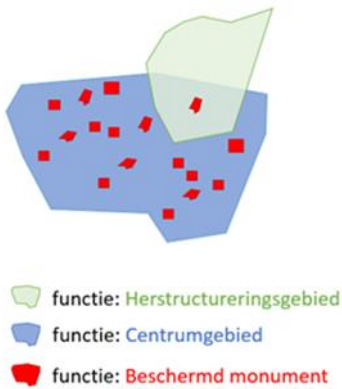

6.3.10.1 *Toelichting op de toepassing*

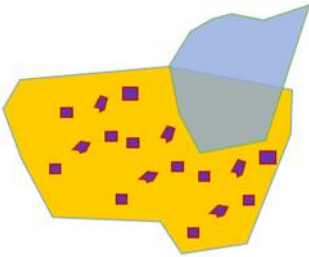

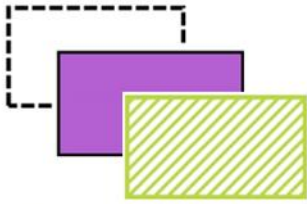

Het IMOW-object Locatie legt vast wat het werkingsgebied van een Regeltekst is en geeft aan waar een Juridische regel en de inhoudelijke annotaties Activiteit, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde en Omgevingsnorm van toepassing zijn.

Locatie heeft 6 verschijningsvormen: Gebied, Gebiedengroep, Lijn, Lijnengroep, Punt en Puntengroep. Optioneel kan de hoogteligging van het gebied, de lijn of de punt worden vastgelegd. Toegestane geometrieën bij een Gebied zijn Vlak en Multivlak. Bij Multivlak worden meerdere Vlakken samengevoegd tot één onlosmakelijk geheel. Wanneer slechts een onderdeel gewijzigd moet worden, leidt dat toch tot een wijziging van het hele Multivlak. Een

andere manier van groepering is het samenvoegen van twee of meer Gebieden, Lijnen of Punten tot een Gebiedengroep, Lijnengroep respectievelijk Puntengroep. Iedere Locatie heeft een eigen Noemer, waardoor ook ieder van de zes verschijningsvormen van Locatie een eigen Noemer heeft. Op deze manier is het mogelijk om één van de Gebieden van een Gebiedengroep, één van de Lijnen van een Lijnengroep of één van de Punten van een Puntengroep te wijzigen en kan alleen beroep worden ingesteld tegen de wijziging van het Gebied, Lijn of Punt. Punt is noodzakelijk voor het als omgevingswaarde vaststellen van geluidproductieplafonds; die hebben de vorm van een puntlocatie. Voor het overige is het aan te bevelen om Punt en Lijn als Geometrie zoveel mogelijk te vermijden omdat bij raadplegen een punt en een lijn lastig te vinden zijn.

Locaties kunnen onbeperkt gestapeld worden, dat wil zeggen dat Locaties elkaar geheel of gedeeltelijk kunnen overlappen. Dat geldt zowel voor Locaties voor eenzelfde als voor verschillende annotaties c.q. IMOW-objecten. Het is dus mogelijk om op exact dezelfde plek bijvoorbeeld de Locaties van verschillende Juridische regels, van een aantal Activiteiten, van een Omgevingswaarde, van een aantal Omgevingsnormen en diverse Functies neer te leggen. Ook kunnen die Locaties elkaar gedeeltelijk overlappen. De navolgende figuren laten daarvan voorbeelden zien.

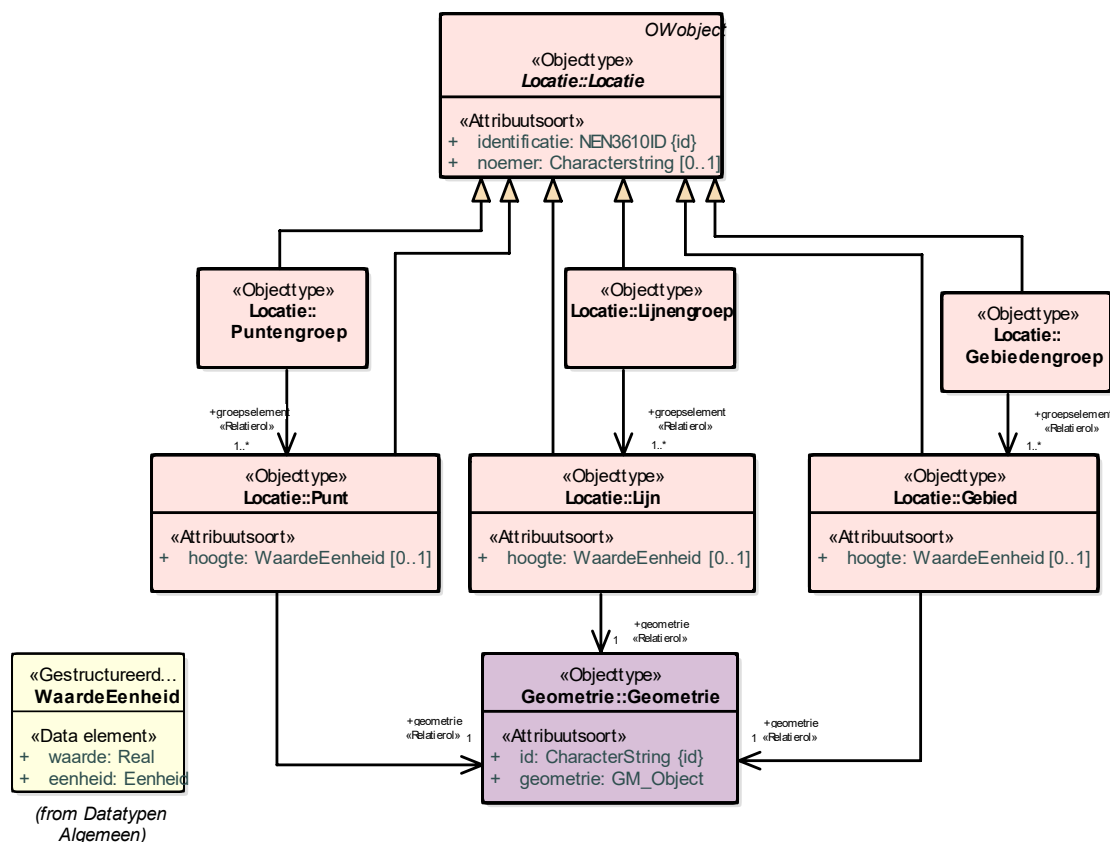
functie: Herstructureringsgebied functie: Centrumgebied functie: Beschermd monument	functie: Groen functie: Woongebied functie: Bedrijf
Gedeeltelijke stapeling van Locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende functies die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen	Volledige stapeling van locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende functies die precies op dezelfde plek liggen

omgevingswaarde: luchtkwaliteit functie: woongebied activiteit: bouwactiviteit	omgevingswaarde: fijnstof functie: Bedrijf activiteit: slopen
Gedeeltelijke stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen	Volledige stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de Locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die precies op dezelfde plek liggen

6.3.10.2 Definitie

Locatie legt vast wat het werkingsgebied van een Regeltekst is en geeft aan waar een Juridische regel en inhoudelijke annotaties van toepassing zijn.

6.3.10.3 Norm

Figuur 14 IMOW-afbeelding objecttype Locatie

Locatie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *noemer*: de mensleesbare beschrijving waarmee een Locatie wordt aangeduid. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.

Locatie kent zes verschijningsvormen:

- **Gebied**: op zichzelf staande geometrisch afgebakende 'ruimte' in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Voor de Geometrie van het Gebied moet een keuze gemaakt worden tussen Vlak en Multivlak. Gebied heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *hoogte*: de hoogte waarop het Gebied ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element.
    - *eenheid*: de grootte waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element.
  - *geometrie*: de verwijzing van een specifiek Gebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **Gebiedengroep**: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Gebieden, die samen de Locatie vormen. Gebiedengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:

- *groepselement*: de verwijzing van een Gebiedengroep naar de Gebieden die samen de Gebiedengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Lijn: op zichzelf staande geometrisch afgebakende lijnlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Lijn heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *hoogte*: de hoogte waarop de Lijn ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element.
    - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element.
  - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Lijn naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Lijnengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Lijnen, die samen de Locatie vormen. Lijnengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *groepselement*: de verwijzing van een Lijnengroep naar de Lijnen die samen de Lijnengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Punt: op zichzelf staande geometrisch afgebakende puntlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Punt heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *hoogte*: de hoogte waarop de Punt ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element.
    - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element.
  - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Punt naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Puntengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Punten, die samen de Locatie vormen. Puntengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *groepselement*: de verwijzing van een Puntengroep naar de Punten die samen de Puntengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

6.3.10.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *noemer* is de mensleesbare naam die de tekst verbindt met de locatie (vastgelegd in een juridisch vastgesteld geografisch informatieobject), waaruit de lezer kan begrijpen waar de locatie betrekking op heeft. De noemer komt voor in de Juridische regel en is een attribuut van Locatie. Hierdoor is duidelijk dat Locatie en Juridische regel bij elkaar horen. Voorbeelden van noemer voor omgevingsplan respectievelijk omgevingsverordening, waarbij de noemer in cursieve tekst is weergegeven, zijn:
Ter plaatse van de functie *Levendig stadscentrum* zijn de volgende activiteiten toegestaan.
Nieuwe luidruchtige activiteiten en gedragingen zijn in een *stiltegebied* verboden.
Zie voor een beschrijving van noemer ook paragraaf 6.3.2.
- *hoogte*: optioneel attribuut waarmee voor Gebied, Lijn en Punt de hoogteligging kan worden vastgelegd. *hoogte* wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de elementen Waarde en Eenheid. Waarde legt de hoogte in een getal vast, Eenheid geeft aan in welke grootheid de hoogte moet worden gemeten. Voor de hand liggende eenheden zijn 'meter t.o.v. NAP', 'meter t.o.v. maaiveld' en 'meter t.o.v. peil'. Om een

ligging onder NAP, maaiveld of peil aan te geven moet het getal een negatieve waarde krijgen.

- *geometrie*: attriboot dat de verwijzing bevat van een specifiek Gebied, Lijn of Punt naar de identificatie van de bijbehorende Geometrie. Dit attriboot legt dus vast dat deze Geometrie bij het betreffende Gebied, Lijn of Punt hoort.

6.3.10.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel kent geen specifieke presentatie van Locatie, althans niet zonder annoteren met de hierna beschreven inhoudelijke IMOW-objecten.

6.3.11 **Objecttype Geometrie**

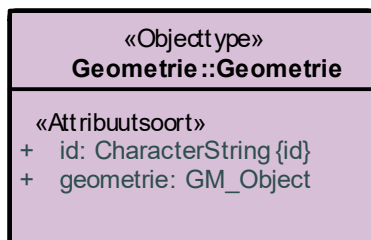
6.3.11.1 *Toelichting op de toepassing*

De verschillende typen van Locatie, die in de vorige paragraaf zijn besproken, worden vastgelegd met Geometrie. Het object Geometrie legt de positie en vorm van een Gebied, Lijn of Punt vast door middel van coördinaten om het te kunnen begrenzen en op een kaart op de juiste positie te kunnen weergeven. Geometrie wordt door zowel IMOW als IMOP gebruikt. Het bevoegd gezag hoeft daardoor Geometrie maar één keer aan te leveren. Vanwege dat gezamenlijk gebruik is Geometrie in een zelfstandig bestand geplaatst waar vanuit IMOP en IMOW apart naar wordt verwezen.

6.3.11.2 *Definitie*

Geometrie is het object dat de geometrie bevat: de geometrische bepaling van een gebied, lijn of punt door middel van coördinaten.

6.3.11.3 *Norm*

Figuur 15 IMOW-afbeelding objecttype Geometrie

Geometrie kent de volgende attributen:

- *id*: het identificerend attribuut dat gebruikt wordt om naar de Geometrie te verwijzen. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *geometrie*: het attribuut dat de coördinaten van de Geometrie bevat. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

6.3.11.4 *Toelichting op de attributen en de waardelijsten*

- *geometrie*: dit attribuut bevat de coördinaten van de Geometrie. De geometrische typen die gebruikt worden binnen dit attribuut dient overeen te komen met de gekozen verschijningsvorm van Locatie. Bij Gebied dient dit polygon of multipolygon te zijn, bij Lijn curve en bij Punt point.

6.3.11.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel kent geen specifieke presentatie voor Geometrie.

6.3.12 **Objecttype Activiteit**

6.3.12.1 *Toelichting op de toepassing*

In het domein van de Omgevingswet is een activiteit ieder menselijk handelen waarbij, of ieder menselijk nalaten waardoor een verandering of effect in de fysieke leefomgeving wordt of kan worden bewerkstelligd. In de omgevingsdocumenten met regels zullen regels gesteld worden over veel verschillende activiteiten.

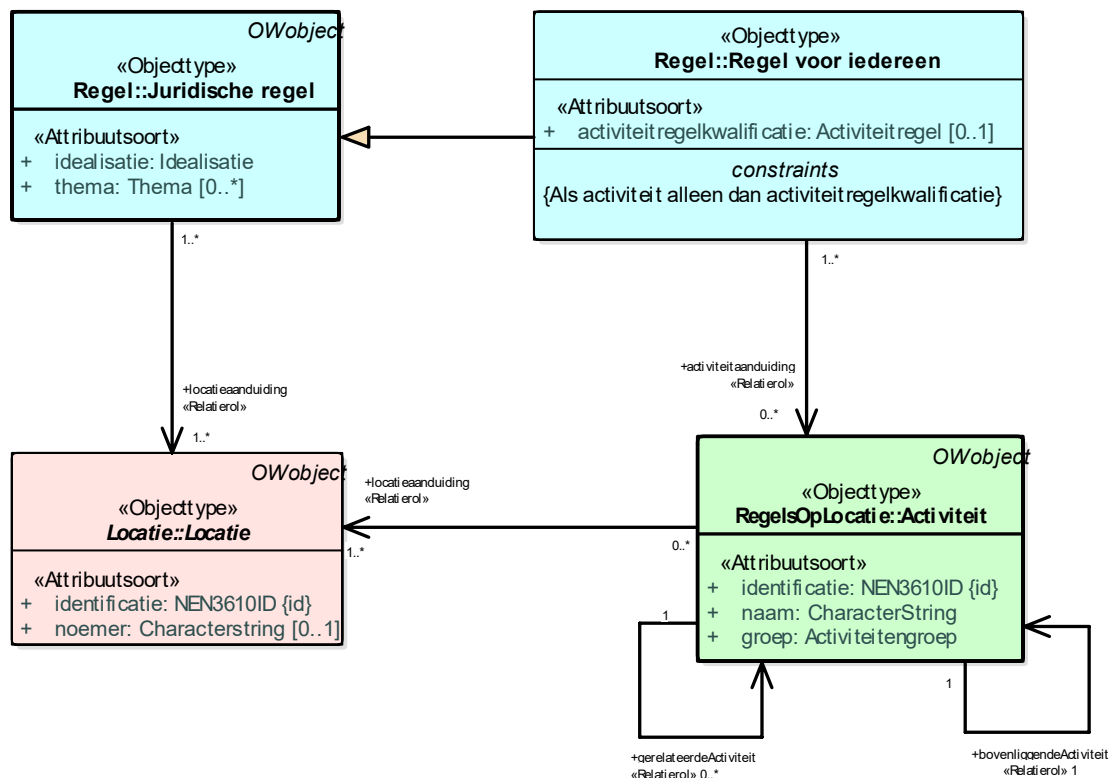
Een activiteitgerichte bevraging van regels in DSO-LV wordt mogelijk wanneer de regels over activiteiten goed machineleesbaar worden gemaakt door middel van het annoteren van Activiteit. Deze bevraging wordt nog verder vergemakkelijkt wanneer in ieder omgevingsdocument met regels dezelfde benaming wordt gebruikt voor die activiteiten die veel gebruikt en dus ook veel geraadpleegd zullen worden. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid activiteiten kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende activiteiten. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om activiteiten in activiteitengroepen in te delen. Iedere activiteitengroep heeft een eigen symboliek. Door te annoteren met het IMOW-object Activiteit met de eigenschap Activiteitengroep kunnen de locaties van alle activiteiten in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart, bijvoorbeeld viewers van overheid.nl en DSO-LV. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de locaties van alle activiteiten weer te geven, maar ook om de locaties van alle activiteiten van een bepaalde activiteitengroep weer te geven.

Zoals uit het IMOW-UML-diagram en uit de beschrijving in paragraaf 6.3.9 blijkt kan de annotatie met het IMOW-object Activiteit alleen worden gebruikt bij een Juridische regel van het type Regel voor iedereen. Activiteit kan dus alleen voorkomen bij rechtstreeks werkende regels over activiteiten en niet voor instructieregels die bepalen dat in het Omgevingsplan regels over een bepaalde activiteit moeten worden opgenomen.

6.3.12.2 *Definitie*

Een activiteit is ieder menselijk handelen waarbij, of ieder menselijk nalaten waardoor een verandering of effect in de fysieke leefomgeving wordt of kan worden bewerkstelligd.

6.3.12.3 Norm

Figuur 16 IMOW-afbeelding objecttype Activiteit

Activiteit kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de activiteit. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van de activiteit., Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de activiteit behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Activiteitengroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Activiteit naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat de specifieke Locatie(s) aanduidt waar deze annotatie Activiteit van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- *bovenliggendeActiviteit*: de verwijzing van een specifieke activiteit naar een andere activiteit, die in de functionele structuur inhoudelijk generieker is dan de activiteit die wordt geannoteerd. De bovenliggende activiteit bepaalt waar in de functionele structuur de Activiteit zal worden toegevoegd. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *gerelateerdeActiviteit*: de verwijzing van een specifieke activiteit naar een andere activiteit in het geval de regels voor die andere activiteit contextueel relevant zijn voor de specifieke activiteit. Optioneel attribuut. Komt 0 of meerdere keren voor.

6.3.12.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *naam*: het aantal activiteiten die in omgevingsdocumenten gereguleerd zullen worden, zal nagenoeg onuitputtelijk zijn. Er geldt daarom geen waardelijst voor de naam van de activiteit; het staat een bevoegd gezag vrij een nieuwe naam te creëren als dat nodig blijkt te zijn. Elke activiteit die gecreëerd wordt dient primair het doel om te voldoen aan

de wettelijke vereiste om regels te stellen over activiteiten in de fysieke leefomgeving én heeft mede het doel een activiteitgerichte bevraging in verschillende componenten van de DSO-LV mogelijk te maken.

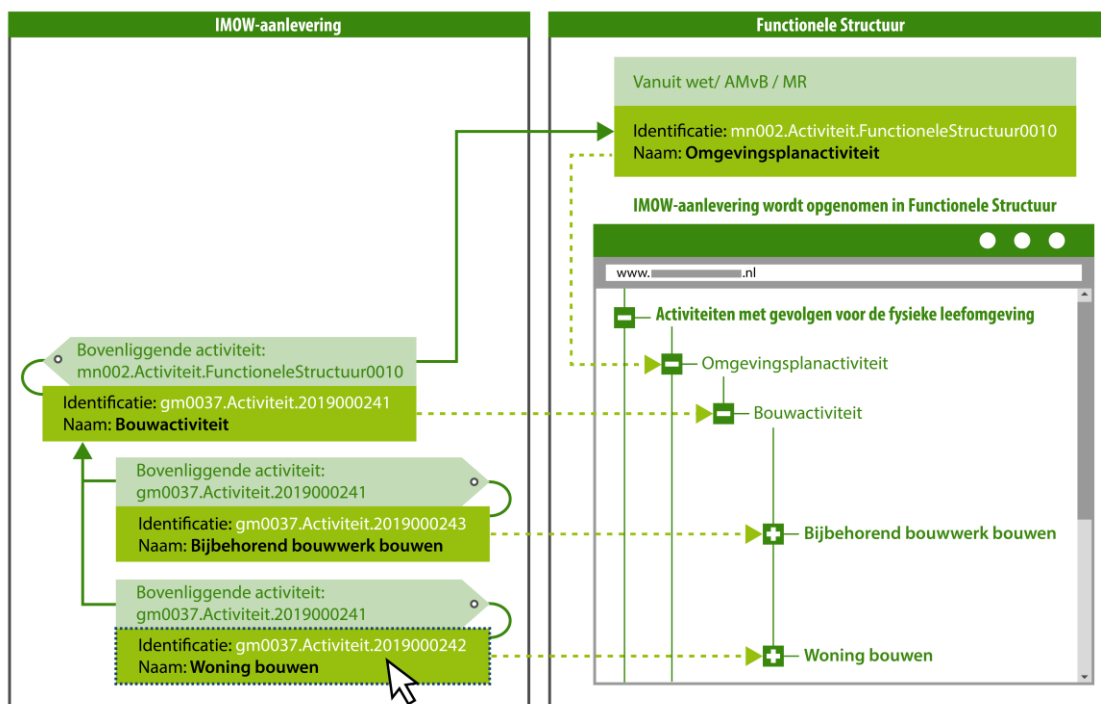
Enerzijds wordt de activiteit gebruikt voor de oriëntatie-functie binnen DSO-LV.

Anderzijds wordt de activiteit (en diens identificatie) opgeslagen in de functionele structuur, zijnde de taxonomie van activiteiten in het register toepasbare regels. De functionele structuur voedt onder andere digitale voorzieningen voor het opstellen van vragenbomen. De naam van de activiteit mag dezelfde zijn als de naam van de hierna genoemde activiteitengroep.

- *groep*: om een nagenoeg onuitputtelijk aantal activiteiten op een kaartbeeld binnen de oriëntatie-functie van DSO-LV te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden activiteiten gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst '*Activiteitengroep*'. Om het mogelijk te maken ook activiteiten te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep '*overig*' aan de waardelijst toegevoegd.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie(s) die bij deze Activiteit horen én aangeeft wat de betekenis van die Locatie(s) is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Activiteit. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar de Activiteit van toepassing is.
- *bovenliggende activiteit*: met dit attribuut wordt aangegeven hoe een specifieke activiteit die door een bevoegd gezag is gecreëerd, zich verhoudt tot een meer generieke activiteit. Met dit verplichte attribuut wordt aangegeven dat regels over een bovenliggende activiteit contextueel ook van toepassing zijn op deze activiteit. De specifieke activiteit die door een bevoegd gezag is gecreëerd, mag een relatie hebben naar een bovenliggende activiteit die al bestaat in de functionele structuur en een identificatie heeft. De bovenliggende activiteit mag ook zelf door het bevoegd gezag gecreëerd worden in hetzelfde omgevingsdocument.

De activiteit waarnaar wordt verwezen is de bovenliggende activiteit. Het attribuut bovenliggende activiteit is ingesteld ten behoeve van het opstellen en gebruiken van vragenbomen. Activiteiten en de relatie naar bovenliggende activiteiten, die middels IMOW worden aangebracht, komen terecht in de functionele structuur waarvan vragenbomen gebruik maken. De bovenliggende activiteit kan een activiteit zijn die door een ander besluit (van zelfs een andere bestuurslaag) is vastgesteld. Een voorbeeld is de activiteit 'het opslaan van motorbrandstoffen' die een specificatie is van de generieke, in de Omgevingswet benoemde, activiteit 'milieubelastende activiteit'.

Elke nieuwe bovenliggende activiteit moet worden voorzien van een naam. De hoogste activiteit in de hiërarchie moet verwijzen naar een bovenliggende activiteit die reeds bestaat in de functionele structuur. Deze verwijzing is altijd een verwijzing naar de identificatie van de activiteit én niet naar diens naam. Elke bovenliggende relatie die tussen activiteiten wordt aangebracht, wordt ook opgenomen in de functionele structuur. Het mag niet voorkomen dat een bovenliggende activiteit naar een activiteit verwijst die lager in de hiërarchie ligt. Figuur 17 geeft een overzicht over hoe de IMOW-aanlevering zich verhoudt tot de functionele structuur.

Figuur 17 IMOW-aanlevering van activiteit en de functionele structuur

- *gerelateerde activiteit*: attribuut dat aangeeft dat een specifieke activiteit een sterke relatie heeft met een andere activiteit. Met dit attribuut kan een bevoegd gezag aangeven dat voor een raadpleger de regels over de andere activiteit wellicht ook van belang zijn. Dit attribuut is optioneel, hoeft dus niet toegevoegd te worden. Het attribuut heeft geen juridische betekenis voor de inhoud van een Omgevingsplan. Een voorbeeld is de activiteit 'tanken van brandstof' die een sterke relatie heeft met de activiteit 'opslaan van brandstof' omdat ze altijd samen zullen voorkomen. De gerelateerde activiteit mag een activiteit zijn die door een ander besluit (van zelfs een andere bestuurslaag) is vastgesteld. De gerelateerde activiteit wordt gelegd naar de identificatie van de activiteit. De activiteit waarnaar gerefereerd wordt, mag een nieuwe activiteit zijn die nog niet voorkomt in de functionele structuur of mag een activiteit zijn die reeds voorkomt in de functionele structuur. Wanneer gerefereerd wordt naar een activiteit die nog niet voorkomt in de functionele structuur, dan moet de activiteit waarnaar gerefereerd wordt al wel zijn geannoteerd als Activiteit binnen het omgevingsdocument dat wordt aangeboden.

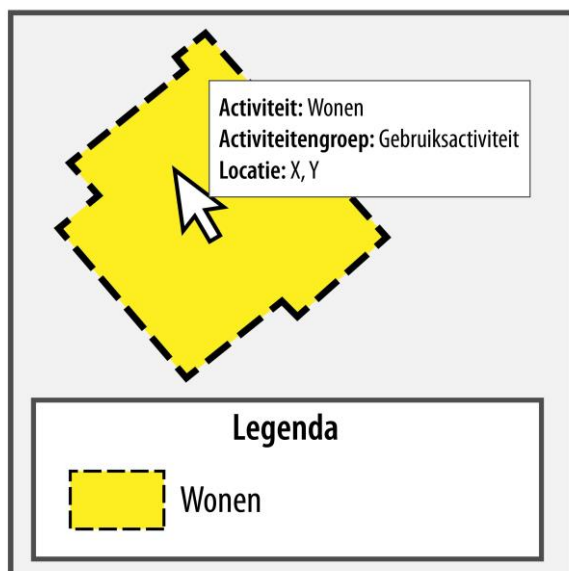
De eerste keer dat een specifieke activiteit (bij voorbeeld het exploiteren van een horeca-inrichting) in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met het IMOW-object Activiteit geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel diezelfde activiteit wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Activiteit-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die activiteit te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke Activiteit. Een Activiteit heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.3.12.5 Toepassing presentatiemodel

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep activiteiten worden gepresenteerd op een kaart.

Een voorbeeld van een activiteit is Wonen. De activiteit Wonen behoort tot de groep Gebruiksactiviteit, één van de waarden van de waardelijst Activiteitengroep. Wanneer regels over de activiteit Wonen worden geannoteerd met de groep Gebruiksactiviteit zorgt de symboolcode van deze groep voor presentatie van een geel vlak begrensd met een middeldikke onderbroken lijn.

Door deze methodiek worden de Locaties van activiteiten die behoren tot de groep Gebruiksactiviteit door middel van het attribuut *groep* en de waarde Gebruiksactiviteit met een geel vlak en een begrenzing bestaande uit een middeldikke onderbroken lijn op het kaartbeeld gepresenteerd, zie Figuur 18.

Figuur 18 Voorbeeld weergave Activiteit Wonen op kaartbeeld d.m.v. attribuut groep en waarde Gebruiksactiviteit

6.3.13 Objecttype Omgevingswaarde

6.3.13.1 Toelichting op de toepassing

In de Omgevingswet zijn diverse bepalingen opgenomen die duidelijk maken wat omgevingswaarden zijn. Omgevingswaarden zijn normen die voor (een onderdeel van) de fysieke leefomgeving de gewenste staat of kwaliteit, de toelaatbare belasting door activiteiten en/of de toelaatbare concentratie of depositie van stoffen als beleidsdoel vastleggen. De omgevingswaarden worden uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of anderszins in objectieve termen. Bij de vaststelling van een omgevingswaarde moet worden bepaald of de waarde een resultaatsverplichting, een inspanningsverplichting of een andere, daarbij te omschrijven verplichting met zich meebrengt. Ook moet vastgelegd worden op welke locaties de omgevingswaarde van toepassing is. Bij de vaststelling van een omgevingswaarde kan een termijn worden gesteld waarbinnen aan die verplichting moet zijn voldaan.

De Omgevingswet verbindt twee gevolgen aan het vaststellen van een omgevingswaarde:

- Vastgestelde omgevingswaarden moeten door middel van een systeem van monitoring worden bewaakt en er moet worden beoordeeld of aan die omgevingswaarde wordt voldaan.
- Wanneer niet wordt voldaan of naar verwachting niet zal worden voldaan aan een omgevingswaarde moet het bevoegd gezag een programma vaststellen: een pakket met beleids- of beheersmaatregelen om alsnog aan die waarde te voldoen.

Een omgevingswaarde leidt dus alleen tot verplichtingen voor de overheid en heeft geen rechtstreekse werking voor anderen. Omgevingswaarden kunnen in het Omgevingsplan worden opgenomen voor zover provincie of Rijk voor dat specifieke beleidsveld geen omgevingswaarden hebben vastgesteld dan wel als zij bij het vaststellen van die omgevingswaarden hebben bepaald dat de gemeente aanvullende of afwijkende omgevingswaarden kan vaststellen.

Wanneer er in het omgevingsdocument slechts een beperkt aantal omgevingswaarden wordt vastgesteld, die omgevingswaarden voor het hele grondgebied van het bevoegd gezag gelden en iedere omgevingswaarde niet voor verschillende locaties verschillende waarden heeft, kan worden volstaan de Juridische regels over omgevingswaarden te annoteren met waarde omgevingswaarderegels en te verwijzen naar het grondgebied van het bevoegd gezag als Werkingsgebied. Dan is wel machineleesbaar dat de Juridische regels over omgevingswaarden gaan, maar wordt er geen verdere informatie aan toegevoegd en kunnen de omgevingswaarden niet betekenisvol op een kaart worden weergegeven.

Het bevoegd gezag kan er echter ook voor kiezen om in een omgevingsdocument omgevingswaarden op verschillende locaties verschillende waarden te geven en die bevragebaar en inzichtelijk weer te geven op een kaartbeeld. Dit is mogelijk door de Juridische regel te annoteren met het IMOW-object Omgevingswaarde.

Naar verwachting zullen er in omgevingsdocumenten veel verschillende omgevingswaarden worden vastgesteld. Vanwege de verwachte verscheidenheid van die omgevingswaarden is er voor de standaard geen waardelijst Omgevingswaarde gemaakt. Het bevoegd gezag kan dus de naam van iedere omgevingswaarde zelf bepalen. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid omgevingswaarden kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende omgevingswaarden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om omgevingswaarden in omgevingswaardegroepen in te delen. De groepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere (omgevingswaarde)groep heeft een eigen symboliek. Door te annoteren met het IMOW-object Omgevingswaarde met het attribuut Groep en de juiste waarde van de waardelijst Omgevingswaardegroep kunnen de locaties van alle omgevingswaarden in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de locaties van alle omgevingswaarden weer te geven, maar ook om de locaties van alle omgevingswaarden van een bepaalde omgevingswaardegroep weer te geven.

De waarden (oftewel de meetbare of berekenbare eenheden dan wel de anderszins objectieve termen waarin een omgevingswaarde volgens de wet moet worden uitgedrukt) die een omgevingswaarde kan aannemen, kunnen numeriek zijn, maar ook in woorden worden beschreven.

Welke verplichting een omgevingswaarde met zich meebrengt en de eventuele termijn waarbinnen aan die verplichting moet zijn voldaan worden in de tekst van de Juridische regel vastgelegd. IMOW kent daar geen attributen voor.

In paragraaf 6.3.9 is beschreven dat Juridische regel drie typen kent waarmee extra informatie kan worden toegevoegd over het soort regel. Zoals daar beschreven wordt voor een Juridische regel over een omgevingswaarde het type Omgevingswaarderegel gekozen. Dit kan zowel als de regel is geannoteerd met het IMOW-object Omgevingswaarde als wanneer die annotatie niet is gebruikt.

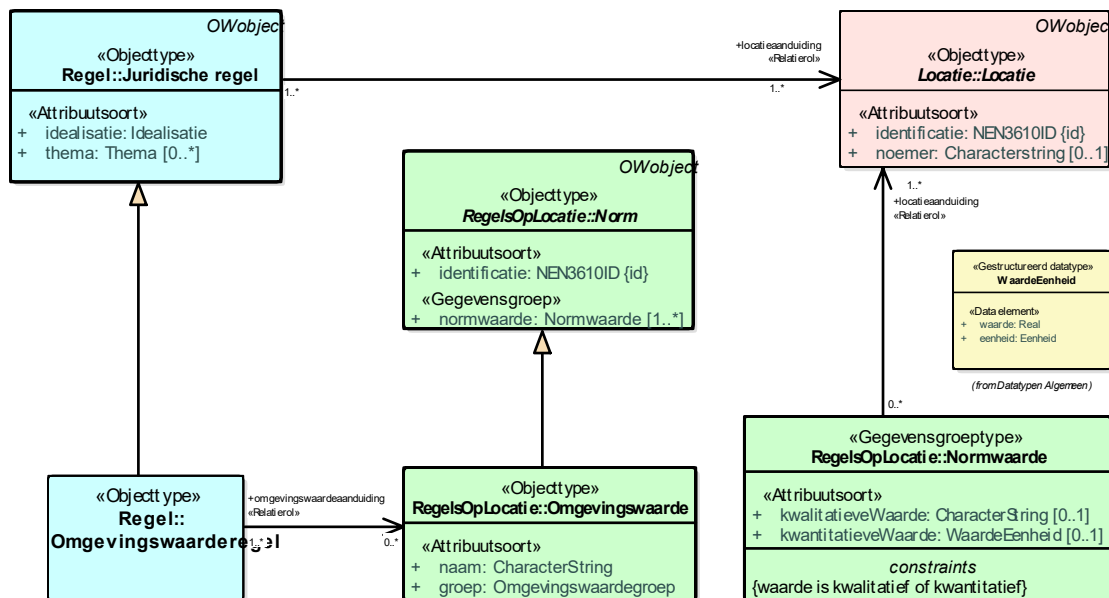
Zoals uit het IMOW-UML-diagram en uit de beschrijving in paragraaf 6.3.9 blijkt kan de annotatie met het IMOW-object Omgevingswaarde alleen worden gebruikt bij Juridische regels van het type Omgevingswaarderegel. Omgevingswaarde kan dus alleen voorkomen bij regels die daadwerkelijk een omgevingswaarde vaststellen en daar nadere bepalingen over geven en niet voor instructieregels die bepalen dat in het Omgevingsplan een bepaalde omgevingswaarde moet worden vastgesteld.

Let op: het IMOW-object Omgevingswaarde is alleen bedoeld voor gevallen die voldoen aan de beschrijving van omgevingswaarde in afdeling 2.3 van de Omgevingswet.

6.3.13.2 Definitie

Omgevingswaarde is een norm die voor (een onderdeel van) de fysieke leefomgeving de gewenste staat of kwaliteit, de toelaatbare belasting door activiteiten en/of de toelaatbare concentratie of depositie van stoffen als beleidsdoel vastlegt.

6.3.13.3 Norm

Omgevingswaarde kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de omgevingswaarde zoals deze in de Juridische regel voorkomt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de omgevingswaarde behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Omgevingswaardegroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

- *normwaarde*: attribuut waarmee kan worden vastgelegd welke waarde een omgevingswaarde op een bepaalde locatie heeft. *normwaarde* kan kwantitatief (oftewel numeriek) of kwalitatief (oftewel in woorden) worden uitgedrukt. Verplicht attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst. Voor *normwaarde* moet gekozen worden voor het attribuut *kwalitatieveWaarde* óf het attribuut *kwantitatieveWaarde*:
  - *kwalitatieveWaarde*: de kwalitatief oftewel in woorden beschreven waarde van de omgevingswaarde. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de beschrijving van de waarde. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
  - *kwantitatieveWaarde*: de kwantitatief oftewel numeriek vastgelegde waarde van de omgevingswaarde. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met *WaardeEenheid*, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de omgevingswaarde. Verplicht attribuut.
    - *eenheid*: de grootheid waarin de numerieke waarde wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Eenheid'. Verplicht attribuut.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Omgevingswaarde naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat de specifieke Locatie(s) aanduidt waar deze annotatie Omgevingswaarde van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

6.3.13.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de omgevingswaarde.
- *groep*: om een groot aantal verschillende omgevingswaarden op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden omgevingswaarden gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Omgevingswaardegroep'. Om het mogelijk te maken ook omgevingswaarden te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep 'overig' aan de waardelijst toegevoegd.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze Omgevingswaarde hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Omgevingswaarde. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar de Omgevingswaarde van toepassing is.
- *normwaarde*: omgevingswaarden moeten worden uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of anderszins in objectieve termen. Daarvoor dient het attribuut *normwaarde*. Dit attribuut geeft aan wat de specifieke kwantitatieve (numeriek) of kwalitatieve (omschrijving in woorden) waarden zijn van een norm. De normwaarde wordt toegewezen aan de locatie(s) waar deze voor geldt. Wanneer de waarde kwalitatief wordt vastgelegd, wordt de beschrijving in woorden met het attribuut *kwalitatieveWaarde* vastgelegd. Een (fictief) voorbeeld voor de omgevingswaarde duurzame energie: 'voldoende om in de energiebehoefte van alle inwoners te voorzien'. Bij een kwantitatieve vastlegging van de omgevingswaarde wordt gekozen voor het attribuut *kwantitatieveWaarde*. Dit wordt vastgelegd met het (samengestelde) attribuut *WaardeEenheid*. Het attribuut *waarde* legt de numerieke waarde van de omgevingswaarde vast, bijvoorbeeld 200, en met *eenheid* wordt aangegeven in welke grootheid die numerieke waarde is uitgedrukt, bijvoorbeeld $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Samen wordt dit $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de waardelijst 'Eenheid'. De waardelijst is open: wanneer de gewenste eenheid op de

waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. Wanneer de gewenste eenheid niet voorkomt op de waardelijst wordt een eigen eenheid gekozen. Normwaarde is een verplicht attribuut. Het is denkbaar dat het bevoegd gezag het wel wenselijk vindt om een omgevingswaarde als Omgevingswaarde te annoteren, waardoor deze in het Omgevingsloket als omgevingswaarde bevroegbaar is en op een kaart wordt weergegeven, maar niet de waarden van de omgevingswaarde aan de annotatie wil toevoegen en in een geografisch informatieobject wil vastleggen. Dit zou het geval kunnen zijn wanneer een omgevingswaarde overal waar hij voorkomt dezelfde waarde heeft, en/of bij heel complexe waarden. De standaard maakt dat mogelijk. In dat geval wordt gekozen voor het attribuut *kwantitatieveWaarde* en wordt daar als waarde ingevuld: zie Regeltekst. Figuur 19 laat een voorbeeld zien uit het BKL waarin dit zou kunnen worden toegepast:

Artikel 2.3 (omgevingswaarden zwaveldioxide)

1. Voor zwaveldioxide gelden de volgende ten hoogste toelaatbare concentraties:
  - a. 350 µg/m³ als uurgemiddelde, dat ten hoogste 24 maal per kalenderjaar wordt overschreden;
  - b. 125 µg/m³ als 24-uurgemiddelde, dat ten hoogste drie maal per kalenderjaar wordt overschreden;
  - c. 20 µg/m³ als kalenderjaargemiddelde; en
  - d. 20 µg/m³ als winterhalfjaargemiddelde, over de periode van 1 oktober tot en met 31 maart.

Figuur 19 Voorbeeld complexe waarden voor omgevingswaarde

De eerste keer dat een specifieke omgevingswaarde (bij voorbeeld de omgevingswaarde 'veiligheid primaire waterkeringen') in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met het IMOW-object Omgevingswaarde geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel diezelfde omgevingswaarde wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Omgevingswaarde-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die omgevingswaarde te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke Omgevingswaarde. Een Omgevingswaarde heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

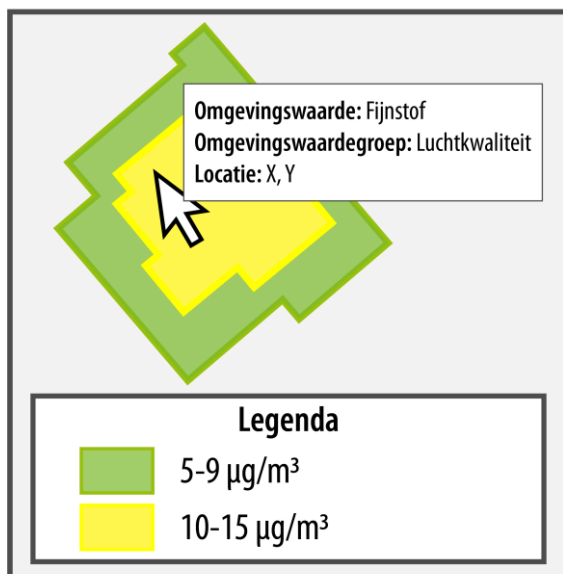
6.3.13.5 Toepassing presentatiemodel

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep omgevingswaarden worden gepresenteerd op een kaart.

Een voorbeeld van een omgevingswaarde is Fijnstof. De omgevingswaarde Fijnstof behoort tot de groep Luchtkwaliteit, één van de waarden van de waardelijst Omgevingswaardegroep. Wanneer regels over de omgevingswaarde Fijnstof worden geannoteerd met de groep Luchtkwaliteit zorgt de symboolcode van deze groep voor presentatie van een lichtgroene lijnarcering van linksonder naar rechtsboven.

Door deze methodiek worden de Locaties van omgevingswaarden die behoren tot de Omgevingswaardegroep Luchtkwaliteit door middel van het attribuut *groep* en de waarde Luchtkwaliteit met de kleuren groen en geel op het kaartbeeld gepresenteerd, zie Figuur 20. Door de attributen *waarde* en *eenheid* worden de waarden die de omgevingswaarde heeft, geclassificeerd gepresenteerd. Een voorbeeld daarvan is dat waarden van 5 tot en met 9 door een groene kleur worden gerepresenteerd en de waarden van 10 tot en met 15 door

een gele kleur. Voor beide waardebereiken wordt de eenheid ' $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ' weergegeven. De daadwerkelijke waarde per gebied wordt na interactie met het kaartbeeld getoond.

Figuur 20 Voorbeeldpresentatie Omgevingswaarde Fijnstof op kaartbeeld d.m.v. attribuut groep, waarde Luchtkwaliteit en de attributen waarde en eenheid

6.3.14 Objecttype Omgevingsnorm

6.3.14.1 Toelichting op de toepassing

In omgevingsdocumenten kunnen normen met bijbehorende waarden worden opgenomen. Dat kan gedaan worden door norm én waarden en een beschrijving van de locatie in de Regeltekst op te nemen. Een fictief voorbeeld daarvan is: 'De geurbelasting door activiteiten op een geurgevoelig gebouw bedraagt in de hele gemeente niet meer dan 3,0 odour units'. De standaarden staan niet in de weg om dit ver door te voeren. Figuur 21 geeft daar een voorbeeld van.

De maximum goothoogte van een bedrijfsgebouw is:

1. Industriestraat Gemeentestad even zijde: 9 meter;
2. Industriestraat Gemeentestad oneven zijde: 15 meter;
3. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 1, 3, 5, 18: 6 meter;
4. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 7, 9: 18 meter;
5. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 2, 4, 6, 19: 4 meter;
6. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 8, 10: 7 meter;
7. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 11, 12, 15, 20: 5 meter;
8. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 13, 14, 16, 17: 7 meter.

De maximum bouwhoogte van een bedrijfsgebouw is:

1. Industriestraat Gemeentestad even zijde: 12 meter;
2. Industriestraat Gemeentestad oneven zijde: 18 meter;
3. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 1, 3, 5, 18: 8 meter;
4. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 7, 9: 21 meter;
5. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 2, 4, 6, 19: 7 meter;
6. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 8, 10: 10 meter;
7. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 11, 12, 15, 20: 9 meter;
8. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 13, 14, 16, 17: 7 meter;

Figuur 21 Weergave maximum goothoogte en maximum bouwhoogte in tekst

Vanuit het uitgangspunt dat iedere Regeltekst een werkingsgebied heeft, moet aan zo'n Regeltekst als Locatie het hele grondgebied van het bevoegd gezag worden gekoppeld. Dan is alleen machineleesbaar gemaakt dat Regeltekst en Locatie bij elkaar horen, maar niet dat het hier gaat om een norm met bijbehorende waarde en welke dat dan zijn.

Het bevoegd gezag kan er echter ook voor kiezen om in een omgevingsdocument dergelijke normen die in een waarde worden uitgedrukt, op verschillende locaties verschillende waarden te geven en die inzichtelijk op een kaart weer te geven. Dit is mogelijk door de Juridische regel te annoteren met het IMOW-object Omgevingsnorm. De term omgevingsnorm is door de standaard geïntroduceerd en wordt alleen als annotatie gebruikt. De term heeft geen juridische betekenis en zal niet in de regeltekst van het Omgevingsplan voorkomen. Omgevingsnorm is bedoeld voor norm-waarde-combinaties die niet bedoeld zijn als omgevingswaarde, dus niet voldoen aan de beschrijving van omgevingswaarde in afdeling 2.3 van de Omgevingswet.

Naar verwachting zullen er in omgevingsdocumenten veel verschillende omgevingsnormen worden vastgesteld. Vanwege de verwachte verscheidenheid van die omgevingsnormen is er voor de standaard geen waardelijst Omgevingsnorm gemaakt. Het bevoegd gezag kan dus de naam van iedere omgevingsnorm zelf bepalen. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid omgevingsnormen kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende omgevingsnormen. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om omgevingsnormen in groepen in te delen. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere (omgevingsnorm)groep heeft een eigen symboliek. Door te annoteren met het IMOW-object Omgevingsnorm met het attribuut Groep en de juiste waarde van de waardelijst Omgevingsnormgroep kunnen de locaties van alle omgevingsnormen in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de locaties van alle omgevingsnormen weer te geven, maar ook om de locaties van alle omgevingsnormen van een bepaalde omgevingsnormgroep weer te geven.

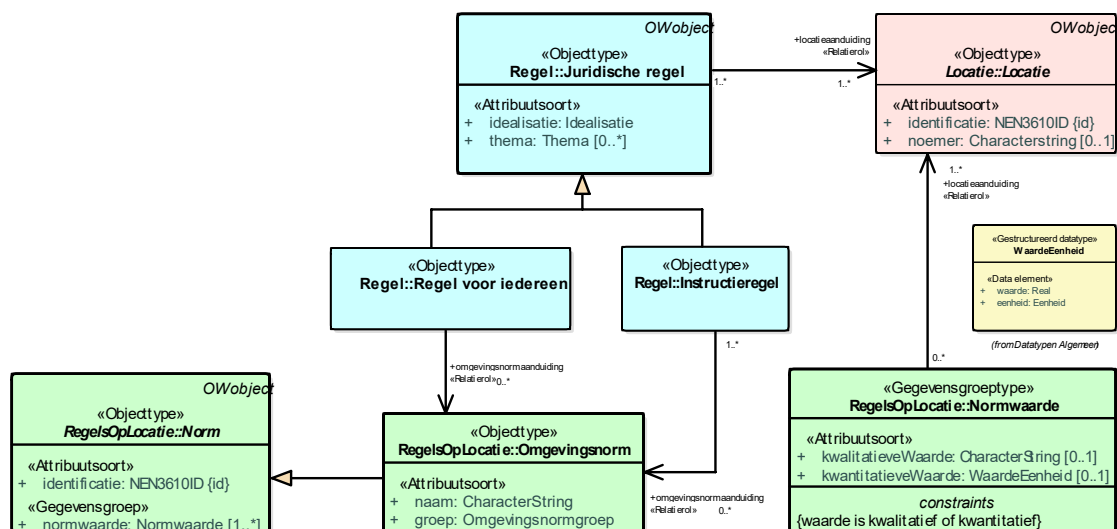
De waarden die een omgevingsnorm kan aannemen, kunnen numeriek zijn, maar ook in woorden worden beschreven.

Zoals uit het IMOW-UML-diagram en uit de beschrijving in paragraaf 6.3.9 blijkt kan de annotatie met het IMOW-object Omgevingsnorm worden gebruikt bij Juridische regels van het type Regel voor iedereen. Omgevingsnorm kan dus voorkomen bij rechtstreeks werkende regels die daadwerkelijk een omgevingsnorm vaststellen en/of daar nadere bepalingen over geven. Omgevingsnorm kan ook voorkomen bij regels van het type Instructieregel. Met deze mogelijkheid kan het betreffende bevoegde gezag met behulp van Omgevingsnorm de waarden van omgevingsnormen die op grond van een instructieregel in een Omgevingsplan moeten worden opgenomen, voor verschillende Locaties te differentiëren. Op die manier kunnen die waarden door interactie met het kaartbeeld worden getoond en bevraagd. Een voorbeeld hiervan is de instructieregel die oplegt dat in een omgevingsplan voor gebied A de maximum inhoud van een agrarische bedrijfswoning niet meer mag zijn dan 400 m³ en in gebied B niet meer dan 600 m³.

6.3.14.2 Definitie

Omgevingsnorm is een norm over de fysieke leefomgeving die in een kwantitatieve of kwalitatieve waarde wordt uitgedrukt en geen omgevingswaarde is.

6.3.14.3 Norm

Omgevingsnorm kent de volgende attributen:

- **identificatie**: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **naam**: de naam van de omgevingsnorm zoals deze in de Juridische regel voorkomt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **groep**: de categorie waartoe de omgevingsnorm behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Omgevingsnormgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **normwaarde**: attribuut waarmee kan worden vastgelegd welke waarde een omgevingsnorm op een bepaalde locatie heeft. *normwaarde* kan kwantitatief (oftewel numeriek) of kwalitatief (oftewel in woorden) worden uitgedrukt. Verplicht attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst. Voor *normwaarde* moet gekozen worden voor het attribuut kwalitatieveWaarde óf het attribuut kwantitatieveWaarde:

- *kwantitatieveWaarde*: de kwantitatief oftewel in woorden beschreven waarde van de omgevingsnorm. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de beschrijving van de waarde. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
- *kwantitatieveWaarde*: de kwantitatief oftewel numeriek vastgelegde waarde van de omgevingsnorm. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met *WaardeEenheid*, dat bestaat uit de volgende elementen:
  - *waarde*: de numerieke waarde van de omgevingsnorm. Verplicht attribuut.
  - *eenheid*: de grootte waarin de numerieke waarde wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Eenheid'. Verplicht attribuut.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Omgevingsnorm naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut dat de specifieke Locatie aanduidt waar deze annotatie Omgevingsnorm van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

6.3.14.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de omgevingsnorm.
- *groep*: om een groot aantal verschillende omgevingsnormen op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden omgevingsnormen gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Omgevingsnormgroep'. Om het mogelijk te maken ook omgevingsnormen te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep 'overig' aan de waardelijst toegevoegd.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze Omgevingsnorm hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Omgevingsnorm. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar de Omgevingsnorm van toepassing is.
- *normwaarde*: attribuut dat aangeeft wat de specifieke kwantitatieve (numeriek) of kwalitatieve (omschrijving in woorden) waarden zijn van een norm. De normwaarde wordt toegewezen aan de locatie(s) waar deze voor geldt. Wanneer de waarde kwalitatief wordt vastgelegd, wordt de beschrijving in woorden met het attribuut *kwantitatieveWaarde* vastgelegd. Een (fictief) voorbeeld voor de omgevingsnorm maximum bouwhoogte: 'passend in het straatbeeld'. Bij een kwantitatieve vastlegging van de omgevingsnorm wordt gekozen voor het attribuut *kwantitatieveWaarde*. Dit wordt vastgelegd met het (samengestelde) attribuut *WaardeEenheid*. Het attribuut *waarde* legt de numerieke waarde van de omgevingsnorm vast, bijvoorbeeld 200, en met *eenheid* wordt aangegeven in welke grootte die numerieke waarde is uitgedrukt, bijvoorbeeld $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Samen wordt dit 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de waardelijst 'Eenheid'. De waardelijst is open: wanneer de gewenste eenheid op de waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. Wanneer de gewenste eenheid niet voorkomt op de waardelijst wordt een eigen eenheid gekozen. Normwaarde is een verplicht attribuut. Het is denkbaar dat het bevoegd gezag het wel wenselijk vindt om een omgevingsnorm als Omgevingsnorm te annoteren, waardoor deze in het Omgevingsloket als omgevingsnorm bevroegbaar is en op een kaart wordt weergegeven, maar niet de waarden van de omgevingsnorm aan de annotatie wil toevoegen en in een geografisch informatieobject wil vastleggen. Dit zou het geval kunnen zijn wanneer een omgevingsnorm overal waar hij voorkomt dezelfde waarde heeft, en/of bij heel complexe

waarden. De standaard maakt dat mogelijk. In dat geval wordt gekozen voor het attribuut kwalitatieveWaarde en wordt daar een door het bevoegd gezag te bepalen waarde ingevuld, zoals 'zie Regeltekst', 'zie artikel 16.21'.

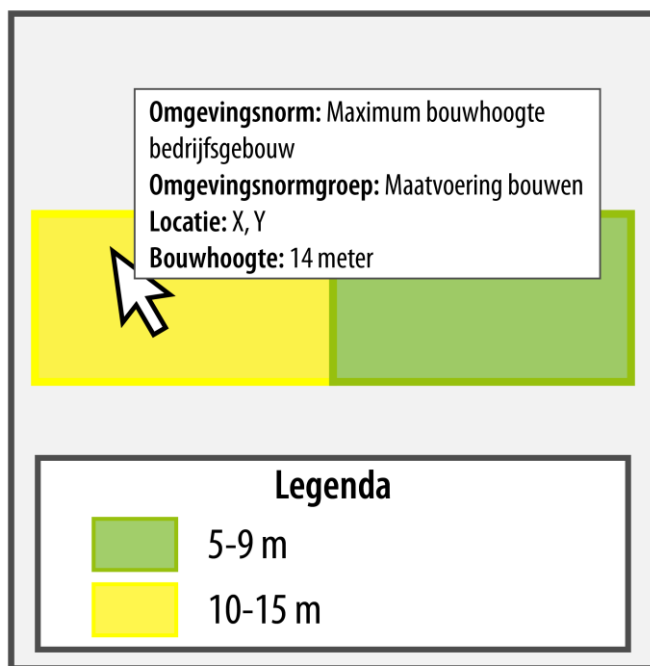
De eerste keer dat een specifieke omgevingsnorm (bij voorbeeld de omgevingsnorm 'maximum aantal parkeerplaatsen') in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met het IMOW-object Omgevingsnorm geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel diezelfde omgevingsnorm wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Omgevingsnorm-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die omgevingsnorm te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke Omgevingsnorm. Een Omgevingsnorm heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.3.14.5 Toepassing presentatiemodel

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep omgevingsnormen worden gepresenteerd op een kaart.

Een voorbeeld van een omgevingsnorm is 'maximum bouwhoogte bedrijfsgebouw'. De omgevingsnorm 'maximum bouwhoogte bedrijfsgebouw' behoort tot de groep Maatvoering bouwwerken, één van de waarden van de waardelijst Omgevingsnormgroep. Wanneer regels over de omgevingsnorm 'maximum bouwhoogte bedrijfsgebouw' worden geannoteerd met de groep Maatvoering bouwwerken zorgt de symboolcode van deze groep voor presentatie van een transparant vlak begrensd met een middeldikke onderbroken lijn

Door deze methodiek worden de Locaties van omgevingsnormen die behoren tot de Omgevingsnormgroep Maatvoering bouwen door middel van het attribuut *groep* en de waarde Maatvoering bouwen met een transparant vlak en een begrenzing bestaande uit een middeldikke onderbroken lijn op het kaartbeeld gepresenteerd, zie Figuur 22. Door de attributen *waarde* en *eenheid* worden de waarden die de omgevingsnorm heeft, geclassificeerd gepresenteerd. Een voorbeeld daarvan is dat waarden van 5 tot en met 9 door een groene kleur worden gerepresenteerd en de waarden van 10 tot en met 15 door een gele kleur. De daadwerkelijke waarde per gebied wordt na interactie met het kaartbeeld getoond.

Figuur 22 Voorbeeldpresentatie omgevingsnorm maximum bouwhoogte bedrijfsgebouwen op kaartbeeld d.m.v. attribuut Omgevingsnormgroep, waarde Maatvoering bouwen en de attributen waarde en eenheid

6.3.15 Objecttype Gebiedsaanwijzing

6.3.15.1 Toelichting op de toepassing

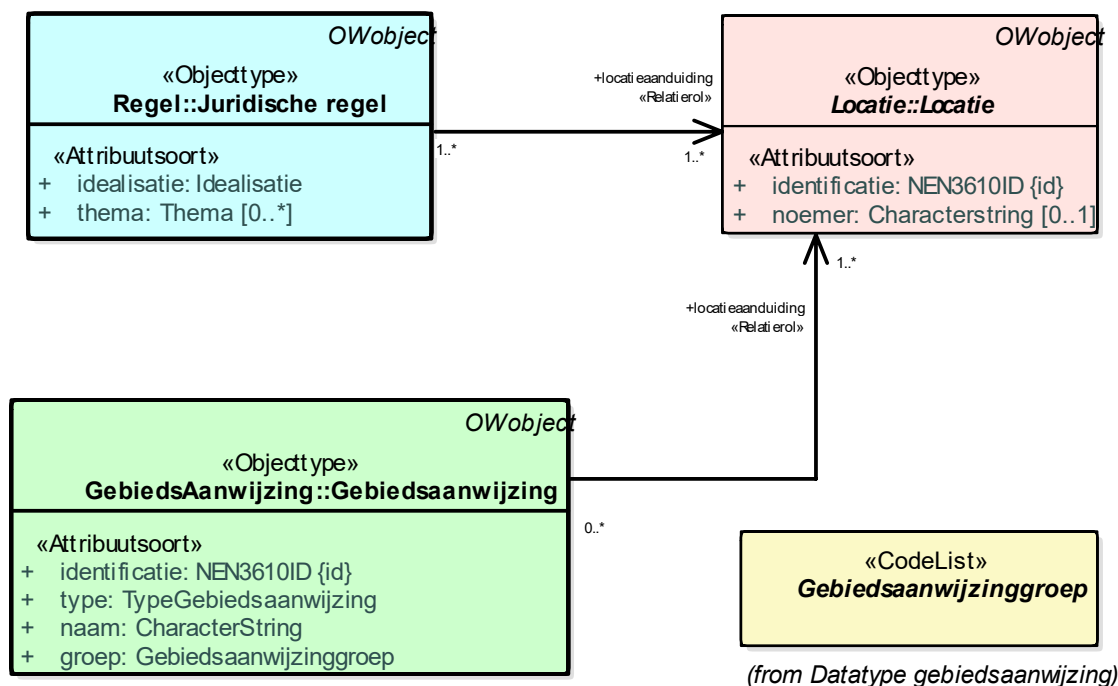
In omgevingsdocumenten zullen over veel verschillende gebiedstypen regels gesteld worden respectievelijk beleidsuitspraken gedaan worden. Voor het vastleggen van die gebieden kent IMOW het generieke objecttype Gebiedsaanwijzing. Gebiedsaanwijzing is een modelmatig constructie die het mogelijk maakt allerlei typen gebieden te gebruiken zonder steeds een nieuw object aan het model toe te hoeven voegen. Per type gebied kent Gebiedsaanwijzing een specialisatie. Voorbeelden van typen Gebiedsaanwijzing zijn Functie en Beperkingengebied.

6.3.15.2 Definitie

Gebiedsaanwijzing is een type gebied, aangewezen door een Juridische regel.

6.3.15.3 Norm

Figuur 23 IMOW-afbeelding objecttype Gebiedsaanwijzing

Gebiedsaanwijzing kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke variant van een bepaald type Gebiedsaanwijzing. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de Gebiedsaanwijzing behoort. Te kiezen uit de voor het betreffende type Gebiedsaanwijzing van toepassing zijnde gesloten waardelijst 'Gebiedsaanwijzinggroep'. Verplicht attribuut.

6.3.15.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *type*: zoals gezegd is Gebiedsaanwijzing een generiek objecttype dat gespecificeerd wordt naar type Gebiedsaanwijzing. Het type wordt vastgelegd met het attribuut Type. De typen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. Vooralsnog kent IMOW twee typen gebiedsaanwijzing: Functie en Beperkingengebied. Wanneer de waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' gereed is worden de overige typen toegevoegd.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de gebiedsaanwijzingen. Het gaat hier om de naam van een specifiek voorkomen van een bepaald type gebiedsaanwijzing, bijvoorbeeld 'Centrumgebied' als voorkomen van het Gebiedsaanwijzingtype Functie. *groep*: om een groot aantal verschillende gebiedsaanwijzingen van een bepaald type op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, wordt ieder type Gebiedsaanwijzingen gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. Ieder type

Gebiedsaanwijzing heeft een eigen, gesloten, waardelijst voor de groepen. Afhankelijk van het type wordt de bijbehorende waardelijst gekozen. Een voorbeeld van het Gebiedsaanwijzingtype Functie om het gebruik van Gebiedsaanwijzing te verduidelijken: De functie Supermarkt (*naam*) hoort tot de functiegroep Detailhandel (*groep*) van het gebiedsaanwijzingtype Functie (*type*).

6.3.15.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel kent geen specifieke weergave voor Gebiedsaanwijzing, wel voor de verschillende typen Gebiedsaanwijzing.

6.3.16 **Gebiedsaanwijzingtype Functie**

6.3.16.1 *Toelichting op de toepassing*

Op grond van artikel 4.2 lid 1 Omgevingswet bevat het omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente de regels die nodig zijn voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. De evenwichtige toedeling van functies aan locaties is in deze formulering bedoeld als een abstract criterium, vergelijkbaar met het eveneens abstracte criterium goede ruimtelijke ordening uit de Wet ruimtelijke ordening. Het zorgen voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties wordt in het omgevingsplan bereikt door het zodanig stellen van regels over activiteiten en de locaties waar die activiteiten wel of juist niet verricht mogen worden dat onderling evenwicht ontstaat.

De evenwichtige toedeling van functies aan locaties kan in het omgevingsplan worden vastgelegd door gebieden een functie te geven en die gebieden te begrenzen met coördinaten waardoor ze op een kaart als functie worden weergegeven, in combinatie met het stellen van regels over bij die functie behorende activiteiten. In navolging van de wetgever noemen we dit functie-aanduiding⁴. In deze zin is een functie het gebruiksdoel of de status (in de betekenis van bijzondere eigenschap) die een onderdeel van de fysieke leefomgeving op een bepaalde locatie heeft.

Het louter toedelen van functie-aanduidingen aan een locatie heeft geen zelfstandig rechtsgevolg en leidt op zichzelf niet tot een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Het rechtsgevolg en het evenwicht ontstaan pas door regels te stellen over activiteiten. Het bereiken van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties kan ook door het stellen van regels over activiteiten zonder gebruik te maken van functie-aanduidingen.

Op deze manier kan een aantal varianten van het omgevingsplan ontstaan:

- in het omgevingsplan wordt het hele grondgebied van de gemeente gevuld met functie-aanduidingen;
- in het omgevingsplan komen geen functie-aanduidingen voor (er wordt alleen gereguleerd met activiteiten);
- in het omgevingsplan komen functie-aanduidingen voor maar die zijn niet grondgebied-dekkend (er zijn delen waar niet met functie-aanduidingen maar alleen met activiteiten wordt gereguleerd).

Opgemerkt wordt dat de wetgever er in een aantal gevallen van uitgaat dat voor bepaalde aspecten van de fysieke leefomgeving met de systematiek van functie-aanduiding in het

⁴ Zie hiervoor paragraaf 2.2.1.1 Evenwichtige toedeling van functies aan locaties van de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet van juli 2018. De hier bedoelde functie-aanduiding is een andere dan de functieaanduiding die in de RO Standaarden op basis van de Wet ruimtelijke ordening voorkomt, waar de het gebruiksdoel of de status (in de betekenis van bijzondere eigenschap) die een onderdeel van de fysieke leefomgeving op een bepaalde locatie heeft.functieaanduiding een specificatie van een bestemming geeft.

omgevingsplan wordt toegepast. Een voorbeeld is de begripsbepaling van beschermd monument in de begripsbepalingen van het Besluit bouwwerken leefomgeving: monument of archeologisch monument waaraan in het omgevingsplan de functie-aanduiding gemeentelijk monument is gegeven.

Bij het toepassen van de systematiek van functie-aanduidingen is het noodzakelijk om de annotatie met het IMOW-object Functie toe te voegen.

Naar verwachting zullen er veel verschillende functies voorkomen. Vanwege de verwachte verscheidenheid van die functies is er voor de standaard geen waardelijst Functie gemaakt. Het bevoegd gezag kan dus de naam van iedere functie zelf bepalen. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid functies kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende functies. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om functies in groepen in te delen. De functiegroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere (functie)groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met het IMOW-object Functie met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Functiegroep kunnen de locaties van alle functies in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de locaties van alle functies weer te geven, maar ook om de locaties van alle functies van een bepaalde functiegroep weer te geven.

De annotatie met het IMOW-object Functie wordt alleen gebruikt voor de systematiek van functie-aanduidingen, niet voor instructieregels die gaan over de manier van reguleren door middel van functies in het Omgevingsplan.

6.3.16.2 Definitie

Functie is het gebruiksdoel of de bijzondere eigenschap die een onderdeel van de fysieke leefomgeving op een bepaalde locatie heeft.

6.3.16.3 Norm

Functie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Functie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de functie. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de functie behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Functiegroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Functie naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut dat de specifieke Locatie aanduidt waar deze annotatie Functie van toepassing is. Verplicht attribuut. Functie heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie.

6.3.16.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Functie gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.3.15.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de functie. De naam van de functie mag ook dezelfde zijn als de naam van de functiegroep.

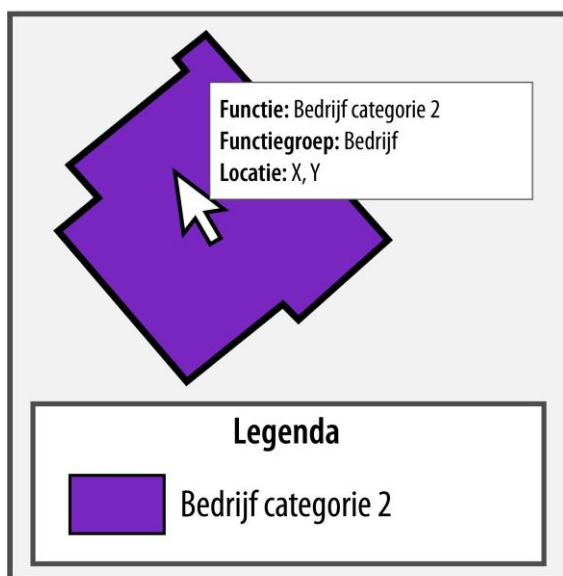
- *groep*: om een groot aantal verschillende functies op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden functies gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Functiegroep'. Om het mogelijk te maken ook functies te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep 'overig' aan de waardelijst toegevoegd.
- *Locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze Functie hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Functie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar de Functie van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke functie in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met het IMOW-object Functie geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel diezelfde functie wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Functie-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die functie te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke Functie. Een Functie heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.3.16.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht, zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep functies worden gepresenteerd op een kaart.

Een voorbeeld van een functie is Bedrijf categorie 2. De functie Bedrijf categorie 2 behoort tot de groep Bedrijf, één van de waarden van de waardelijst Functiegroep. Wanneer regels over de functie Bedrijf categorie 2 worden geannoteerd met de *groep* Bedrijf zorgt de symboolcode van deze Functiegroep voor presentatie met een paarse kleur. Door deze methodiek worden de Locaties van functies die behoren tot de Functiegroep Bedrijf door middel van het attribuut Groep en de waarde Bedrijf met een paars vlak op het kaartbeeld gepresenteerd, zie Figuur 24.

Figuur 24 Voorbeeld presentatie Functie Bedrijf categorie 2 op kaartbeeld d.m.v. attribuut groep, waarde Bedrijf

6.3.17 Gebiedsaanwijzingtype Beperkingengebied

6.3.17.1 Toelichting op de toepassing

Een beperkingengebied is, aldus de definitie van dat begrip in de begripsbepalingen van de Omgevingswet, een bij of krachtens de Omgevingswet aangewezen gebied waar, vanwege de aanwezigheid van een werk of object, regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat werk of object. Een activiteit die in een beperkingengebied wordt verricht, wordt in het wettelijke systeem beperkingengebiedactiviteit genoemd.

Voor diverse omgevingsdocumenten met regels geldt op grond van de Omgevingswet een plicht om beperkingengebieden aan te wijzen en geometrisch te begrenzen, waar nodig in combinatie met het stellen van regels over beperkingengebiedactiviteiten.

Denkbaar is dat in het omgevingsdocument ook andere beperkingengebieden worden opgenomen. Voorwaarde daarbij is dat het moet gaan om een gebied waar beperkingen gelden vanwege en ter bescherming van een *werk* of een *object*. Ook moet bedacht worden dat het wettelijk systeem zo is dat iedere activiteit die in een beperkingengebied plaatsvindt, in principe tevens een beperkingengebiedactiviteit is waarvoor beperkende regels kunnen gelden. Voorbeelden zijn een beperkingengebied met betrekking tot een windmolen op land en een beperkingengebied met betrekking tot een molenbiotoop.

Om de geometrische begrenzing van beperkingengebieden te kunnen vastleggen en de verschillende beperkingengebieden op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Beperkingengebied te gebruiken.

Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke beperkingengebieden in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid beperkingengebieden kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende beperkingengebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om beperkingengebieden in groepen in te delen.

De beperkingengebieden zijn gegroepeerd naar het werk of het object waarop het beperkingengebied betrekking heeft. De beperkingengebiedgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met het IMOW-object Beperkingengebied met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Beperkingengebiedgroep kunnen de werkingsgebieden van alle beperkingengebieden in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de locaties van alle beperkingengebieden weer te geven, maar ook om de locaties van alle beperkingengebieden van een bepaalde groep weer te geven.

De annotatie met het IMOW-object Beperkingengebied wordt alleen gebruikt voor (rechtstreeks werkende) regels die daadwerkelijk een beperkingengebied in het leven roepen, niet voor instructieregels die bepalen dat in een ander omgevingsdocument een bepaald beperkingengebied moet worden opgenomen.

Beperkingengebied moet alleen worden gebruikt voor beperkingengebieden als bedoeld in de Omgevingswet.

6.3.17.2 *Definitie*

Beperkingengebied is een bij of krachtens de wet aangewezen gebied waar, vanwege de aanwezigheid van een werk of object, regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat werk of object.

6.3.17.3 *Norm*

Beperkingengebied kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Beperkingengebied. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van het beperkingengebied. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van het beperkingengebied. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe het beperkingengebied behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Beperkingengebiedgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifiek Beperkingengebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Beperkingengebied van toepassing is. Verplicht attribuut. Beperkingengebied heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.3.17.4 *Toelichting op de attributen en de waardelijsten*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Beperkingengebied gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.3.15.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen. Om harmonisatie tussen bevoegde gezagen en tussen instrumenten te bevorderen is er een waardelijst voor de naam van de beperkingengebieden. De waardelijst is open: wanneer een regel wordt gesteld over een beperkingengebied dat op de waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt voor de annotatie. Wanneer het beperkingengebied niet voorkomt op de waardelijst wordt een eigen naam gekozen. De naam van het beperkingengebied mag ook dezelfde zijn als de naam van de beperkingengebiedgroep.

- *groep*: om een groot aantal verschillende beperkingengebieden op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden beperkingengebieden gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Beperkingengebiedgroep'. Om het mogelijk te maken ook beperkingengebieden te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep 'overig' aan de waardelijst toegevoegd.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij dit Beperkingengebied hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Beperkingengebied. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar het Beperkingengebied van toepassing is.

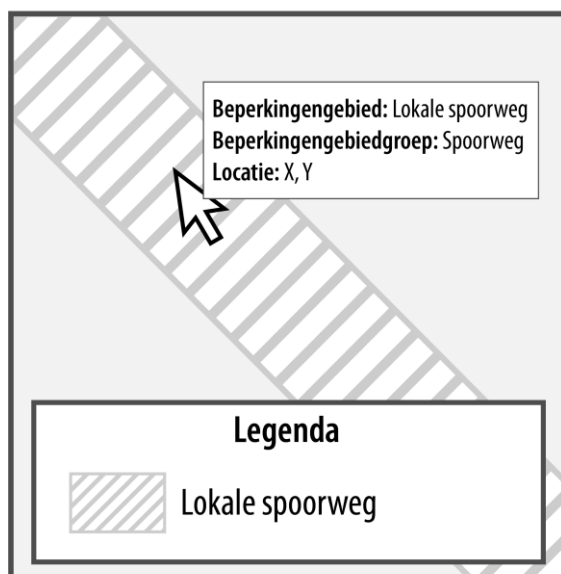
De eerste keer dat een specifiek beperkingengebied (bij voorbeeld beperkingengebied met betrekking tot een weg in beheer bij waterschap X) in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met het IMOW-object Beperkingengebied geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel behoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel ditzelfde beperkingengebied wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Beperkingengebied-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij die andere Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over dat Beperkingengebied te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij het specifieke Beperkingengebied. Een Beperkingengebied heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.3.17.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep beperkingengebieden gegroepeerd worden weergegeven op een kaart.

Een voorbeeld van een beperkingengebied is Lokale spoorweg. Het beperkingengebied Lokale spoorweg behoort tot de groep Spoorweg, één van de waarden van de waardelijst Beperkingengebiedgroep. Wanneer regels over het beperkingengebied Lokale spoorweg worden geannoteerd met de groep Spoorweg zorgt de symboolcode van deze Beperkingengebiedgroep voor presentatie van een lichtgrijze lijnarcering van linksboven naar rechtsonder.

Door deze methodiek worden de Locaties van beperkingengebieden die behoren tot de Beperkingengebiedgroep Spoorweg door middel van het attribuut groep en de waarde Lokale spoorweg met een lichtgrijze lijnarcering van linksboven naar rechtsonder op het kaartbeeld gepresenteerd, zie Figuur 25.

Figuur 25 Voorbeeld presentatie Beperkingengebied lokale spoorweg op kaartbeeld d.m.v. attribuut groep, waarde spoorweg

6.3.18 Objecttype VrijeTekst

Het Objecttype VrijeTekst is niet van toepassing op de gewijzigde regels Omgevingsplan

6.3.19 Standaardfrase als verbinding tussen regeltekst, werkingsgebied en waarden

In omgevingsdocumenten met regels zullen veel normen voorkomen die in verschillende gebieden verschillende waarden hebben, denk hierbij bijvoorbeeld aan maximum bouwhoogte in het Omgevingsplan. Het is mogelijk om in de regeltekst van het omgevingsdocument voor iedere norm zoveel regels op te nemen als er gebieden zijn, dan wel als er waarden zijn die de norm kan aannemen. Figuur 26 laat een stukje regeltekst zien waarin deze systematiek is toegepast:

De maximum goothoogte van een bedrijfsgebouw is:

1. Industriestraat Gemeentestad even zijde: 9 meter;
2. Industriestraat Gemeentestad oneven zijde: 15 meter;
3. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 1, 3, 5, 18: 6 meter;
4. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 7, 9: 18 meter;
5. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 2, 4, 6, 19: 4 meter;
6. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 8, 10: 7 meter;
7. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 11, 12, 15, 20: 5 meter;
8. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 13, 14, 16, 17: 7 meter.

De maximum bouwhoogte van een bedrijfsgebouw is:

1. Industriestraat Gemeentestad even zijde: 12 meter;
2. Industriestraat Gemeentestad oneven zijde: 18 meter;
3. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 1, 3, 5, 18: 8 meter;
4. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 7, 9: 21 meter;
5. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 2, 4, 6, 19: 7 meter;
6. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 8, 10: 10 meter;
7. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 11, 12, 15, 20: 9 meter;
8. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 13, 14, 16, 17: 7 meter;

Figuur 26 Beschrijving van de gebieden waar de norm geldt én de waarden zijn in de regeltekst opgenomen

Om de leesbaarheid en raadpleegbaarheid te vergroten is het ook mogelijk om de Locaties waar regels gelden en de waarden die normen op de verschillende Locaties hebben, op een kaartbeeld weer te geven.

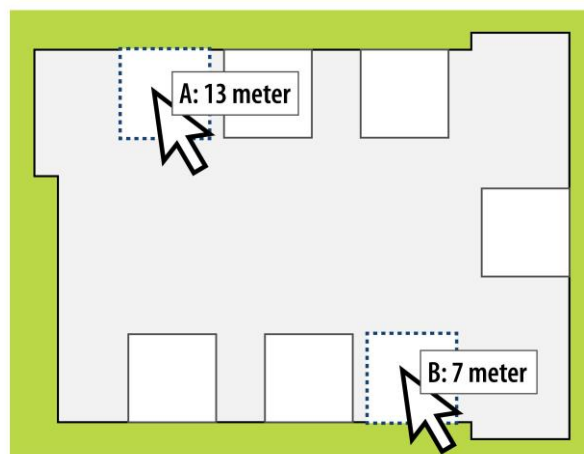
Voor die tweede methode biedt het model de mogelijkheid om de norm zodanig te formuleren dat deze voor de mens leesbaar en begrijpelijk is én de verbinding legt met het werkingsgebied en alle waarden die de betreffende norm op de afzonderlijke locaties van het werkingsgebied heeft. Hiertoe wordt in de norm een standaardfrase opgenomen. De standaardfrase is een in algemene bewoording geformuleerde verwijzing naar het werkingsgebied. Het presentatiemodel zorgt er vervolgens voor dat de waarden voor de betreffende norm geassocieerd op een kaartbeeld wordt getoond en dat na interactie met het kaartbeeld de op die locatie geldende waarde wordt getoond. Zoals in de paragrafen over de annotaties omgevingswaarde en omgevingsnorm is aangegeven kunnen de waarden numeriek zijn, maar ook in woorden worden beschreven. Het presentatiemodel maakt van beide het weergeven mogelijk.

Een voorbeeld van een norm met een standaardfrase die in het Omgevingsplan kan voorkomen: "De maximum bouwhoogte van een woning is *de ter plaatse van het werkingsgebied 'maximum bouwhoogte woning' bepaalde waarde*." In dit voorbeeld is de standaardfrase in cursieve tekst aangegeven. Afhankelijk van de plaats die wordt geraadpleegd, wordt de op die plaats geldende waarde na interactie met het kaartbeeld getoond. Bijvoorbeeld:

- Resultaat van bevraging A (Figuur 27): De waarde 13 meter wordt getoond.
- Resultaat van bevraging B (Figuur 27): De waarde 7 meter wordt getoond.
- Resultaat van bevraging C (Figuur 28): De waarde 'Passend in de straatwand' wordt getoond.

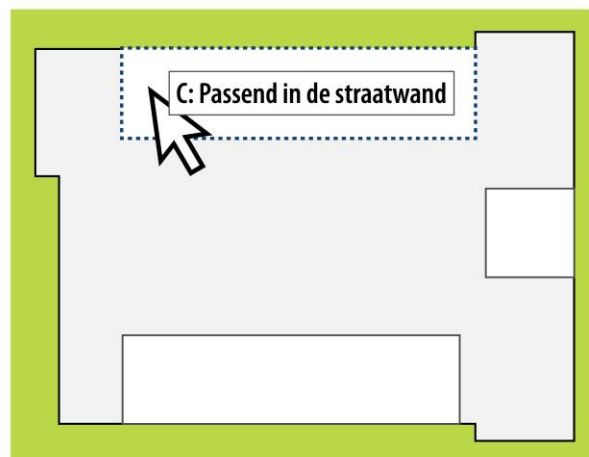
De maximum bouwhoogte van een woning is *de ter plaatste van het werkingsgebied 'maximum bouwhoogte woning' bepaalde waarde.*

Figuur 27 Standaardfrase in regeltekst gecombineerd met weergave van de waarden van een norm na interactie met kaart, kwantitatief

De maximum bouwhoogte van een woning is *de ter plaatste van het werkingsgebied 'maximum bouwhoogte woning' bepaalde waarde.*

Figuur 28 Standaardfrase in regeltekst gecombineerd met weergave van de waarden van een norm na interactie met kaart, kwalitatief

6.4

Verplichte en facultatieve onderdelen van de standaard en hun juridische status

In het voorgaande deel van dit hoofdstuk is de modellering van het projectbesluit beschreven: de tekststructuur en de toepassing van IMOW. Een deel hiervan is verplicht, een deel is facultatief en keuzes daarin hebben juridische gevolgen. Die worden in deze paragraaf besproken.

Het deel van de gewijzigde regels van het omgevingsplan dat de tekst van de regels bevat kent een Artikelstructuur. Het is verplicht om hierop het STOP-tekstmodel voor de Artikelstructuur en de specificatie van de Artikelstructuur voor het omgevingsplan, die is beschreven in paragraaf 5.2.2, toe te passen. Iedere regeltekst, dus een artikel of een lid, moet een werkingsgebied hebben. Dit werkingsgebied moet worden vastgelegd door middel van een verwijzing naar de locatie van de regeltekst dan wel naar de locaties van de juridische regels in die regeltekst. Het toepassen van de specificaties voor locatie (zie hiervoor paragraaf 6.3.4) is verplicht (voor zover van toepassing). Het is verplicht om locatie

vast te leggen in de vorm van een geografisch informatieobject met een noemer en in de regeltekst een verwijzing naar het geografisch informatieobject te maken door daarin de noemer op te nemen. Door deze verwijzing in de regeltekst krijgt het geografisch informatieobject juridische status.

Voor de bekendmaking van een wijziging van het omgevingsplan in het officiële publicatieblad volstaat het, naast uiteraard het toepassen van een aantal algemene verplichtingen die uit STOP voortvloeien, om aan bovenstaande verplichtingen te voldoen. Zoals in paragraaf 6.3.5 gezegd: een computer weet met deze methode dat regeltekst en werkingsgebied bij elkaar horen maar kan geen verdere betekenis aan die relatie geven en kan het werkingsgebied ook niet op een voor de mens betekenisvolle manier op een kaart weergeven. De mogelijkheden van DSO-LV worden met deze methode niet benut en het dienstverleningsniveau voor de gebruiker van het omgevingsplan is beperkt tot het niveau van de bekendmaking in het officiële publicatieblad.

Het is alleen mogelijk het afgesproken dienstverleningsniveau van het DSO-LV te bereiken door aan de regeltekst en de werkingsgebieden extra informatie toe te voegen door het annoteren met de IMOW-objecten activiteit, omgevingswaarde, omgevingsnorm en de verschillende typen gebiedsaanwijzing. Daarnaast kunnen de attributen gerelateerderegeltekst en regelkwalificatie worden toegevoegd. Deze annotaties zorgen er voor dat de regelteksten gestructureerd bevroegbaar zijn en dat de locaties waar die annotaties van toepassing zijn op een kaart kunnen worden gepresenteerd. Deze vorm van annoteren is niet verplicht gesteld. In principe vormen de annotaties met IMOW-objecten geen onderdeel van het besluit en hebben ze geen juridische betekenis. IMOW-objecten bevatten echter wel de juridische naamgeving. Deze moeten dan ook consistent zijn met de juridische teksten en geografische informatieobjecten en beide delen worden als een set gezien en gepubliceerd.

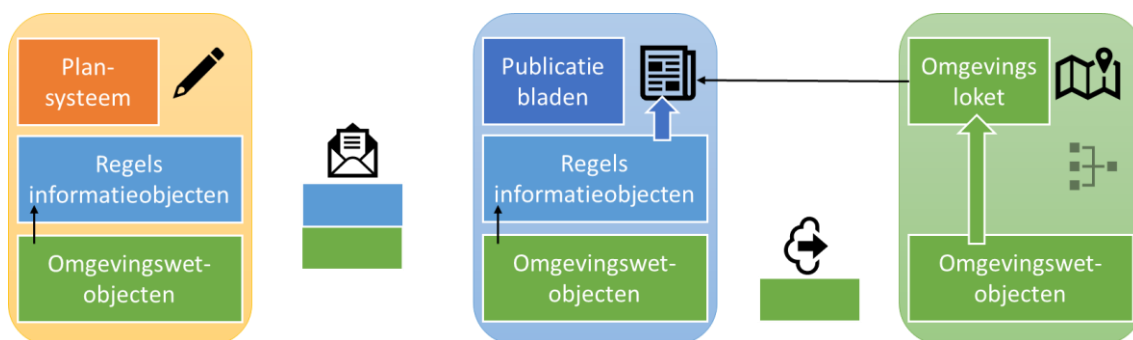
Wanneer het bevoegd bezag bepaalde normen op verschillende plekken verschillende waarden wil geven kan dat op twee manieren. De eerste manier is door alle adressen of locaties in de tekst te benoemen en alle waarden in de tekst van de regel op te nemen, zoals getoond in Figuur 26 in paragraaf 6.3.19. Er is dan geen relatie met kaart of werkingsgebied. Als het bevoegd gezag de gebruiker makkelijker inzicht wil geven in specifieke waarden voor verschillende locaties door middel van interactie met de kaart, is dat mogelijk door te annoteren met het IMOW-object omgevingsnorm respectievelijk omgevingswaarde. De locaties en de bij de omgevingsnorm of omgevingswaarde behorende waarden moeten in een geografisch informatieobject worden vastgelegd. In de tekst van de regel wordt met behulp van de noemer naar het geografisch informatieobject verwezen. Door het vastleggen van de waarden in geografische informatieobjecten en daarnaar door middel van een noemer te verwijzen krijgen de waarden juridische werking en zijn ze onderdeel van het besluit.

Voor het VrijeTekst deel zijn de opties een stuk beperkter. Hierin kunnen alleen het Projectgebied zoals beschreven in paragraaf 6.2.4 opgenomen worden voor het totale gebied waar het project plaats vindt en kunnen kleinere specifieke gebieden voor bijvoorbeeld maatregelen door middel van een Gebiedsaanwijzing (paragraaf 6.2.16) beschreven worden. Ook kunnen door middel van Thema (paragraaf 5.5.4.2) onderwerpen die in verschillende besluiten terug komen geclusterd worden en kan de combinatie van Groep (paragraaf 5.8) en Hoofdlijn (paragraaf 6.2.19) gebruikt worden om de informatie in inzichtelijke onderdelen aan eindgebruikers aan te bieden.

7 Van plan tot publicatie

7.1 Het aanleverproces

Het bevoegd gezag levert via het digitale kanaal het digitale besluit aan via het bronhouderskoppelvlak. Het digitale besluit bestaat uit een generiek formeel deel met daarin de artikelen en informatieobjecten en een Omgevingswetdeel met specifieke objecten vanuit dit domein. In het geval van een wijzigingsbesluit levert het bevoegd gezag de consolidatie-instructies ten behoeve van het consolideren van het wijzigingsbesluit in de regeling. Beide delen vormen een gevalideerd consistent geheel. De LVBB verzorgt de publicatie van het formele deel van het besluit in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag op officiëlebekendmakingen.nl en consolideert het besluit in de regeling. De IMOW-objecten worden gedistribueerd naar DSO-LV ten behoeve van het Omgevingsloket.

Figuur 29 Aanleverproces

7.2 Raadplegen

7.2.1 Raadplegen in het officiële publicatieblad

Op officiëlebekendmakingen.nl wordt het besluit formeel bekend gemaakt in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag. Het authentieke tekstdeel van het besluit wordt in PDF-formaat weergegeven en er is een zogeheten landingspagina voor de informatieobjecten. Tevens is er een web-versie van het besluit.

Daarnaast worden de consolidatie-instructies verwerkt in de geldende regeling van dat moment. Dit resulteert in een documentgerichte weergave van de regeling van waaruit de informatieobjecten kunnen worden benaderd. De informatieobjecten worden afzonderlijk getoond in een interactieve viewer en kunnen vanuit daar ook worden gedownload. Raadplegen is alleen mogelijk per document of regeling en dus ook alleen van één bevoegd gezag. Er is geen integraal overzicht van alle regels voor de leefomgeving.

7.2.2 Raadplegen in DSO-LV

DSO-LV ontvangt de IMOW-objecten. In het Omgevingsloket zijn diverse functies beschikbaar voor de gebruiker. Het biedt de mogelijkheid tot het oriënteren op de integrale regels over de fysieke leefomgeving via de kaart. Met een klik op de kaart zijn de daar geldende regels te raadplegen. De locaties uit de diverse regelgeving worden via een legenda gesymboliseerd op de kaart. De regels en kaart geven ook selectiemogelijkheden, bijvoorbeeld het tonen van regeltekst en locaties voor een specifieke activiteit of het

uitsluitend tonen van regels die voor iedereen gelden. De getoonde regels komen uit de geconsolideerde Regelingen vanuit de officiële publicatiebladen.

Tot slot vormen de IMOW-objecten de basis voor de toepasbare regels (vragenbomen) in het Omgevingsloket, indien van toepassing. De locaties zijn gekoppeld aan de activiteiten in de vragenboom. De vragenbomen zelf worden via een apart kanaal aangeleverd.

C   Bijlagen

Bijlage 1 Ontwerpkeuzen

Voor het projectbesluit zijn geen 'van de standaard' afwijkende ontwerpkeuzen van toepassing.

Bijlage 2 Projectprocedure

De volledige projectprocedure, waar het projectbesluit onderdeel van is, doorloopt de volgende stappen:

Nr.	Procedurestap	Bron	Verplicht/facultatief	Opmerking	Vraag
1	kennisgeving van voornemen om een verkenning uit te voeren en om projectbesluit vast te stellen met of zonder voorafgaande voorkeursbeslissing en gelegenheid voor een ieder om mogelijke oplossingen voor de opgave voor te dragen o.b.v. door bevoegd gezag in de kennisgeving vermelde uitgangspunten	art. 5.47 lid 1 Ow art. 5.47 lid 3 Ow	verplicht	het voornemen is zelf ook een OW-besluit inhoud voornemen beschreven in art. 5.2 lid 1 Omgevingsbesluit	
2	kennisgeving van wijze waarop burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen worden betrokken	art. 5.47 lid 4 Ow	verplicht	5.3 lid 1 Omgevingsbesluit	
3	- Bij de verkenning vergaart het bevoegd gezag de nodige kennis en inzichten over: a. de aard van de opgave, b. de voor de fysieke leefomgeving relevante ontwikkelingen, en c. de mogelijke oplossingen voor die opgave. - advisering over aangedragen oplossingen door onafhankelijke deskundige ambts-halve of op verzoek van degene die de oplossing heeft aangedragen - beslissing bevoegd gezag over voorgedragen mogelijke oplossingen	art. 5.48 Ow	verplicht		
4	toepassing openbare voorbereidingsprocedure afdeling 3.4 Awb op voorbereiding voorkeursbeslissing: - kennisgeving - terinzagelegging ontwerp voorkeursbeslissing (evt. met andere stukken, bijv. Plan Mer) - mogelijkheid voor een ieder om zienswijzen in te dienen	art. 16.70 Ow	verplicht		
5	Vaststellen voorkeursbeslissing	art. 5.49 Ow	facultatief, voor bepaalde projecten verplicht	voorkeursbeslissing is verplicht in bij AMvB aangegeven gevallen (art. 5.47 lid 2 Ow, aanwijzing in art. 5.4 Omgevingsbesluit), in andere gevallen facultatief. (inhoud van de voorkeursbeslissing ook is vermeld in art. 5.5, Omgevingsbesluit)	
6	terinzagelegging ontwerp-projectbesluit zoals bedoeld in openbare voorbereidingsprocedure afdeling 3.4 Awb - kennisgeving - terinzagelegging ontwerpstukken (evt met andere stukken, bijv. project-mer) - mogelijkheid om voor een ieder zienswijzen in te dienen	art. 16.71 lid 1 aanhef en onder a Ow	verplicht		
7	(vragen) advies en instemming over ontwerp projectbesluit	art. 16.20 Ow	in bepaalde gevallen verplicht als in het ontwerp-projectbesluit uitdrukkelijk is bepaald dat het projectbesluit geldt als:	Als het een ontwerp-projectbesluit van GS of de minister betreft hoeft alleen advies en geen advies en instemming gevraagd te worden aan het oorspronkelijk bestuursorgaan. GS moet wel instemming vragen als het gaat om	

			• Omgevingsvergunning voor bepaalde activiteit. • Verkeersbesluit • Besluit tot onttrekking weg aan openbaarheid • Maatwerkvoor-schriften en GPP's (via Ib/Ab geluid). Advies en instemming wordt gevraagd aan het bestuursorgaan dat normaliter bevoegd is het besluit te nemen	een activiteit waarvoor normaliter een bestuursorgaan <u>vh</u> Rijk bevoegd gezag is	
8	vaststellen projectbesluit	art. 5.51 Ow en art. 5.6 Ob	verplicht	In geval van een bestuurlijke lus dient de indiener van het projectbesluit zelf een nieuwe versie van het projectbesluit met aangepast versienummer inclusief notitie waarin toelichting gegeven wordt welke onderdelen op grond van welke redenen aangepast zijn.	
9	bekendmaking projectbesluit	afd. 3.6 Awb	verplicht	bekendmaking projectbesluit plaats na beslissing GS over goedkeuring	
10	beslissing GS over goedkeuring van door waterschap genomen projectbesluit	art. 16.72 Ow art. 10.31 lid 1 Awb	verplicht wanneer projectbesluit wordt genomen door een waterschap. Goedkeuringsbesluit wordt		
			door GS genomen 13 weken na verzending ter goedkeuring door het waterschap		
11	bekendmaking besluit GS over goedkeuring van door waterschap genomen projectbesluit		onder voorwaarden verplicht: alleen bij vaststelling en uitwerking projectbesluit waterschap		
12	beroepstermijn		verplicht	In geval van een voorlopige voorziening dient de indiener van het projectbesluit zelf een projectbesluit met aangepaste status (deels in werking) inclusief notitie waarin toelichting gegeven wordt welke onderdelen wel of niet in werking zijn tot een definitief besluit genomen wordt.	
13	inwerking treden projectbesluit: • projectbesluit GS of minister – op de dag waarop 4 weken zijn verstreken sinds de dag waarop het projectbesluit ter inzage is gelegd – op door GS/minister te bepalen eerdere dag bij spoedeisende omstandigheden • projectbesluit waterschap: op de dag waarop 4 weken zijn verstreken sinds de dag waarop het besluit over goedkeuring is bekendgemaakt	art. 16.78 Ow	verplicht		

Bijlage 3 Begrippenlijst

De lijst met de in deze standaard gebruikte begrippen en hun definities is te vinden via deze link:

<https://www.geonovum.nl/geo-standaarden/omgevingswet/STOPTPOD>

of direct:

<https://geonovum.github.io/TPOD/Begrippenlijst/STOPTPOD%20Begrippenlijst%20v0.98-kern.pdf>